

Årsmelding 2023

Gausdal kommune

Forord	3
Regnskap og årsberetning	5
Personal og organisasjon	5
Likestilling	5
Internkontroll og etikk	6
Internkontroll	6
Etikk	9
Politiske saker	9
Medarbeiderne	12
Oppfølging av mål og satsingsområder	18
Samfunns- og befolkningsutvikling	19
KOSTRA og begrepsforklaringer	21
Kommunens planområder	25
Administrative fellestjenester	25
Næring og miljø	29
Skole	33
Barnehage	38
Kultur og fritid	45
Teknisk drift	49
Bygg/eiendom/areal	54
Interkommunale samarbeid	59
Barn og familie	63
Sosiale tjenester og sysselsetting	66
Helse	69
Omsorg	74
Generelle utgifter og inntekter	82

Forord

Her er årsmeldingen for Gausdal kommune for 2023. Årsregnskap og årsberetning er dokumenter kommunene etter kommuneloven må utarbeide årlig. I tillegg utarbeider vi i Gausdal kommune en årsmelding.

Årsregnskap og årsberetning er dokumenter kommunene etter kommuneloven må utarbeide årlig. I tillegg utarbeider vi en årsmelding for Gausdal kommune.

Årsberetningen omtaler de overordnede og mest vesentlige økonomiske forholdene. Økonomiske analyser inngår også der. Årsmeldingen går igjennom hva kommunen har fått til innenfor de økonomiske rammene, jfr. mål, fokusområder og oppdrag fra handlings- og økonomiplanen. Temaene som er berørt er det politiske arbeidet, kommunen som samfunnsutvikler, tjenestene kommunen leverer, økonomiperspektivet og medarbeiderperspektivet. Årsmeldingen bør brukes som grunnlag for dialog om status og utviklingstrekk, og eventuelle behov for endringer, læring og forbedring. Samlet sett leverer vi gode tjenester i Gausdal kommune, og vi har dyktige og engasjerte ledere og ansatte som hver dag står på for å få dette til.

En av kommunens viktigste oppgaver er å ivareta og utvikle **lokaldemokratiet**, Det var kommunevalg i 2023, og det er et stort apparat som skal til for å forberede og gjennomføre valget. Det er også mange saker til behandling for å forberede det politiske arbeidet for ny kommunestyreperiode, og velge medlemmer til de mange folkevalgte organene og posisjonene kommunen har. KS folkevalgtprogram ble gjennomført for det nye kommunestyret i oktober.

Kommuneplanens samfunnsdel er det viktigste politiske styringsdokumentet. Den ble vedtatt i kommunestyret 25. februar 2021. Handlings- og økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel (etter plan og bygningsloven). Her følges kommuneplanen opp med konkretisering av satsinger og økonomiske prioriteringer. I 2023 hadde vi stor oppmerksomhet på å følge opp **tema, satsinger og planer** som for eksempel:

- Boligutredning og aldersvennlig lokalsamfunn, med oppmerksomhet på boligutvikling
- Bosetting av flyktninger
- Forebyggende og helsefremmende arbeid, inkludert oppfølging av plan for kommunene arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer
- Innovasjonsstrategi for Gausdal kommune
- Kunnskapsgrunnlag folkehelse
- Revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Frivilligstrategi for Gausdal kommune 2023-2027
- Naturmangfoldsplan vedtatt
- Grunnlagsdokument for tjenestene. Grunnlagsdokumentene er kunnskapsgrunnlag og et «tidsbilde» i 2023. De sier noe om nåsituasjonen, statistikk, prognoser, utviklingstrekk og utfordringer. De er utarbeidet for at vi kan ta veivalg for framtidig nivå på tjenester, effektivisering og omstilling basert på kunnskap og faglige vurderinger.

Utfordringsbildet framover i kommune-Norge har elementer som:

- Økt helse- og omsorgsbehov
- Mangel på kompetanse og arbeidskraft
- Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer
- Flere står utenfor arbeids- og samfunnsliv

- Kort tid på å kutte klimautslipp og sikre naturmangfold
- Digitaliseringsarbeidet er for lite samordnet
- Økende risiko for kriser og uønskede hendelser
- Demokratiet under press

Kilde: KS <https://www.ks.no/om-ks/hva-gjor-vi/landstinget-2024/politiske-prioriteringer/>

Et alvorlig eksempel på **klimautfordringene** opplevde vi i august 2023, med ekstremværet «Hans».

Kommunen har et godt planverk og god beredskap, men i slike ekstremsituasjoner er ikke det nok. Et stort arbeid av ansatte i kommunen og ikke minst av innbyggerne/lag/organisasjoner, spesielt i Vestre Gausdal, gjorde at vi kom oss bra igjennom det tross store skader på veier/annen infrastruktur og eiendommer. Mye arbeidskraft i kommunen har i etterkant gått til å dokumentere og rette opp skader, og søke om økonomisk kompensasjon fra staten, ved Statsforvalteren og NVE.

De folkevalgte, med ordfører i spissen, jobber politisk med å bedre rammevilkårene for kommunene, inkludert landbruket, i slike situasjoner. Det er spesielt behovet for forebyggende arbeid som framheves.

Økonomien i Norge (og verden) er preget av langt større usikkerhet enn normalt. Prisstigningen og rentenivået er utfordrende.

I løpet av 2023 har kommunestyret vedtatt budsjettjustering som følge av økte overføringer knyttet til økt lønns- og prisvekst, økt utbytte og etablering av flyktninger. Selv om det regnskapsmessige resultatet før pliktig saldering viste et merforbruk på 1,6 mill. kr, ble det etter at strykninger var gjennomført en generell styrking av disposisjonsfondet med 13,2 mill. kr. I budsjettet for 2023 var det forutsatt bruk av disposisjonsfond med 7,4 mill. kr og resultatet ble drøye 20 mill. kr bedre.

I kommunens handlings- og økonomiplan for 2024-2027 er det klart at utgiftene er høyere enn inntektene. I tillegg vil det være behov for å vri ressursbruken over til helse- og omsorgssektoren som følge av endringen i innbyggingsammensetningen. Det blir flere eldre og færre yngre innbyggere også i Gausdal. I prosjekt bærekraft 2024-2025 vil det bli lagt opp til en helhetlig tiltaksplan for å svare opp omstillingsbehovet.

Rannveig Mogren

Kommunedirektør

Regnskap og årsberetning

Lenke til kommunens avlagte årsregnskap og årsberetning for 2023 finner du her:

Årsregnskap for 2023: https://pub.framsikt.net/2023/gausdal/mr-202312-aarsregnskap_2023_gk/

Årsberetning for 2023: https://pub.framsikt.net/2023/gausdal/mr-202312-aarsberetning2023_gk/

Personal og organisasjon

Likestilling

§ 14-7.Årsberetning

Årsberetningene skal redegjøre for

e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling

f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Likestilling.

Arbeidsstokken i Gausdal kommune har en 80/20 fordeling når det gjelder henholdsvis kvinner og menn, med litt variasjon fra år til år. Innen pleie og omsorg, renhold og barnehage er menn i et stort mindretall, mens menn er i stort flertall innen teknisk område. Over år fordeler undervisningspersonalet seg med 75 % kvinner og 25 % menn. Innen toppledelsen (kommunedirektør og enhetsledere) er det en hovedvekt av kvinner.

Vi har tall og statistikk på gjennomsnittslønn fordelt på kjønn og ulike stillingskategorier. Hvem som har høyest gjennomsnittslønn fordeler seg forholdsvis jevnt mellom kvinner og menn. Retningslinjer for lokal lønn legger vekt på individuell lønnsutvikling basert på resultater og innsats.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Nye mål og delmål ble vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel, av kommunestyret 25. februar 2021.

Vårt fokus i arbeidet med barn og unge er tilbud til alle, og tiltak for de få (som har behov for det). I vår satsing på folkehelse tar Gausdal kommune en offensiv rolle for å styrke faktorer som bidrar positivt til folkehelsen, og svekke forhold som kan ha negative virkninger. Vi søker å bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller. Alle skal ha mulighet til å ta vare på og fremme egen helse, trivsel og mestring.

I planarbeid og i byggeprosjekt er universell utforming sentralt, slik det skal være i henhold til lovverket. I 2021 var det oppstart av et deltema innen «Leve hele livet»: Aldersvennlig lokalsamfunn. I 2023 gikk arbeidet over i en ny fase: Aldersvennlig boligutvikling. Arbeidet er forankret i kommunestyret.

Vi har flere tiltak og tilbud til innbyggere som trenger det, via NAV. Som arbeidsgiver legger vi vekt på tilrettelegging for ansatte.

Det lages tilgjengelighetserklæringer knyttet til hjemmesider og digitale dokument.

Internkontroll og etikk

Internkontroll

I **kommuneloven** av 2019 står følgende om internkontroll

«§ 25-2. Rapportering til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og statlig tilsyn. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.»

Vi har denne rapporteringen i årsberetning og årsmelding. I tillegg i tertialrapport 1 og 2 (om økonomi og aktivitet), som også behandles i kommunestyret.

Vi definerer internkontroll som systematiske tiltak som sikrer at virksomhetens aktiviteter

- planlegges
- organiseres
- utføres
- vedlikeholdes

i samsvar med krav i lov eller forskrift.

Vi arbeider etter mottoet **godt nok**, i og med at det må være en balanse mellom tjenesteyting og systemfokus/dokumentasjon (administrative oppgaver). Vi arbeider for å skape en kultur for fornying, forenkling og forbedring. Ledelse er viktig, og lederansvaret går også fram av lov og forskrift. Det handler om tilrettelegging, organisering, opplæring, gjennomføring og oppfølging.

Internkontrollen har fire fokusområder:

- Tjenesteytingen / kjerneoppgavene og støtteprosessene = innbyggerne
- Personalet, HMS (helse, miljø og sikkerhet) = medarbeiderne
- Samfunnssikkerhet og beredskap = verdiene i samfunnet
- Økonomi og finansforvaltning = økonomistyring

Dokumenter som må være på plass for å ha en sektorovergrepene internkontroll:

- Delegeringsreglement fra kommunestyret til kommunedirektøren
- Delegering fra kommunedirektøren

Årsmelding 2023

- Økonomireglementet/-håndboken
- Finansreglementet
- Anskaffelsesstrategi- og reglementet
- Arbeidsgiverstrategi med reglementer/maler osv. i personalhåndbok
- Etske retningslinjer
- System for lederstøtte og oppfølging
- Rutiner for varsling etter arbeidsmiljølov
- Rutiner som sikrer iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak
- Rutiner for systematisk avvikshåndtering
- Strategisk kompetansestyring
- Arkivplan
- Datasikkerhet, informasjonssikkerhet og personvern (GDPR) - håndbok og tilhørende rutiner
- Helse- miljø og sikkerhet
- Krisehåndtering og beredskap

Dokumentene er i hovedsak oppdatert, eller i prosess for å bli det.

Det er mange egenkontroll- og internkontrollaktiviteter i løpet av et år. Noen som gjelder tjenestene, er omtalt under hvert enkelt planområde.

Saker/tiltak - felles for Gausdal kommune - i 2023:

- Oppfølging av politiske vedtak, i kommunestyret 26.01.2023 og 02.11.2023
- Årsberetning, årsregnskap og årsmelding for 2022, i kommunestyret 27.04.2023.
- Rebudsjettering av unytta investeringsmidler fra 2022 til 2023, kommunestyret 25.05.2023.
- Rapportering i henhold til finans- og gjeldsreglementet i kommunestyret 30.03.2023, 22.06.2023 og 02.11.2023
- Økonomi- og aktivitetsrapport, tertial 1, vedtatt i kommunestyret 22.06.23.
- Økonomi- og aktivitetsrapport, tertial 2, vedtatt i kommunestyret 19.10.2023.
- Justering av budsjettet for 2023, vedtatt i kommunestyret 14.12.2023
- Kvalitetsmelding grunnskolen 2022/2023, vedtatt i kommunestyret 02.11.2023
- Tilstandsrapport barnevernet 2022/2023, vedtatt i kommunestyret 02.11.2023
- Arbeid med informasjonssikkerhet og personvern; i 2023 er det oppmerksomhet på å få på plass behandlingsprotokoller, som er en oversikt over hvilke personopplysninger kommune har, hvorfor vi har dem (lovhenvisning) og hvor de lagres mm.
- Tilgjengelighetserklæringer på hjemmesiden utføres.
- Internkontroll – med aktuelle tema og prosesser innen både tjenester og arbeidsgiverfeltet, er på dagsorden i ledermøter og i møter med verneombud/tillitsvalgte. Inkludert oppdatering av reglement.
- Helhetlig risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS) for kommunene i Lillehammer-regionen. Vedtatt i kommunestyret 22.06.23.
- Planlegging og kvalitetssikring av prosesser med utskifting av It-system (ROS, krav spesifikasjoner/ anbudsmateriale/planlegging av implementering/opplæring mm.).
- Oppdatering av beredskapsplanen med vedlegg, etter ekstremværet i august.

Statlige tilsyn

Arbeidstilsynet med tilsyn i habiliteringsenheten: Flatland bofelleskap

Følgende pålegg ble gitt:

Årsmelding 2023

- HMS arbeid – bedre opplæring i avviksrutine
- HMS-arbeid - forbedring av kartlegging og risikovurdering og tiltak og plan for å redusere risikoforholdene
- Arbeid av barn og ungdom - vurdering av den risiko arbeidstakere under 18 år kan utsettes for i arbeidet, og påfølgende tiltak for å redusere risiko
- Midlertidig ansettelse - drøfting av bruken av midlertidige ansettelse

Enheten har svart opp påleggene. Arbeidstilsynet har bekreftet at påleggene er oppfylt.

Arbeidstilsynet med tilsyn i enheten helse og mestring: Follebutunet sykehjem

Tilsyn om hvordan en jobber systematisk forebyggende for å unngå at arbeidstakerne får arbeidsrelaterede muskel- og skjelettplager og psykiske plager.

Det ble gitt 4 pålegg:

- Innen HMS (helse- miljø og sikkerhet): Behov for bedre og mer omfattende kartlegging og risikovurdering
- Innen HMS: Utarbeide plan for å redusere risikoforholdene
- Vold og trussel om vold i arbeidssituasjonen: tilstrekkelig skriftlig kartlegging og risikovurdering av vold og trusler
- Vold og trussel om vold i arbeidssituasjonen. Arbeidstakere må gjøres kjent med ulykkes- og helsefarer som kan være forbundet med arbeidet, og gis opplæring, øvelse og instruksjon som er nødvendig.

Dokumentasjon med oppfølging av påleggene er sendt inn. Saken er avsluttet fra Arbeidstilsynet.

Arkiverket med tilsyn av arkivtjenesten. Tjenesten er organisert i enheten Kultur og informasjonsforvaltning

Positive funn fra tilsynsbesøket Arkiverket har inntrykk av at Gausdal kommune har god kontroll på de daglige arkivoppgavene. Arkivfaglig leder synes å ha solid kompetanse på fagområdet, og arkivtjenesten blir oppfattet som ryddig og hjelpsom av enhetsledere og saksbehandlere. Samarbeid mellom arkivtjenesten og fagenheter er godt, som blant annet har resultert i en helhetlig og oversiktlig arkivplan, som skal gi bedre grunnlag for styring på arkivfeltet i kommunen.

Det ble gitt 3 pålegg:

- Fastsette kassasjonsfrister
- Lage en plan for å ordne og listeføre avsluttede papirarkiver
- Sikre at kravene til spesialrom for arkiv er ivaretatt

Frist for å følge opp påleggene er 6 – 9 mnd. For de 2 første påleggene var arbeidet igangsatt før tilsynet, og en ligger godt an til å få det gjort i god tid før fristen. Status for lokalene er at kommunen de siste måneder har ordnet og deponert eldre arkivmateriale til fylkesarkivet for å gi plass til å ta alt arkivmateriale inn i godkjente lokaler. Handlingsplan for å utbedre påleggene er godkjent av Arkiverket.

Forvaltningsrevisjon

- I kommunestyret den 03.11.2022

1. *Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten "Forebygging av sosiale utfordringer og utenforskap" til orientering og merker seg at Gausdal kommune i hovedsak har stort fokus på temaet. Kommunestyret merker seg for øvrig at det er gitt noen viktige anbefalinger som kan være med på å forbedre dette arbeidet. Det forventes at kommunedirektøren følger opp disse anbefalingene.*

(...)

1. *Kommunestyret ber kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding på hvordan anbefalingene er fulgt opp innen den 1.5.2023. Den skriftlige tilbakemeldingen etterfølges av en muntlig orientering på det første møtet i kontrollutvalget etter denne dato.*

Status: Kommunedirektøren sendte skriftlig tilbakemelding innen fristen. Kontrollutvalget tok tilbakemeldingen på hvordan anbefalingene i forvaltningsrevisjonsrapporten «Forebygging av sosiale utfordringer og utenforskap» er fulgt opp til orientering, og kommunestyret orienteres om oppfølgingen via kontrollutvalgets årsrapport for 2023.

- **Kontrollutvalget har bestilt flere forvaltningsrevisjonsrapporter:**
 - om informasjonssikkerhet
 - om interkommunal legevakt
 - om eierskapskontroll

Etikk

Kommunen skal i sin årsberetning si noe om kommunens arbeid med etikk.

«§ 14-7.Årsberetning

d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.»

Gausdal kommune vedtok sine første etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i 2008. Prosess for fornyelse av disse ble gjennomført i 2016. Her var kommunestyret, ledere og tillitsvalgte involvert.

Retningslinjene vi har i dag ble vedtatt i kommunestyret 16. juni 2016.

Ved introduksjon av nyansatte blir etiske retningslinjer gjennomgått. Etikk og habilitet var to av temaene i KS folkevalgtprogram i Gausdal kommunestyret 22. og 23. oktober 2023.

Politiske saker

Kommunen er en politisk styrt virksomhet med en kompleks oppgaveportefølje. Kommunen skal ivareta og utvikle lokaldemokratiet. Kommunen gir innbyggerne et stort mangfold av tjenester. Kommunen er en myndighetsutøver og en planleggings- og utviklingsaktør i samfunnsbygging, næringsutvikling, regionutvikling,

Antall saker i formannskapet i 2023: 90

Antall saker i planutvalget i 2023: 49

Antall saker i kommunestyret i 2023: 127

Større politiske saker i kommunestyret:

- Næringsfond 2023- fastsetting av ramme til prosjektstøtte
- Årsmeldinger fra ungdomsrådet og rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse
- Årsrapport frivilligsentralen
- Detaljreguleringsplan for Svarttjernlia nord
- Flere saker om utbyggingsavtaler
- Rapportering i henhold til finans- og gjeldsreglementet – 3 ganger i løpet av året
- Regnskap, årsberetning og årsmelding 2022, og tilhørende saker knyttet til investeringsmidler og overskudd/underskudd i enhetene
- Oppfølging av politiske vedtak - 3 ganger i året
- Økonomi- og aktivitetsrapport 1. og 2. tertial 2022
- Framtidens helse- og omsorgstjenester, kjøkken- kantine og kafedrift
- Om kafelokalene i kommunehuset – 3 saker gjennom året
- Dialogmøter 2023 – oppsummering fra tjenesteutvalget
- Bosetting av flyktninger for 2023
- Ekstraordinær båndtvang for hund i Gausdal kommune 2023
- Oppdatering av delegeringsreglement knyttet til strykninger i regnskapet
- Revidering av trafikksikkerhetsplan 2023-2025
- Lokal adresseforskrift for Gausdal kommune – vedtak
- Fastsetting av vilkår for bruk av mottatt gave
- Offentlig finansiert bredbåndutbygging 2023
- Masterplan for reiseliv «Gudbrandsdalen 2023» Visit Lillehammer, Nasjonalparkriket reiseliv og Visit Jotunheimen
- Om Mjøsby-prosjektet
- Handlingsplanen Gudbrandsdalen 2030 – bærekraftig utvikling i Gudbrandsdalen
- Innovasjonsstrategi for Gausdal kommune
- Ulike saker knyttet til gjennomføring av kommunevalget
- Festeavtaler og Opplysningsvesenets fond (OVF)
- Revisjon av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Tilleggsanmodning bosetting av flyktninger 2023
- Temaplan naturmangfold for Gausdal kommune 2023-2027
- Tilbakeføring av HDO-plasser til sykehjemsplasser
- Gausdal kirkelige fellesråd – heving av gravfesteavgiften
- Politisk organisering for perioden 2023-2027
- Reglement for folkevalgte organer og andre kommunale organer for kommunestyreperioden 2023 -2027
- Reglement for arbeidsvilkår for folkevalgte for kommunestyreperioden 2023 -2027
- Aldersvennlig boligutvikling
- Frivilligstrategi for Gausdal kommune 2023-2027
- Opprydning etter ekstermværet «Hans» - informasjonssak
- Dialogprosessen 2023- 2027
- Valg av formannskap og valg av ordfører og varaordførere, og valg av representanter til folkevalgte organ 2023-2027 (mange saker i møtene i okt., nov., des.)
- Ekstermværet «Hans» - kommunal bistand til gjenoppbygging av private bruer
- Forskrift om gebyr for tilsyn og feiing av fyringsanlegg Lillehammer, Øyer og Gausdal kommuner
- Status Bjørkvin
- Partnerskapsavtale mellom Gausdal kommune og Skåppå AS
- Kvalitetsmelding grunnskolen 2022/2023

Årsmelding 2023

- Tilstandsrapport 2023 for barneverntjenesten Øyer-Gausdal
- Videreføring av partnerskapsavtale med Skeikampen Plus BA for perioden 2024-2026
- Partnerskapsavtale om løypekjøring i Vestre Gausdal 2024-2026
- Eiendomsskatt – svar på Sivilombudets uttalelse om kommunens omtaksering i 2021
- Kartlegging av arealer for boligbygging
- Bosetting av flyktninger 2024
- Kunnskapsgrunnlag folkehelse 2023-27 (oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer)
- Søknader om spillemidler med tildeling i 2024 – prioritering av handlingsprogram,
- Års- og møteplan for kontrollutvalget 2024
- Gebysaker i forbindelse med årsbudsjett 2024
- Handlings- og økonomiplan 2024-2027, med årsbudsjett 2024

Høringer i kommunestyret:

- Høring av rapport nr. 47/2022: Utredning av konkurransefremmende tiltak i meierisektoren og høring av endringer i forskrift
- NOU 2023:4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Helsepersonell-kommisjonens rapport.
- Høring – endringer i inndelingsloven
- Høring regional plan for klima, energi og miljø

Kommunestyret hadde flere orienteringer i løpet av året. Mange av dem ga en oversikt over tjenestene kommunen leverer. I tillegg har det vært orienteringer fra eksterne aktører. Her er orienteringene som ble gitt i 2023:

- Idrettens time, om Innlandet idrettskrets
- Om Gudbrandsdalen 2030 (om grønn omstilling)
- Status HDO-plasser – det var 3 orienteringer om temaet i 2023
- Status for veterinærvakt
- Status regnskap 2022
- Om prosessen Balanse 24 (økonomi)
- Om status i arbeidet med Gausdal 2042 (økonomisk bærekraft/innovasjon/mobilisering)
- Om årsmelding for ungdomsrådet
- Om årsmelding fra rådet for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne
- Om regnskap, årsberetning og årsmelding
- Om festeavtaler og Opplysningsvesenets fond
- Om årsrapport for landbrukskontoret i Lillehammer-regionen
- Om ekstremværet «Hans»
- Om Bjørkvin
- Om kalenderplan (turnusplanlegging)
- Aldersvennlig lokalsamfunnsutvikling
- Om frivilligstrategi
- Om økonomi- og aktivitetsrapportene tertial 1 og 2
- Om kvalitetsmelding grunnskolen
- Tilstandsrapport barnevern
- Om eiendomsskatt og retaksering
- Om kunnskapsgrunnlag folkehelse
- Om handlings- og økonomiplan 2024-2027

Prisutdeling: 28.09.2023: Hvert år deles det ut en oppmerksomhet til unge kultur- og idrettsutøvere som har prestert innenfor sine idrettsgrener. Dette deles ut av ordfører i et kommunestyremøte

Arbeidsøkter i kommunestyret:

Januar:

Arbeidsøkt med gruppearbeid: Evaluering av politisk arbeid/organisering kommunestyreperioden 2019-2023.

April:

Regionalt kommunestyreseminar om helsepersonellkommisjonen, energikommisjonen, generalistkommuneutvalget og Gudbrandsdalen 2030

August:

I det årlige dialogseminaret med kommunestyret, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud og ledere var tema i 2023 veivalg og satsinger i Gausdal kommune, med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032. Dialogseminaret 2023 ga råd til nytt kommunestyre.

Oktober etter kommunevalget:

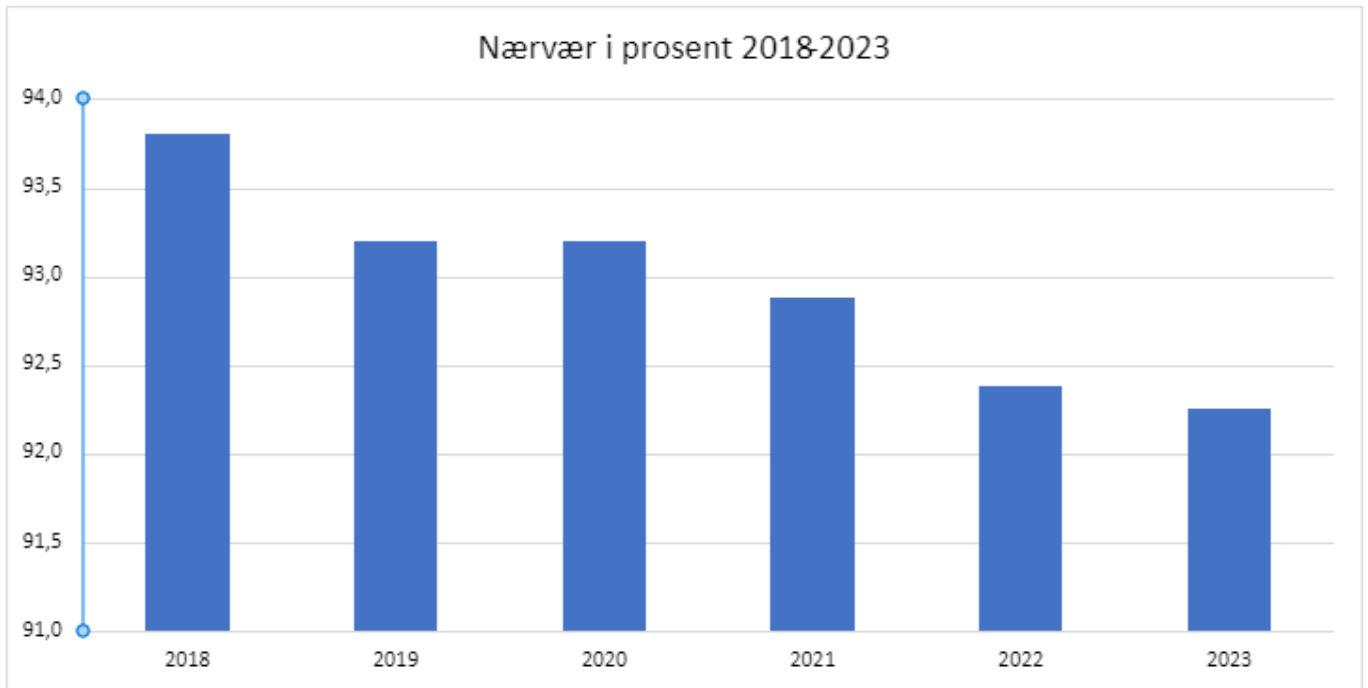
2 dager med KS Folkevalgtprogram for nytt kommunestyre

Medarbeiderne

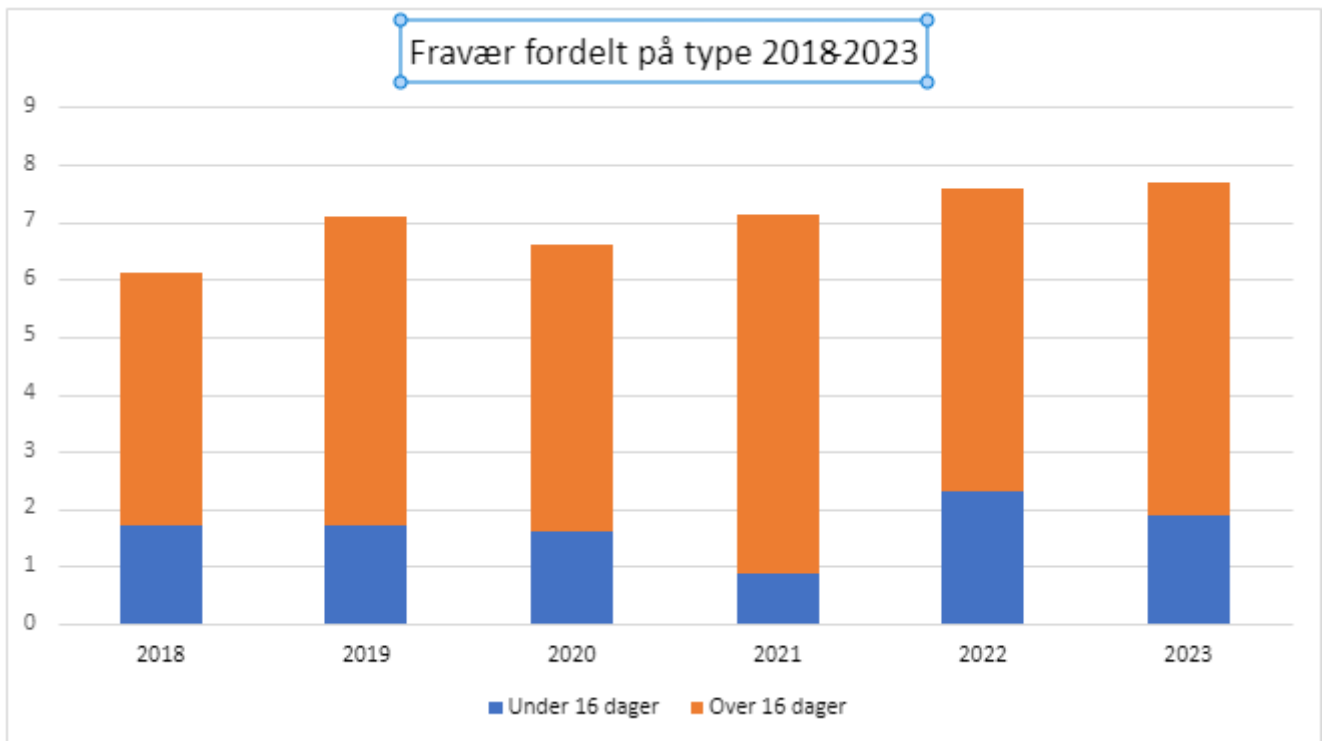
Nærvær

Nærværet i Gausdal kommune er basert på den interne statistikken som kommunen benytter til oppfølging av nærværet. Som tabellen og grafen nedenfor viser, har nærværet i Gausdal kommune blitt redusert fra 2018 til 2023.

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nærvær	93,8	93,2	93,2	92,9	92,4	92,3

Sammensetningen av sykefraværet framgår av diagrammet og tabellen nedenfor. Det viser at både korttidsfraværet og langtidsfraværet varierer litt mellom årene.

Lengde på fravær	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Under 16 dager	1,7	1,7	1,6	0,9	2,3	1,9
Over 16 dager	4,4	5,4	5,0	6,3	5,3	5,8

Overtid

Kommunens totale utbetaling av overtidsgodtgjøring i 2023 var på 6,9 mill. kr. Det er 0,7 mill. kr høyere enn i 2022. I 2022 var utgiftene særskilt høye som følge av korona-fravær. Samme situasjon har ikke vært til stede i 2023, men utgiftene er likevel svært høye.

Kommunen ble hardt rammet av ekstremværet Hans i august 2023 og 0,5 mill. kr av utbetalt overtid knytter seg til dette. Tabell 2 viser hvordan dette fordeler seg på planområdene.

Det er gledelig å registrere at utbetalt overtid er kraftig redusert innen planområdene 3 Skole og 4 Barnehage og 11 Helse. Noe av årsaken til det er at det ikke er koronarelatert fravær i 2023 og presset på overtid er dermed redusert.

Overtid på planområde 1 Administrative fellestjenester knytter seg i hovedsak til krisehåndteringen av ekstremværet Hans i august.

Overtid på planområde 2 Næring og miljø knytter seg til skadefellingslag for Gausdal. Dette er i hovedsak som følge av ettersøksjakt som følge av viltpåkjørsler.

Overtid på planområde 3 Skole, 4 Barnehage, 9 Barn og familie og 10 Sosiale tjenester og sysselsetting knytter seg til "vanlig" overtid som oppstår i tjenestene.

Overtid på planområde 6 Teknisk drift knytter utbetalt overtid seg blant annet til nettutfall som har medført at vann- og pumpestasjoner må startes opp igjen manuelt. Det er også krav om at det må tas prøver av avløpsvann i helger.

Overtid på planområde 7 Bygg/eiendom/areal. Hovedtyngden av utbetalt overtid knytter seg til ekstremværet Hans. Det er også noen hendelser i kommunale bygg som krever at vaktmester må møte opp/rykke ut på kveldstid eller i helger.

Overtid på planområde 8 Interkommunale samarbeid knytter seg i hovedsak til ettersøkslag for Øyer og Lillehammer samt rovviltjakt for Øyer kommune. Det er det regionale landbrukskontoret som organiserer dette. Disse utgiftene er dekket opp av de respektive kommunene og belaster ikke økonomien i Gausdal.

På planområdene 11 Helse Er det fortsatt et høyt beløp som er utbetalt til overtid, men beløpet er 0,5 mill. kr lavere enn året før. Mye av dette knytter seg til ressurskrevende tjenester. I forbindelse med ferieavvikling påløp det også en del overtid på grunn av mangel på sommervikarer.

På planområde 12 Omsorg er det en økning i utbetalt overtid på 1 mill. kr. Overtida knytter seg til ubesatte vakter i tjenestene, ressurskrevende tjenester og sykefravær.

Tabell 1: utbetalt overtidsgodtgjøring per planområde i 2019-2022 (tall i hele 1000 kr).

Årsmelding 2023

	Planområde	2019	2020	2021	2022	2023
1	Administrative fellestjenester	32	0	127	0	87
2	Næring og miljø	14	0	143	211	134
3	Skole	0	73	205	244	62
4	Barnehage	19	43	37	51	6
5	Kultur og fritid	0	0	0	6	2
6	Teknisk drift	219	203	323	289	581
7	Bygg/ eiendom/ areal	21	24	133	91	249
8	Interkommunale samarbeid	0	0	123	19	155
9	Barn og familie	1	138	359	215	32
10	Sosiale tjenester og sysselsetting	0	0	2	1	5
11	Helse	1 427	1 131	1 181	2 292	1782
12	Omsorg	2 012	1 127	1 627	2 762	3816
	Totalsum	3 746	2 740	4 260	6 182	6911

I tallene for 2023 gjelder 530.000 kr overtid i forbindelse med krisehåndtering av ekstremværet Hans. Det fordeler seg på planområdene slik det framgår av tabell 2.

Tabell 2: Utbetalt overtid per planområde knyttet til krisehåndteringen i forbindelse med ekstremværet Hans (tall i hele 1000 kr):

	Planområde	2023
1	Administrative fellestjenester	79
5	Kultur og fritid	1
6	Teknisk drift	229
7	Bygg/ eiendom/ areal	171
9	Barn og familie	2
11	Helse	22
12	Omsorg	26

Totalsum	530
-----------------	------------

Tabell 3: Utbetalt overtid per planområde knyttet til korona-situasjonen 2020-2022 (tall i hele 1000 kr):

	Planområde	2020	2021	2022
3	Skole	11	22	152
4	Barnehage	29	0	63
7	Bygg/ eiendom/ areal	0	0	6
9	Barn og familie	128	341	211
11	Helse	220	503	754
12	Omsorg	66	257	714
	Totalsum	455	1 123	1 888

Årsverk og ansatte i årsmelding

	Planområde	2019	2020	2021	2022	2023
1	Administrative fellestjenester	12,5	12,2	12,6	13	13,89
2	Næring og miljø	0	0	0	0	0
3	Skole	103,8	97,8	96,96	92,07	90,00
4	Barnehage	40,1	38,0	38,27	40,71	43,72
5	Kultur og fritid	8	6,8	8,52	7,15	6,89
6	Teknisk drift	15	10,9	11,15	10,95	10,95
7	Bygg/eiendom/areal	36,8	34,3	38,76	38,41	37,75
8	Interkommunale samarbeid *	11,1	12,9	22,9	24,5	22,80
9	Barn og familie *	15,2	16,5	9,2	10,3	14,30
10	Sosiale tjenester og sysselsetting	7,1	5,6	5,29	10,55	9,84

Årsmelding 2023

11	Helse	68,8	70,7	73,22	84,77	99,00
12	Omsorg	96,9	95,3	94,95	95,55	99,86
	Sum årsverk	415,3	401,0	411,87	427,96	449,00
	Sum ansatte i Gausdal kommune	516	506	503	511	538

*) Etablering av interkommunalt samarbeid for barnevernstjenesten har ført til at Gausdal kommunes årsverk knyttet til drift av barnevern er flyttet fra planområde 9 Barn og familie til planområde 8 Interkommunale samarbeid. Endringen trådte i kraft i 2021.

Tabellen viser årsverk i drift per 31.12.2023. I tillegg kommer 6 årsverk knyttet til investering. Årsverkene for 2023 inkluderer, vakanser og engasjement.

Kommunestyret ba i 2021 om at det i forbindelse med rapporteringene til kommunestyret blir lagt fram en oversikt som viser antall årsverk. Det ble i 2021 gjennomført et arbeid for å etablere et rapporteringssystem. Arbeidet resulterte i endringer i hvordan vi teller årsverkene i kommunen. Fra 2021 inkluderer årsverkstallene også vakanser og lærlinger. Fra 2022 inkluderer tallene også engasjementer. Økningen i årsverk mellom 2021 og 2022 skyldes i hovedsak at også engasjementene er inkludert i tellingen.

Det er derfor viktig å presisere at tallene for 2021 og 2022 ikke er direkte sammenlignbare med tallene fra tidligere år, da tallene for de foregående årene kun har tatt med årsverk som faktisk har mottatt lønn per desember det enkelte år. Rapporteringen nå tar også med ubesatte stillinger (vakanser).

Det er en økning på 21 årsverk fra 2022 til 2023. Økningen er størst innen 11 Helse med omtrent 14 årsverk. Det er økt med fem årsverk på planområde 12 Omsorg og fire årsverk på planområde 9 Barn og familie.

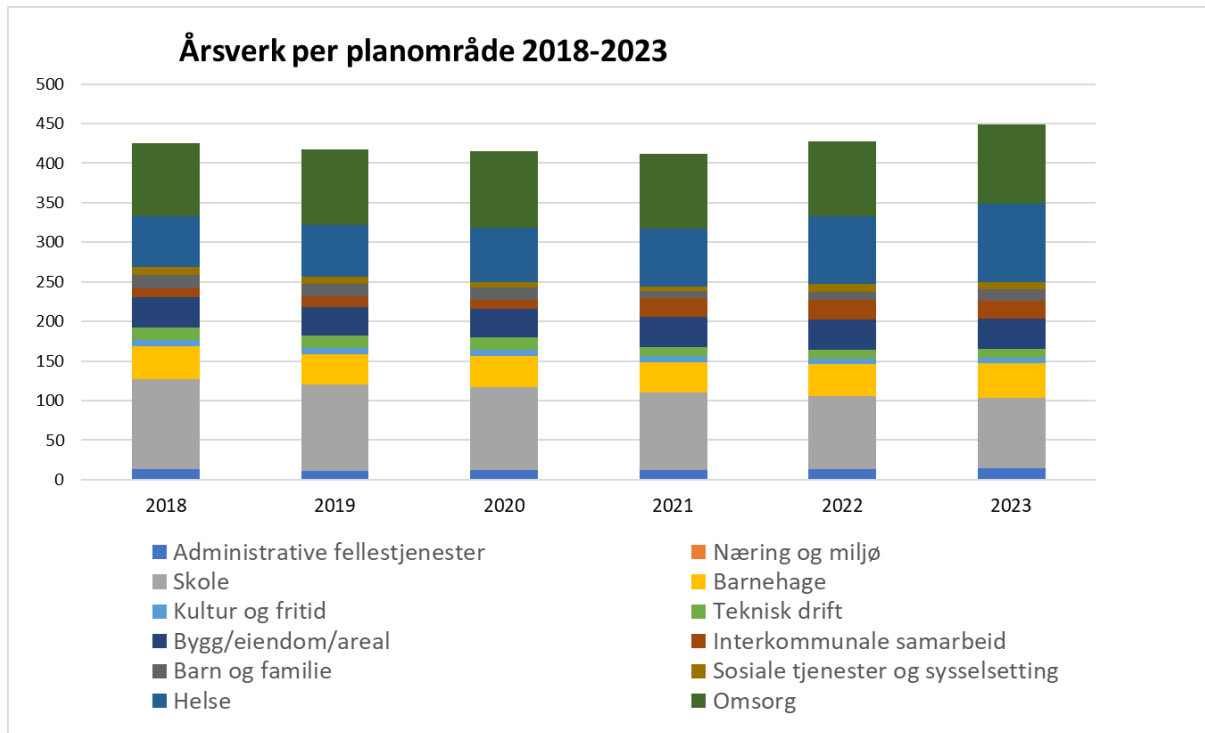
Innen planområde 11 Helse er det økning innen psykisk helsetjeneste samt bemanning knyttet til ressurskrevende tjenester. Det er økningen innen de ressurskrevende tjenestene som er mest omfattende.

Økningen på planområde 12 Omsorg er i hovedsak som følge av at det fra 1. oktober 2023 ble omgjort HDO-plasser ved Follebutunet til institusjonsplasser. Det innebar at årsverk ble flyttet fra planområde 11 Helse til 12 Omsorg samt at bemanningen gjennom året ble økt.

Det er økte årsverk i barnehage knyttet til flere barn samt økt behov for spesialpedagogisk bistand og økningen på planområde 9 Barn og familie knytter seg til PPT og skolehelsetjenesten.

For øvrig er det flyttet stillinger mellom planområder gjennom året ut fra hvilke oppgaver stillingen arbeider med.

Diagrammet nedenfor viser hvordan kommunens årsverk fordeler seg per planområde i perioden 2018-2023:

Oppfølging av mål og satsingsområder

Kommuneplanen består av to deler, samfunnsdelen og arealdelen, jfr. plan- og bygningsloven. Kommuneplanens samfunnsdel er det viktigste styringsdokumentet i kommunen. Planen for Gausdal kommune ble vedtatt i kommunestyret 25. februar 2021, og har et 12 års perspektiv. Digital versjon av kommuneplanens samfunnsdel finner du her: <https://appublishframsikt-staging.azurewebsites.net/plan/gausdal/cd7563fc-5fbc-4a0e-982d-7360bcaaea80/plan-kps2021/#/home>

Samfunnsdelen inneholder kommunens overordnede politiske mål og strategier innenfor prioriterte samfunns- og tjenesteområder. Samfunnsdelen inneholder også en arealstrategi som igjen legges til grunn for utarbeidelse av den juridisk bindende arealdelen. Kommuneplanen skal også samordnes med kommunens økonomiplan (jfr. kommuneloven).

Satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel er:

- Sammen om gode hverdagsliv
- Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn
- Sammen om en grønnere kommune
- Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap
- Sammen om bærekraftig arealbruk
- Sammen i Lillehammer-regionen
- Bærekraftig økonomi
- En organisasjon som samskaper

De prioriterte satsingsområdene i samfunnsdelen følges opp i det årlige arbeidet med handlings- og økonomiplan, i arealplan, i andre planer, utredninger og politiske saker.

I samfunnsdelen er det utarbeidet hovedmål og delmål knyttet til det enkelte satsingsområde. I handlings- og økonomiplanen er det knyttet oppdrag til delmålene i samfunnsdelen. Oppdragene rapporteres på ved tertialrapporteringene gjennom året og i årsmeldingen. Rapportering på oppdragene finner du i dette dokumentet i kapitlene til de enkelte planområdene.

Samfunns- og befolkningsutvikling

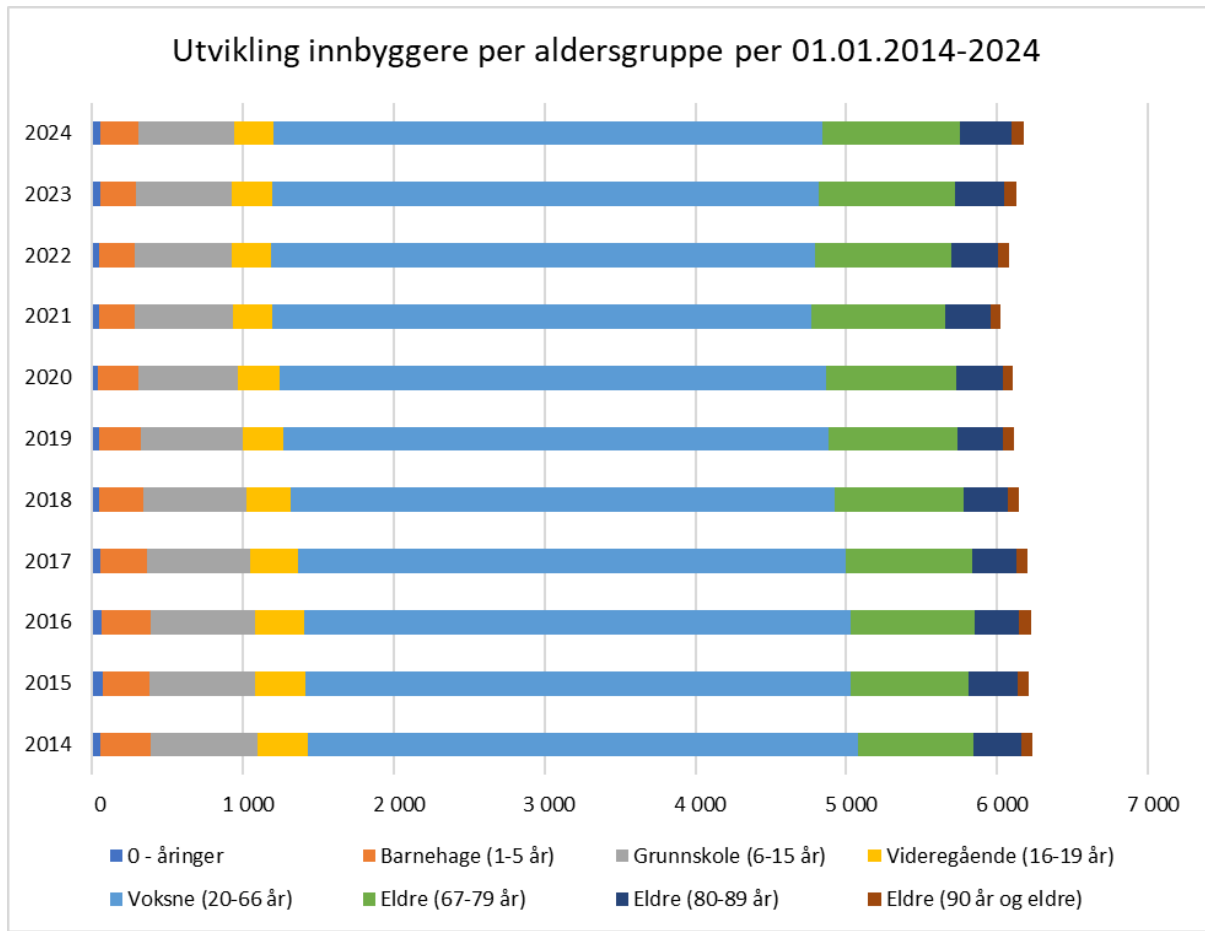
Gausdal har hatt en stabil befolkningsutvikling de senere år. I 2023 økte innbyggertallet med 48 personer og det var ved årets utgang 6177 innbyggere i kommunen. Det er det høyeste innbyggertallet på mange år. Økningen i innbyggertallet er i hovedsak som følge av innenlands innflytting. Det er hele 263 personer som har flyttet til Gausdal, mens 216 har flyttet ut av kommunen.

Som tidligere år er det noen flere innbyggere som har dødd enn fødte, noe som gir et fødselsunderskudd på 6 personer. Det er omtrent samme nivå som foregående år. Det er videre netto innvandring med 9 personer. Bosetting av flyktninger bidrar positiv retning.

Befolkningsutvikling 4. Kvartal 2023

	2020	2021	2022	2023
Folketall ved inngangen av kvartalet	6 106	6 023	6 079	6 129
Fødte	42	49	57	54
Døde	65	52	63	60
Fødselsoverskudd	-23	-3	-6	-6
Innvandring	14	23	23	32
Utvandring	13	11	20	23
Innflytting, innenlands	194	272	259	263
Utflytting, innenlands	255	226	206	216
Netto innvandring og flytting	-60	58	56	56
Folkevekst	-83	56	50	48
Folketallet ved utgangen av kvartalet	6 023	6 079	6 129	6 177

Det er også tatt inn en figur som viser hvordan utviklingen i de ulike aldersgruppene har vært per 01.01 for årene 2014-2024:

De samme tallene vises også i tabell her:

Innbyggere per 01.01	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0 - åringar	51	70	59	52	43	48	40	41	48	55	55
Barnehage (1-5 år)	333	305	325	308	294	276	269	236	233	232	248
Grunnskole (6-15 år)	708	705	698	688	684	673	653	658	644	638	637
Videregående (16-19 år)	336	333	322	317	297	271	277	255	259	269	260
Voksne (20-66 år)	3 651	3 613	3 623	3 629	3 610	3 613	3 627	3 579	3 608	3 626	3 641
Eldre (67-79 år)	764	789	823	841	850	856	867	888	904	904	918
Eldre (80-89 år)	319	320	300	293	296	305	309	304	311	326	342
Eldre (90 år og eldre)	75	75	77	76	74	70	64	62	72	79	76
Total	6 237	6 210	6 227	6 204	6 148	6 112	6 106	6 023	6 079	6 129	6 177

Antall barn 0-5 år er redusert med 81 fra starten av 2014 til starten av året 2024.

Antall innbyggere i grunnskolealder er i samme periode redusert med 71 og innbyggere i alderen 16-19 år er redusert med 76.

Antall voksne er relativt uendra, her er det kun en reduksjon på 10 innbyggere, mens det i innbyggergruppen 67-79 år er en økning på 154.

Antall innbyggere i aldersgruppen 80 og eldre er økt med 24. Av befolkningssammensetningen vet vi at andelen eldre over 67 år kommer til å øke betraktelig i årene som kommer. I forbindelse med dette pågår det blant annet et arbeid med aldersvennlig boligutvikling. Arbeidet er forankret i kommunestyret.

Du kan lese mer om forventet befolkningsutvikling i Gausdal kommune i vår gjeldende handlings- og økonomiplan ved å trykke på denne lenken: https://pub.framsikt.net/2024/gausdal/bm-2024-gk_ha_oe_k_24-27_vedtatt#/generic/summary/popstat

KOSTRA og begrepsforklaringer

I dette kapitlet kan du lese mer om KOSTRA, og om hvordan man leser KOSTRA-analysen i denne årsmeldingen. Du kan også lese mer om hvordan Gausdal kommune driftes tjenestebasert med planområder og enheter.

KOSTRA-tall per tjenesteområde

Begrepet tjenesteområde i KOSTRA-sammenheng er sammenlignbart med Gausdal kommunes planområder. Planområdene er sammensatt av KOSTRA-funksjoner innen hovedområder. De har for eksempel samlet alle utgifter til pleie og omsorg i ett tjenesteområde. Her inngår alle utgifter til institusjoner, hjemmeboende, aktivisering, KAD-senger og institusjonslokaler. I Gausdal kommune er dette splittet i flere planområder. Tjenester til hjemmeboende er delt på planområde 11 Helse og 12 Omsorg. Institusjonslokaler ligger i planområde 7 Bygg/eiendom/areal. Slik vil det være i de fleste av tjenesteområdene brukt i KOSTRA.

Noen begreper brukt i KOSTRA-analysene i planområdene

Mange av tallene som beskriver økonomi er av typen "Netto driftsutgifter per innbygger justert med deflator og utgiftsbehov" I tillegg står det på enkelte indikatorer (B) bak slik som i bildet under. Eksempelet er hentet fra planområde 12 Omsorg.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet	-	-	-	-	-	-	-
➤ Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B) ⓘ	44,6 %	41,1 %	47,6 %	42,2 %	34,2 %	43,5 %	37,8 %
➤ Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **) ⓘ	8 792	9 077	9 363	8 664	7 780	9 342	8 405
➤ Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B) *) **) ⓘ	11 959	13 765	10 932	11 193	16 375	12 277	14 525
➤ Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **) ⓘ	24 473	26 010	23 731	22 482	26 737	24 475	25 456
➤ Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B) ⓘ	48,9 %	52,9 %	46,1 %	49,8 %	61,2 %	50,2 %	57,1 %
Produktivitet	-	-	-	-	-	-	-
➤ Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie ⓘ	1 564 265	1 315 246	1 024 313	1 213 746	1 278 390	1 881 400	1 378 205
Kvalitet	-	-	-	-	-	-	-
➤ Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent) ⓘ	73,8 %	76,5 %	81,3 %	72,5 %	79,4 %	80,0 %	78,7 %

*) Inflasjonsjustert med deflator **) Justert for utgiftsbehov

Netto driftsutgifter: Driftsutgifter inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, slik som øremerkede tilskudd og brukerbetaling er trukket fra.

Antall innbyggere: For hvert år er det innbyggertallet per 31.12 som er brukt.

Deflator: Deflatoren for kommunesektoren er en sammenveing av prisene på det kommunene kjøper; lønn, produktinnsats (driftskostnader) og investeringer.

Utgiftsbehov: Dette sier noe om hvor mye en kommune, eller en tjeneste i en kommune, koster å drive sammenlignet med andre kommuner. I en kommune med stor tilflytting vil man naturlig ha større utgifter per innbygger til barnehage og skole enn i en kommune med fraflytting. For å beregne en kommunes frie midler fra staten brukes beregningen av utgiftsbehov. Når man skal sammenligne kommuner justerer man også for utgiftsbehov for å kunne sammenligne kommuner som har forskjellig demografi.

(B): Dette betyr at tallet er beregnet av Framsikt. Tallene er beregnet ut fra kommunenes KOSTRA-tall hos SSB.

Kommunegruppe 01 (K01): En sammensetning av 39 mellomstore kommuner med 2.000-9.999 innbyggere, lave bundne kostnader og lave korrigerede inntekter. SSB definerer at en mellomstor kommune har mellom 5000 og 19.999 innbyggere.

Du kan lese mer om gruppering av kommuner i denne rapporten: [Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2020](#)

Sammenligningskommuner: I tillegg til kommunegruppe 01 har vi valgt ut fire kommuner som vi mener det er relevant å sammenligne seg med. Disse fire er Øyer, Tynset, Oppdal og Hole.

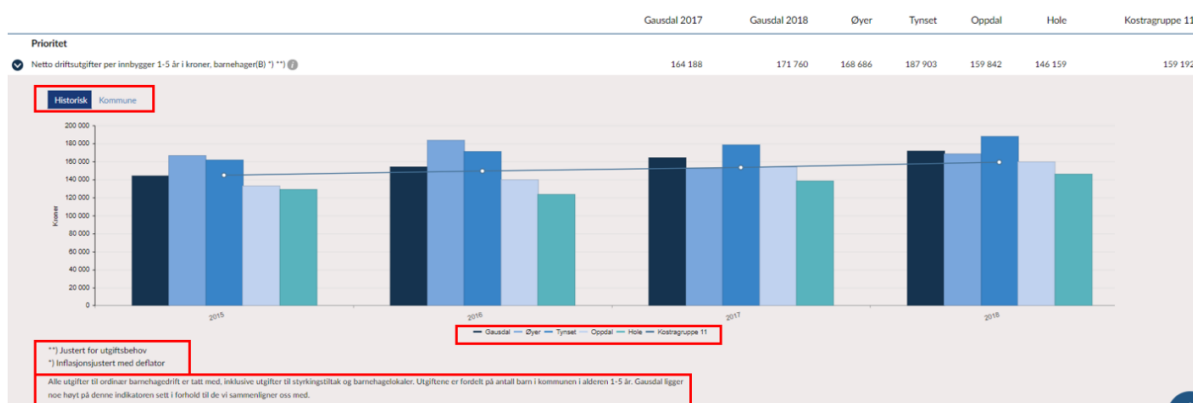
- Øyer: God nabo i øst med tilsvarende utfordringer som Gausdal, og en kommune vi samarbeider mye med. Kommunegruppe K02.

Årsmelding 2023

- Tynset: Kommune i gamle Hedmark med lave utgifter og gode tjenester ifølge KOSTRA og Kommunebarometeret. Kommunegruppe K02.
- Oppdal: Reiselivs- og hyttekommune i Trøndelag. Gir gode tjenester med lave utgifter ifølge KOSTRA. Vinner av kommunebarometeret 2023. Kommunegruppe K02.
- Hole: Tidligere Robek-kommune i Buskerud. En kommune som etter store økonomiske grep fortsatt er blant kommunene som gir best tjenester ifølge Kommunebarometeret. Kommunegruppe K01.

Hvordan man leser KOSTRA-tallene i årsmeldingen

I bildet under ser vi et eksempel fra årsmeldingen. Framfor hver indikator er det en pil til høyre. Når man trykker på den så kommer det fram en graf som viser tallene for Gausdal og sammenligningskommunene de siste fire årene. Forklaring av indikatoren ligger nederst i bildet. For mange av indikatorene kan man velge forskjellig visning av grafene opp til venstre. I dette tilfellet kan man velge mellom "Historisk" og "Kommuner". I bildet ser vi historisk visning, der kommunene står sammen i blokker per år. Hvis man velger "Kommuner" vil hver kommune ha sin egen blokk med resultatene for siste fire år.

Planområder og enheter

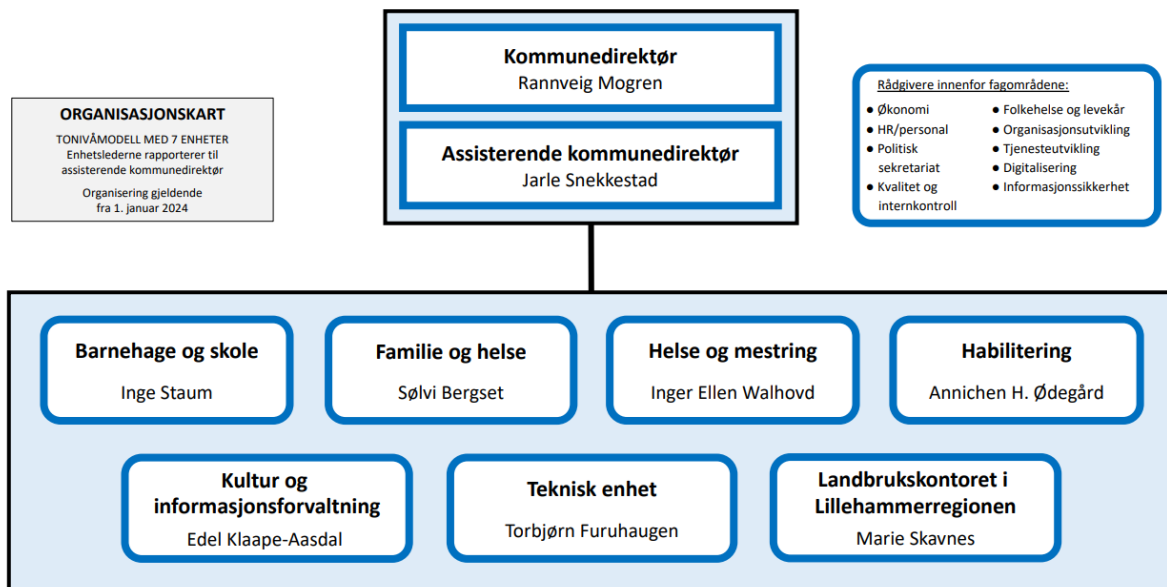
I Gausdal har kommunestyret vedtatt at det skal være en tjenestebasert inndeling når det gjelder budsjett og økonomiplan. Kommunestyret fordeler budsjettmidlene på 13 planområder. Planområdene er bygd opp av tjenester som ble sett som naturlig å samle på de enkelte områdene. På alle planområdene i strategiplanen er det en innledende beskrivelse av hvilke tjenester som inngår. Både gjennom året og ved årsslutt, rapporterer kommunedirektøren til kommunestyret på status og avvik knyttet til de mål som kommunestyret har satt for det enkelte planområde. Her er de planområdene som kommunen i dag har:

01 Administrative fellestjenester	02 Næring og miljø
03 Skole	04 Barnehage
05 Kultur og fritid	06 Teknisk drift
07 Bygg/eiendom/areal	08 Interkommunale samarbeid
09 Barn og familie	10 Sosiale tjenester og sysselsetting

11 Helse		12 Omsorg
13 Generelle utgifter og inntekter		

Den nåværende inndelingen av planområder har vært uendret i mange år, og det har både administrativt og fra politisk hold blitt stilt spørsmål ved om denne inndelingen burde bli endret. Dette er imidlertid et omfattende arbeid og det vil rukke ved mange av de strukturene som kommunen i dag benytter til rapportering. Det må derfor være en nøye overveid handling når/dersom dette skal endres.

Administrativt er den praktiske utøvelsen av tjenestene inndelt i enheter. En enhet kan ha tjenester som fordeler seg på flere planområder. Enhetslederne rapporterer til kommunedirektøren. Organisasjonskartet slik det var ved utgangen av desember 2023 ser du på bildet her:

Vi gjør oppmerksom på at enhetsleder for landbrukskontoret i Lillehammerregionen har sagt opp sin stilling, og at det er igangsatt prosess for rekruttering av ny enhetsleder.

Mer om enheters interne organisasjonskart slik det er i dag finner du her:

<https://www.gausdal.kommune.no/organisasjonskart.433952.no.html>

Kommunens planområder

Administrative fellestjenester

Om planområdet

Overordna ledelse, organisatorisk utviklingsarbeid og den politiske virksomheten ligger innenfor dette planområdet, samt overordna planlegging, lederstøtte og samarbeid med fagorganisasjoner og verneombud.

Planområdet inneholder alle utgifter knyttet til den politiske og administrative styringen av kommunen; Resepsjonen i kommunehuset, politisk sekretariat, post- og arkiv, personalarbeid, informasjon, økonomistyring, arbeid med eiendomsskatt, kvalitetssystem, internkontroll og utviklingsoppgaver for enhetene, de folkevalgte organer som kommunestyret, formannskapet, planutvalget, tjenesteutvalg, råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, ungdomsrådet, kontrollutvalget inkludert utgifter til revisjon, tilskudd til interkommunale samarbeid (vedrørende innfordring, lønn/regnskap, innkjøps samarbeidet, personvernombud, borgerlige vigslere), store fellesposter som forsikringer, frikjøp hovedtillitsvalgte og felles IKT-utgifter.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et mindreforbruk på 1,4 mill. kr. Det er mindretgifter vedrørende kontroll og tilsyn på 0,3 mill. kr. Utgiftene til bedriftshelsetjenestene ble 0,3 mill. kr lavere enn budsjettet. Det var i budsjettet lagt inn en økning på 1,2 mill. kr knyttet til lønnsutgifter. Tiltredelse for ny stilling var i juni og midlene ble således ikke brukt opp, ca. 0,5 mill. kr knytter seg til dette. For øvrig er det både merforbruk og mindreforbruk innen flere poster. Dette gjelder blant annet økte utgifter i forbindelse med ordning av papirarkiv for bortsetting hos fylkesarkivet samt lukking av avvik etter tilsyn. Det var merutgifter til gjennomføring av kommunevalget, dette oppveies av lavere utgifter enn budsjettet til politisk virksomhet.

KOSTRA Nøkkeltall

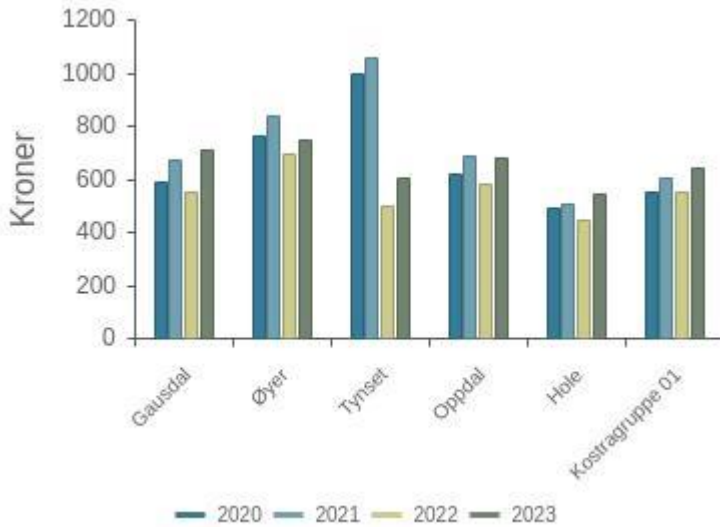
	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole Kostragruppe 01	
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	509	658	674	547	647	513	605
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	228	171	221	133	152	194	173
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	4 077	4 265	6 580	5 054	4 996	4 896	4 654
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	5 782	5 878	8 960	6 482	6 510	6 437	6 292

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Gausdal har samlet sett lavere utgifter enn KOSTRA-gruppen og de fleste av kommunene det sammenlignes med.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B)

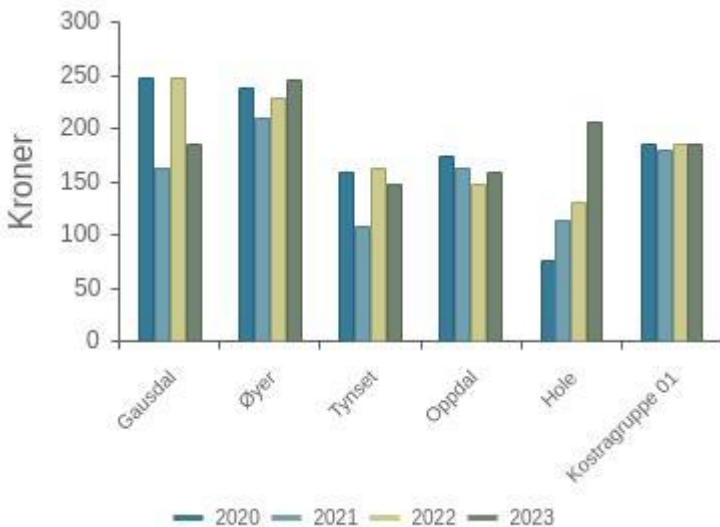

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	589	674	551	712
Øyer	766	837	693	749
Tynset	1 000	1 058	500	608
Oppdal	620	685	581	677
Hole	489	510	449	543
Kostragruppe 01	555	607	550	645

**) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).*

Kommunens utgifter er høyere i 2023 enn i 2022. Årsaken til det er at det ble avholdt kommunevalg. For øvrig har kommunen litt høyere utgifter til politisk styring enn KOSTRA-gruppe 1.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B)

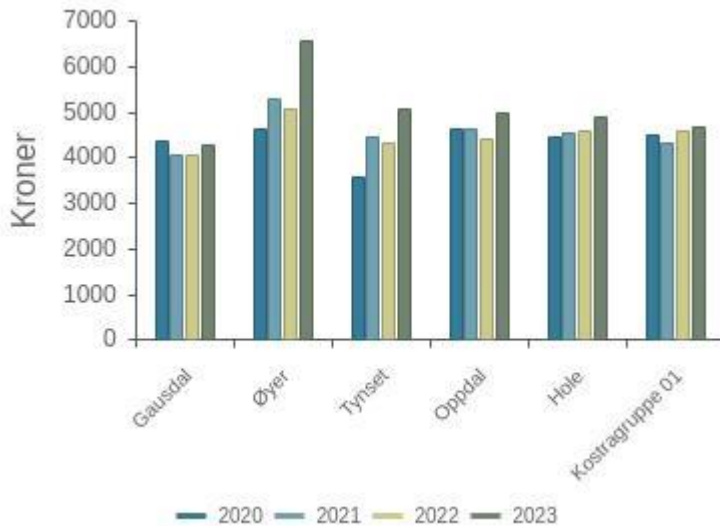
Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	228	150	228	171
Øyer	215	189	206	221
Tynset	142	97	146	133
Oppdal	166	155	141	152
Hole	73	107	124	194
Kostragruppe 01	174	168	173	173

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B)

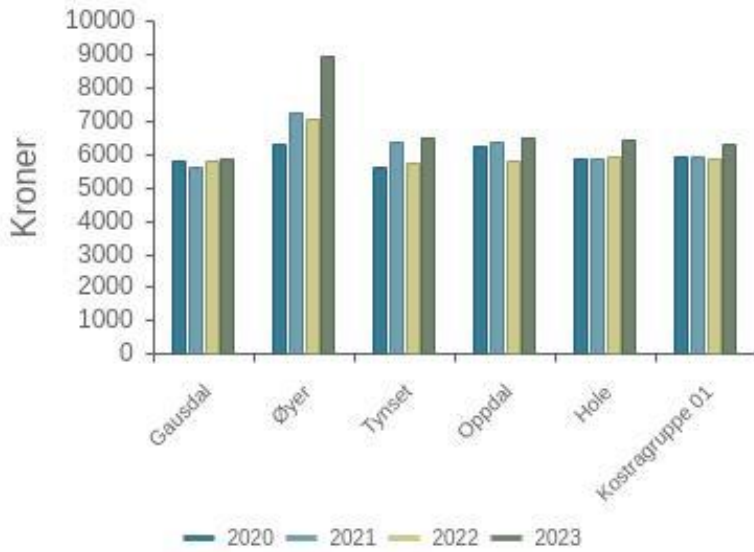
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	4 348	4 053	4 077	4 265
Øyer	4 631	5 276	5 075	6 580
Tynset	3 573	4 464	4 322	5 054
Oppdal	4 621	4 645	4 417	4 996
Hole	4 459	4 559	4 592	4 896
Kostragruppe 01	4 483	4 330	4 598	4 654

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Utgifter til administrasjon og styring ble i 2023 høyere enn de to foregående årene. Årsaken til det er at det i budsjettet ble lagt inn en ekstra stillingsressurs. Nivået i Gausdal er til tross for dette lavere enn KOSTRA-gruppen og også lavere enn de kommunene det sammenlignes med.

Prioritet - Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	5 773	5 617	5 782	5 878
Øyer	6 290	7 261	7 039	8 960
Tynset	5 612	6 365	5 723	6 482
Oppdal	6 244	6 358	5 820	6 510
Hole	5 876	5 887	5 938	6 437
Kostragruppe 01	5 900	5 918	5 858	6 292

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren omfatter både politisk styring, kontroll og revisjon, administrasjon, forvaltningsutgifter (eiendom) og utgifter til administrasjonslokaler. Gausdal har lavere utgifter enn KOSTRA-gruppa og de øvrige det sammenlignes med.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	0,50 %	2,84 %	3,34 %
Årlig sykefravær 2020	0,17 %	5,61 %	5,78 %
Årlig sykefravær 2021	0,19 %	2,73 %	2,92 %
Årlig sykefravær 2022	0,88 %	2,75 %	3,63 %
Årlig sykefravær 2023	0,85 %	2,86 %	3,71 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et fravær på 3,7 %. Det er langtidfraværet som i hovedsak er årsaken til dette.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Årsmelding 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
For «Gausdal kommune 2042» skal det i løpet av 2023 utarbeides et program med en oversikt over prosjekt og utredninger mv. Dette skal inkludere en prosess for effektivisering/omstilling/gevinstrealisering med effekt fra 2025.	Iht. plan	Det ble laget et program for Gausdal 2042, med tiltak innen Innovasjon, Balanse og Mobilisering. Innovasjonsstrategi ble utarbeidet og innhenting av innovasjonsideer pågikk i hele 2023. Balanse 24 ble etablert som prosjekt og grunnlagsdokumenter ble utarbeidet som del av handlings- og økonomiplanen. Arbeidet innenfor Mobilisering ble styrt av en politisk arbeidsgruppe, og videre aktiviteter ble skjøvet til 2024.
Som ledd i arbeidet med "Gausdal 2042" skal det utarbeides en innovasjonsstrategi innen utgangen av 2023.	Ferdig	Innovasjonsstrategien ble vedtatt av kommunestyret i april 2023.

Næring og miljø

Om planområdet

Planområdet omfatter næring, landbruk og miljø. I dette inngår de interkommunale samarbeidene (3:1) Lillehammer-regionen Vekst (næringsutvikling) og Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen (landbruksforvaltning).

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et merforbruk på 57.000 kr. Dette er i hovedsak som følge av økte utgifter på 69.000 kr sammenholdt med justert budsjett til veterinærvaktordning for produksjonsdyr. De økte utgiften knyttes til ekstra godtgjøring for vakante vakter. Det var også et merforbruk på 0,1 mill. kr knyttet til fallvilt, dette ble delvis dekket opp av lavere utgifter til skadefelling av rovvilt.

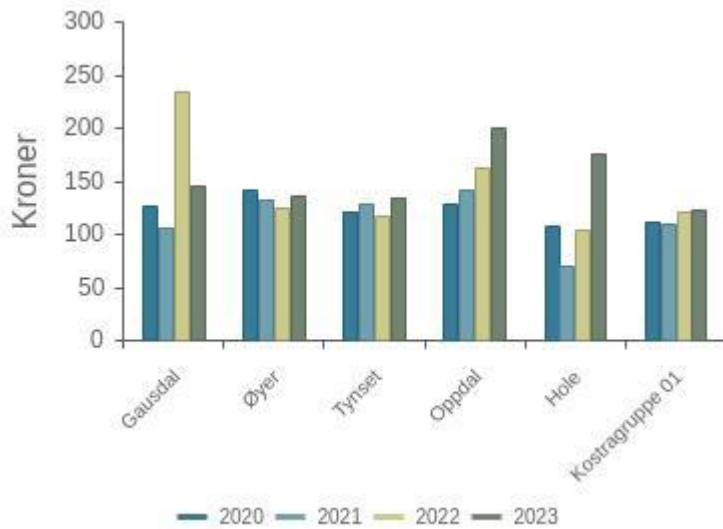
KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *) **)	234	145	136	134	200	176	123
Tilrettelegging og bistand for næringslivet nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	410	328	712	319	195	45	282

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	126	106	234	145
Øyer	143	132	125	136
Tynset	122	129	118	134
Oppdal	128	143	162	200
Hole	108	71	105	176
Kostragruppe 01	112	110	121	123

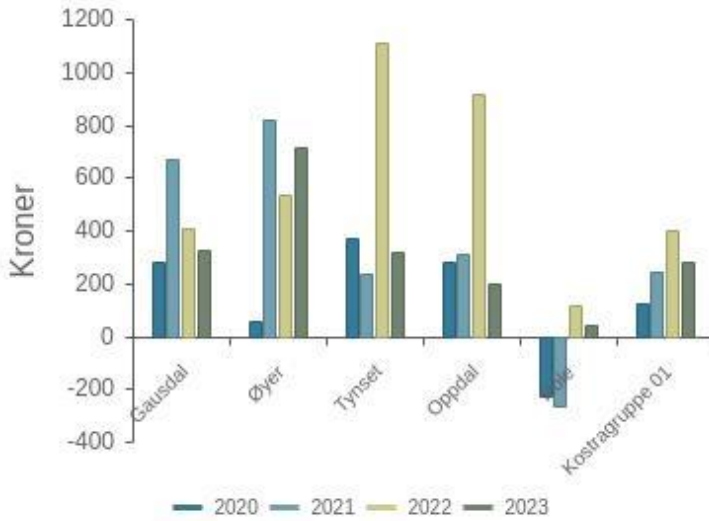
**) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).*

***) Graf er justert med utgiftsbehov*

Indikatoren omfatter kommunens andel av det regionale landbrukskontoret samt andel av veterinærvakt for produksjonsdyr og smådyr/hest. Utgiftene i 2023 er litt høyere enn KOSTRA-gruppen. En årsak til dette er at kommunen har måttet øke utbetalingene til veterinærvaktordningen.

Nivået er lavere enn året før. Kommunestyret vedtok da å gi et engangsbeløp i tilskudd til landbruket.

Prioritet - Tilrettelegging og bistand for næringslivet nettodrftsutgifterbeløp pr innb (kr)

Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	284	672	410	328
Øyer	56	820	537	712
Tynset	368	233	1 110	319
Oppdal	279	312	920	195
Hole	-225	-262	118	45
Kostragruppe 01	122	247	402	282

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Årsaken til lavere utgift i 2023 enn i 2022 knytter seg til to forhold; lavere avskrivninger samt lavere tap på fordringer. De øvrige utgiftene er omtrent på samme nivå som for tidligere år.

Kommunen har jevnt over hatt høyere utgifter enn KOSTRA-gruppen, det henger sammen med en politisk satsing innen området.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Arrangere etablererkurs og aktivt rekruttere deltagere.	Iht. plan	Det var planlagt to runder med etablererkurs for Lillehammer-regionen i 2023. Et kurs på våren og et på høsten. I forkant av dette ble det gjennomført ulike arrangementer med inspirasjon og informasjon for å rekruttere deltagere til kurset: - Fire "Den lille dytten"-kvelder i mars og april, med gründerinspirasjon - Næringsdriv – næringslivskonferanse 5. oktober med HubPub Afterwork «Den lille dytten» fungerte bra, slik at det ble nok deltagere til å arrangere kurs (minimum 10). Det ble gjennomført ett etablererkurs hvert halvår i 2023, med til sammen 4 påmeldte deltagere fra Gausdal

Årsmelding 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Etablere prosjekt for bærekraftig utvikling av Langsua nasjonalpark og Gausdal nasjonalparkkommune som besøksmål i samarbeid med nasjonalparkforvaltningen, Gausdal fjellstyre, Randsfjordmuseet, Visit Lillehammer og øvrig næringsliv.	Iht. plan	Gausdal kommune fikk i mars innvilget kr 250 000,- fra Miljødirektoratet til diverse informasjons- og markedsføringstiltak. Arbeidet med å følge opp prosjektplanen er godt i rute og følgende er gjennomført: <ul style="list-style-type: none"> • I løpet av sommeren og høsten har fotograf gjennomført opptak i og ved Langsua for å skaffe foto- og filmmateriell til bruk i det videre arbeidet. Det gjenstår opptak vintertema som gjøres i 2024. • Langsuadagene ble arrangert den første uka i august med ulike aktiviteter på Liomseter, Kittilbu og i Espedalen. • Det er lagt ut flere nye turforslag og turmål/aktiviteter på ut.no, og det er utarbeidet tekstutkast til turbrosjyre for barnefamilier, som produseres i 2024.
Følge opp forpliktelsene som ligger i partnerskapsavtalen med Gausdal Næringsforening.	Iht. plan	Næringsrådgiver stiller som observatør på styremøtene i Gausdal Næringsforening (GNF) ca en gang i mnd, og oversender til styret relevante saker som skal til politisk behandling. GNF og kommunen har i samarbeid arrangert 3 frokostmøter, samt åpent møte i forbindelse med årsmøtet i GNF. Det deltar stort sett mellom 20-40 personer på hvert frokostmøte.
Gjennom bredbåndsprosjektet i Lillehammer-regionen skal mulige utbyggingsområder kartlegges og utredes for eventuelt å kunne søke statlige/offentlige midler.	Iht. plan	Kommunen søkte og fikk innvilget tilskudd til utbygging av bredbånd i flere områder i kommunen. Utbyggingsprosjektene ble lagt ut på anbud på Doffin/Mercell, med frist for utbyggere til å levere tilbud innen 13. oktober. Dessverre var det stort avvik mellom de forutsetningene som ble lagt til grunn for utlysingen og tilbudene som kom inn. Konkurransen ble derfor avlyst, og videre prosess utsatt til resultatene fra ny nasjonal høring i november-desember foreligger. Følges opp i 2024.
Gjennomføre åpent møte før første gangs behandling av revidert kommunedelplan Skei	Ikke startet	Møtet har ikke blitt gjennomført da planprosessen har blitt noe forsinket. Planlegges gjennomført første halvår 2024.
I samarbeid med Gausdal næringsforening skal vi arrangere ulike møte- og samskapingsarenaer med næringslivet gjennom året.	Iht. plan	Gausdal næringsforening (GNF) og kommunen har i samarbeid arrangert 3 frokostmøter, samt åpent møte i forbindelse med årsmøtet i GNF. Det deltar stort sett mellom 20-40 personer på hvert frokostmøte. 1.juni avholdt kommunen et møte med utbyggere og grunneiere om "aldersvennlig boligutvikling" i Gausdal. 19. september avholdt Lillehammer region vekst (LRV) medvirkningsmøte med de tre næringsforeningene i regionen for innspill til LRVs handlingsplan 2024.
Igangsette mobilitets-forprosjekt/-pilot på Skeikampen i samarbeid med Visit Lillehammer, hvis tilbakemeldingen fra interessenter tilsier det.	Iht. plan	Det ble arrangert et åpent infomøte på Skei i oktober 2022 for å dele erfaringer fra mobilitetsprosjektet i Øyer, samt kartlegge interessen for noe tilsvarende for Skei. Det kom ingen tydelige tilbakemeldinger om at dette er noe næringsen ønsker, og det var enighet om å heller synliggjøre eksisterende kollektivtilbud. Ila. I 2023 igangsatte aktører på Skeikampen et prøveprosjekt i egen regi, og intertransport ble testet julen 2023. Erfaringene var gode og prosjektet videreføres i 2024.
Legge fram en årlig tiltaksplan innen klima og miljø i henhold til regional landbruksplan	Ferdig	Landbrukskontoret hadde i januar et samarbeidsmøte med faglagene der det ble lagt plan for tiltak i 2023. Dette inkluderte prosjektmidler til møteserie om klimavennlig driftspraksis og fjellandbruksmidler. I tillegg har en av kontorets ansatte tatt en tilleggsutdanning innen klimagasser i jordbruket, for slik å heve kompetansen på kontoret og veiledningsgrunnlag ut til næringa.
Naturmangfoldsplan for Gausdal skal	Ferdig	Planen ble lagt frem til førstegangs behandling i formannskapet

Årsmelding 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
legges frem til første gangs behandling.		22.03.23. Den ble lagt til høring med frist 30.05.23 og ble vedtatt i kommunestyret 22.06.2023. Trykk her for å se behandling av saken i kommunestyret: https://www.gausdal.kommune.no/offentlig-mote-kommunestyret-22-06-2023.6178016-481822.html?moteid=45246.e1a9ad3a5a
Revidere gjeldende beitebruksplan for Gausdal.	Iht. plan	Rulleringsarbeidet med planen ble startet høsten 2023, og en arbeidsgruppe bestående av landbrukskontoret, beitelag og faglag er opprettet. Det er mål om ferdigstilling før beitesesongen 2024.
Støtte opp under, og bidra i både enkeltbedrifters og regionale utviklingsprosjekter for bruk av bærekraftige forretningsmodeller.	Iht. plan	Lillehammer region vekst (LRV) har deltatt på og formidlet info om aktiviteter i prosjektet «Krafttak for Grønn Vekst» i regi av Skåppå, og bidratt i arbeidet med oppfølging av «Gudbrandsdalen 2030». Det er utarbeidet info om alle ombruks- og reparasjonstjenester i regionen på LRVs nettsider som du finner ved å trykke på denne linken: https://www.lillehammer.no/hjem.570527.no.html Med GLØR som prosjektleder har LRV bidratt i arbeidet for å etablere et ombrukssenter på Lillehammer. Her driver enkeltstående bedrifter salg av ombruksvarer fra GLØR. Veiledning og tilskudd til enkeltbedrifter i kommunen, for eksempel utvikling av bedriften «Kraftull» som skal nyttiggjøre seg av ull som ellers ville blitt kastet/brent/nedgravd, og «Vintergrønne Veksthus» som utvikler energinøytrale drivhus. Skåppå er en viktig samarbeidspartner for begge.
Vi vil innarbeide kartleggings- og måleverktøy for å beregne kommunens klimaavtrykk.	Ikke startet	Oppdraget ble overført fra 2022, men skulle egentlig ha vært fjernet i påvente av nasjonale ordninger for kommunale klimaregnskap.

Skole

Om planområdet

Planområdet omfatter undervisning ved barneskolene i Forset, Fjerdum og Follebu, samt Gausdal ungdomsskole, voksenopplæringen og skolefritidsordningene ved Forset, Fjerdum og Follebu skoler.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et positivt avvik på 2,6 mill. kr. Ved rapporteringen per 2. tertial ble det anslått et merforbruk i størrelsesorden 1,2-1,5 mill. kr.

Det er et positivt avvik på nær 0,9 mill. kr knyttet til sentrale poster. Dette omfatter lavere utgifter enn budsjettert til betaling for skoleplass i andre kommuner og private skoler. Disse utgiftene varierer til dels mye mellom år og gjennom skoleåret. Det Gausdal mottok for elever fra andre kommuner var omtrent som budsjettert, mens besparelsen knytter seg til betaling til andre kommuner/private skoler. I rapporteringen for andre tertial ble det nevnt at det kunne se ut til å bli et avvik i positiv retning, men nivå var ukjent.

Det var enkelte skoler som hadde utfordringer med å få drifta innen budsjett. Årsaken til det var utgifter til spesialpedagogisk hjelp og overholdelse av lærernormen. Dette var hovedårsaken til at det ble estimert et merforbruk i rapporteringen for 2. tertial. Ved årets slutt var det øvrige skoler som fikk et

Årsmelding 2023

bedre resultat enn anslått. Samlet sett ble det mindreforbruk knyttet til undervisning med 0,8 mill. kr. Dette inkluderer et positivt avvik på drift av skolefritidsordningen med 0,7 mill. kr.

Tidligere har ubenyttede midler til skoleutvikling blitt avsatt til et eget disposisjonsfond dersom de ikke har blitt brukt opp i løpet av året. Denne avsetningen er ikke foretatt i regnskapet for 2023. Årsaken er at det i budsjettet for 2024 er lagt inn et innsparingstiltak knyttet til disse midlene. I 2023 gir dette et positivt avvik på 0,15 mill. kr.

Utgiftene til skoleskys ble 0,2 mill. kr høyere enn budsjettet. For øvrig har det vært vakanse i del av stillinger deler av året og avvik på øvrige mindre poster, det gir et positivt avvik på 0,9 mill. kr.

I rapporteringen per andre tertial ble det trukket fram at det er merutgifter til spesialpedagogisk hjelp, det samme er tilfellet også for barn i førskolealder (jamfør planområde 4 Barnehage). Dette er forhold som det er et særskilt fokus på, og det er lagt inn økte midler i budsjettet for 2024 med 0,5 mill. kr som følge av dette.

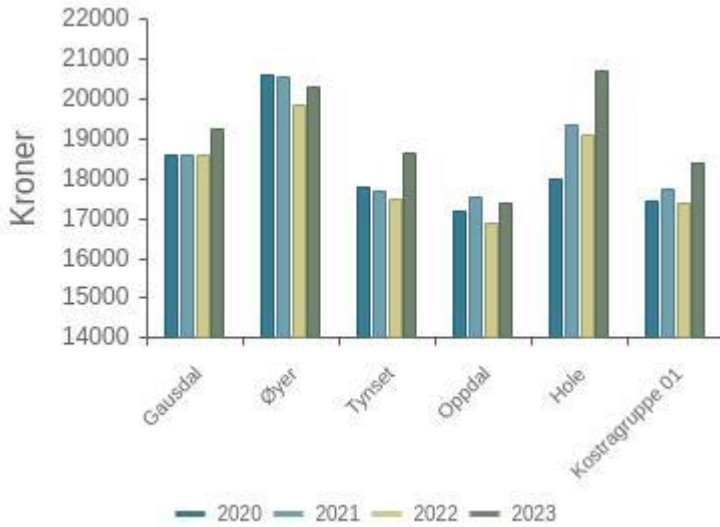
KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B) *) **)	18 595	19 243	20 270	18 652	17 403	20 682	18 397
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger *) **)	13 779	14 539	16 303	14 695	13 510	16 059	14 017
Dekningsgrad							
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	11,1 %	11,8 %	10,5 %	8,1 %	7,5 %	11,6 %	9,7 %
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt (B)	22,4 %	27,2 %	18,5 %	17,7 %	18,2 %	20,7 %	20,1 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B)

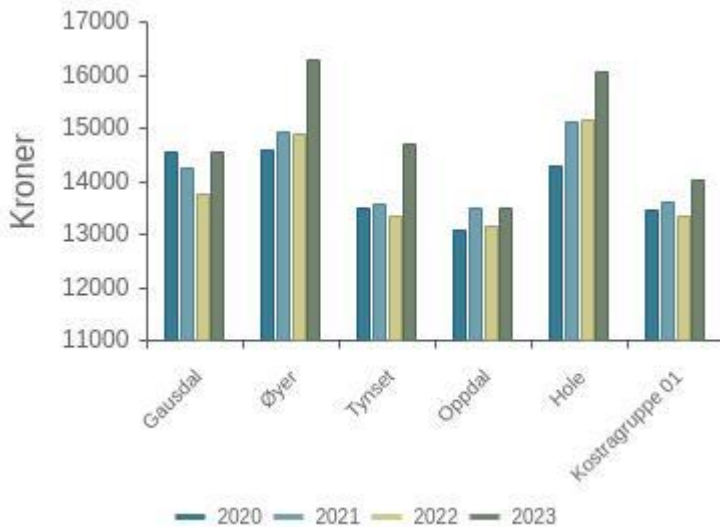
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	18 598	18 576	18 595	19 243
Øyer	20 600	20 534	19 830	20 270
Tynset	17 764	17 700	17 465	18 652
Oppdal	17 176	17 553	16 867	17 403
Hole	18 001	19 320	19 088	20 682
Kostragruppe 01	17 451	17 738	17 370	18 397

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren inkluderer undervisning, PPT, voksenopplæring, skolefritidstilbud (SFO), skolelokaler og skoleskys. Utgiftsnivået i Gausdal er tilnærmet uendret over fireårs perioden. Sammenholdt med KOSTRA-gruppen ligger Gausdal høyt per innbygger, mens nivået er med i det midtre sjiktet om en ser de øvrige kommunene det sammenlignes med.

Prioritet - Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger

Årsmelding 2023

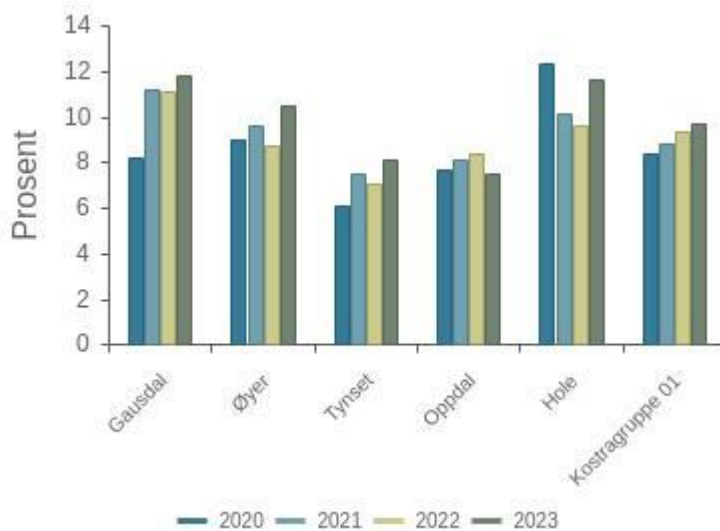
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	14 541	14 250	13 779	14 539
Øyer	14 609	14 919	14 884	16 303
Tynset	13 488	13 572	13 359	14 695
Oppdal	13 067	13 483	13 177	13 510
Hole	14 286	15 132	15 146	16 059
Kostragruppe 01	13 458	13 622	13 357	14 017

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren omfatter undervisning og PPT. Utgiftene i Gausdal er økt sammenholdt med 2022, men er omtrent på nivå med de foregående årene. Tall per innbygger i Gausdal er høyere enn for KOSTRA-gruppen.

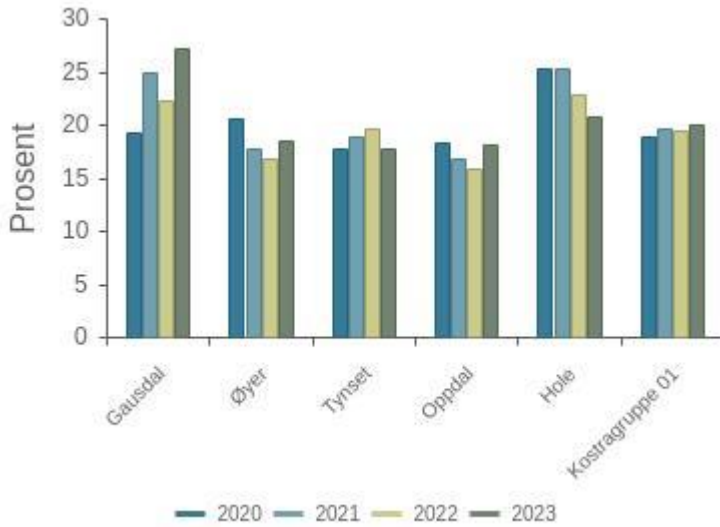
Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	8,2 %	11,2 %	11,1 %	11,8 %
Øyer	9,0 %	9,6 %	8,7 %	10,5 %
Tynset	6,1 %	7,5 %	7,1 %	8,1 %
Oppdal	7,7 %	8,1 %	8,4 %	7,5 %
Hole	12,3 %	10,1 %	9,6 %	11,6 %
Kostragruppe 01	8,4 %	8,8 %	9,3 %	9,7 %

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning har de siste fire årene økt for Gausdal sin del. Det har vært en økning i KOSTRA-gruppen og de øvrige kommunene det sammenlignes med også, men nivået i Gausdal er høyere.

Dekningsgrad - Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	19,3 %	24,9 %	22,4 %	27,2 %
Øyer	20,5 %	17,8 %	16,8 %	18,5 %
Tynset	17,8 %	18,9 %	19,7 %	17,7 %
Oppdal	18,4 %	16,8 %	15,9 %	18,2 %
Hole	25,4 %	25,2 %	22,9 %	20,7 %
Kostragruppe 01	19,0 %	19,7 %	19,5 %	20,1 %

Om en ser det fire siste årene under ett, har det vært en økning i andel timer spesialundervisning av det samlede antallet lærertimer. I tillegg er andelen i Gausdal betydelig høyere enn for KOSTRA-gruppen og det er høyere enn de kommunene det sammenlignes med.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,07 %	3,82 %	4,90 %
Årlig sykefravær 2020	1,27 %	3,86 %	5,14 %
Årlig sykefravær 2021	2,18 %	6,04 %	8,23 %
Årlig sykefravær 2022	2,17 %	4,23 %	6,40 %
Årlig sykefravær 2023	1,24 %	4,36 %	5,60 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et sykefravær på 5,6 %. Det er langtidsfraværet som utgjør den største delen med 4,4 %. I 2022 var sykefraværet 6,2 % og fraværet i 2023 er således lavere enn året før.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bidra til å følge opp plan for forebygging av atferdsvansker og omsorgssvikt, med vekt på systematikk og samarbeid.	Iht. plan	Tiltaksplanen i den forebyggende planen er kommunisert til rektorene. Dette vil bli arbeidet med videre. Tverrfaglig samordningsteam er etablert og har månedlige møter der det jobbes med faglige utfordringer på tvers av enheter. Det er også etablert oppvekstledermøter som møtearena med muligheter for faglige drøftinger. Rapporten etter prosjektet "Barna først" er ventet i løpet av mars 2024. Konklusjonene her vil legge premisser for arbeidet fremover.
Fellesskapende didaktikk og inkludering er utviklingsområder for skolene. Det gjennomføres skolebaserte utviklingsprosesser med veiledning fra høgskolen i Innlandet	Iht. plan	Ledergruppene ved skolene har deltatt på regionale samlinger gjennom året. Det er gjennomført en ståstedanalyse ved alle skolene i forhold til områder i læreplanverket. Resultatene fra disse vil drøftes sammen med representant fra Høgskolen i Innlandet, og være et supplement inn i de skolebaserte utviklingsprosessene ved de enkelte skolene. Alle skolene mottar veiledning fra Høgskolen i Innlandet i sitt utviklingsarbeid. Fellesnevner for veiledningen er inkluderende skolemiljøer, der det er rom for flest mulig innenfor det allmennpedagogiske tilbudet. Organisert noe forskjellig på de ulike skolene, på trinn eller storsteam.
Vi vil i 2023 rapportere på antall klagesaker til Statsforvalteren knyttet til Opplæringslova kap 9A. Målet er at det skal være 0 slike saker.		Gausdal kommune hadde ved årets slutt 2 klagesaker etter opplæringslovens kapittel 9A meldt til Statsforvalteren. Begge disse sakene ble avsluttet i første kvartal 2024.
Vi vil i 2023 rapportere på oppnådde grunnskolepoeng. Målet er stabilt høye grunnskolepoeng, det vil si 41 poeng eller høyere.	Ferdig	Elevene som gikk ut fra Gausdal ungdomsskole i 2022/23 oppnådde 44 grunnskolepoeng i snitt. På landsbasis oppnådde elevene et snitt på 42,4 poeng.

Barnehage

Om planområdet

Planområdet omfatter Kornhaug, Forset og Fjerdum barnehager, samt tilskudd til private barnehager. Ordningene knyttet til redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for lavinntekts-familier inngår også her.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et merforbruk på 0,8 mill. kr. Resultatet er ikke fullt så godt ettersom det er inntektsført bruk av disposisjonsfond med 1,5 mill. kr mer i regnskapet enn budsjettet. Avviket er dermed et merforbruk på nær 23 mill. kr. Bruk av disposisjonsfond gjelder overskuddsfond og fondsmidler knyttet til spesialpedagogisk hjelp. I rapporteringen per andre tertial ble det anslått et merforbruk i størrelsesorden 1,7-1,8 mill. kr.

De ulike avvikene er satt opp i tabellen nedenfor:

Årsmelding 2023

Årsaker til avvik mellom regnskap og budsjett på planområde 4 Barnehage. Tall i mill. kr	Positivt avvik	Negativt avvik
Utgifter knyttet til barn fra Gausdal med barnehageplass i andre kommuner / private barnehager. Det var flere barn/endret barnesammensetning ut fra det som lå til grunn for budsjettert utgiftsnivå		-0,9
Utgifter til redusert foreldrebetaling/gratis kjernetid.		-0,2
Mindreutgifter øvrige sentrale utgifter	0,4	
Spesialpedagogisk hjelp		-0,4
Drift av tilbudet i de kommunale barnehagene. Det var flere barn enn det som var tatt høyde for i budsjettet.		-1,2
Bruk av overskuddsfond/rest fond spesialpedagogisk hjelp utover budsjettert beløp	1,5	
Sum	1,9	-2,7
Totalt		-0,8

De kommunale barnehagene brukte 0,8 mill. kr for å dekke opp merforbruk ved årets slutt. Overskuddsfondet til barnehagene er nå tomt. I budsjettet for 2024 er det lagt inn 3,3 mill. kr til økt tilskudd til private barnehager samt til økte lønnsmidler i de kommunale barnehager. Dette som følge av at det er flere barn enn det som lå til grunn for budsjettet for 2023.

Som nevnt under planområde 3 Skole, er det også her en økning i utgifter til spesialpedagogisk hjelp. Det var avsatt en post i budsjettet for 2023 på 2,85 mill. kr til dette, utgiftene i 2023 endte på 4 mill. kr. I budsjettet for 2024 ble budsjettposten økt med 1 mill. kr for å ivareta det økte behovet.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole Kostragruppe 01	
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)	11 374	12 031	12 477	12 753	11 655	10 438	11 115
Produktivitet							
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,8	5,8	5,5	5,1	5,4	5,9	5,6
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr) (B) *)	97,2	94,1	91,7	96,6	96,8	89,3	93,9
Dekningsgrad							
1-5 år andel barn i barnehage i	90,5 %	89,5 %	92,5 %	99,6 %	99,5 %	93,9 %	93,7 %

Årsmelding 2023

forhold til innbyggere (prosent)

Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)	63,7 %	66,7 %	55,9 %	82,1 %	43,9 %	78,9 %	56,4 %
---	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

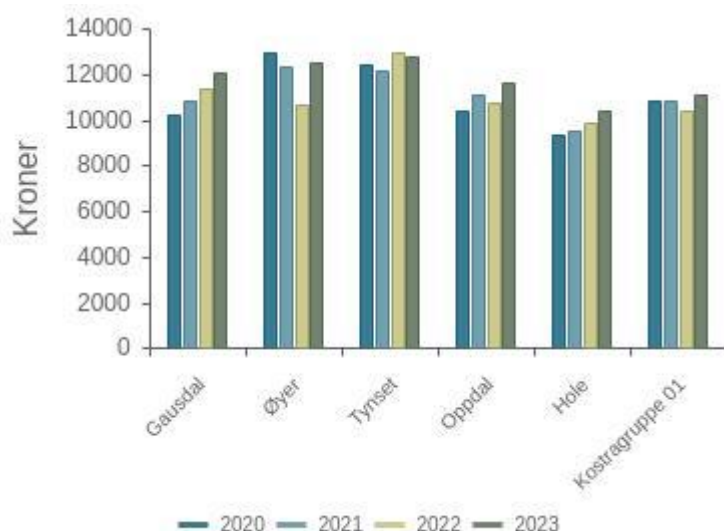
Kommunekasse

Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) (Kommunekasse) *) **)	1 208	1 198	1 346	1 374	730	776	913
--	-------	-------	-------	-------	-----	-----	-----

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	10 213	10 797	11 374	12 031
Øyer	12 914	12 306	10 626	12 477
Tynset	12 437	12 142	12 904	12 753
Oppdal	10 411	11 133	10 723	11 655
Hole	9 365	9 512	9 864	10 438
Kostragruppe 01	10 811	10 795	10 412	11 115

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

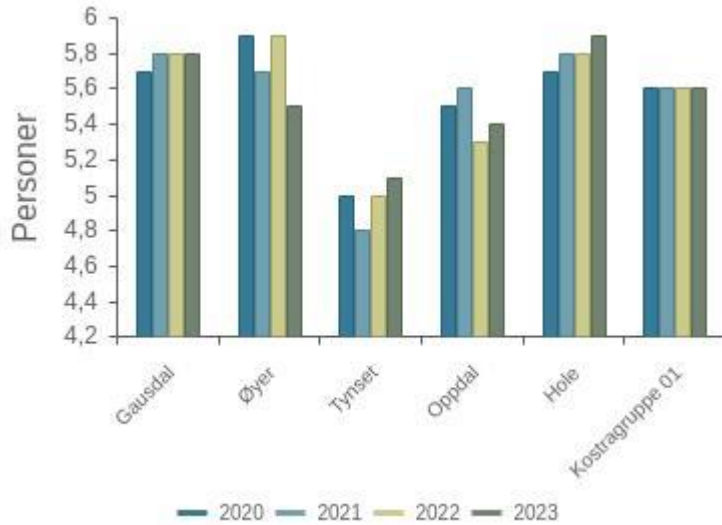
**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren omfatter barnehage, spesialundervisning i barnehage samt utgifter til lokaler og skys. Indikatoren omfatter også utgifter både til drifta av kommunale barnehager og tilskudd private barnehager. Ordninger knyttet til redusert foreldrebetaling inngår også.

Selv om det korrigeres for både utgiftsbehov og inflasjon i perioden, er det økende utgifter til barnehage i Gausdal per innbygger.

Gausdal ligger høyere per innbygger både når det gjelder utgifter til lokaler og spesialundervisning i barnehage. Dette utgjør omtrent halvparten av differansen til kostragruppa.

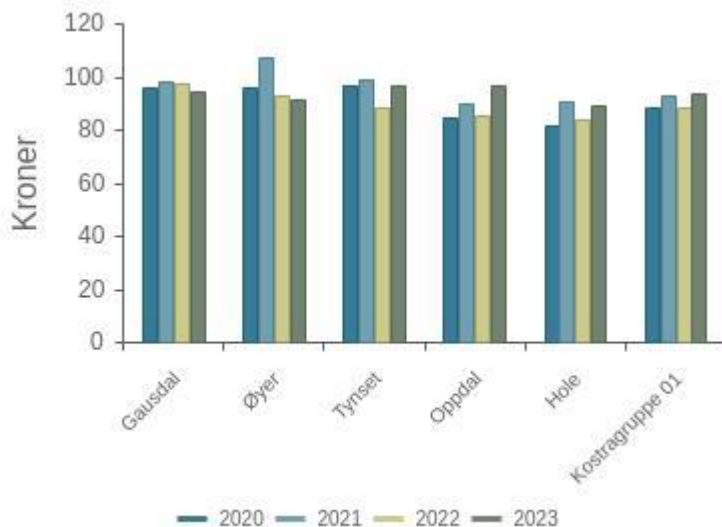
Produktivitet - Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	5,7	5,8	5,8	5,8
Øyer	5,9	5,7	5,9	5,5
Tynset	5,0	4,8	5,0	5,1
Oppdal	5,5	5,6	5,3	5,4
Hole	5,7	5,8	5,8	5,9
Kostragruppe 01	5,6	5,6	5,6	5,6

Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomheten er i 2023 på samme nivå som tidligere, og kommunen har en mer effektiv drift enn kostragruppen og de fleste andre det sammenlignes med.

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr) (B)

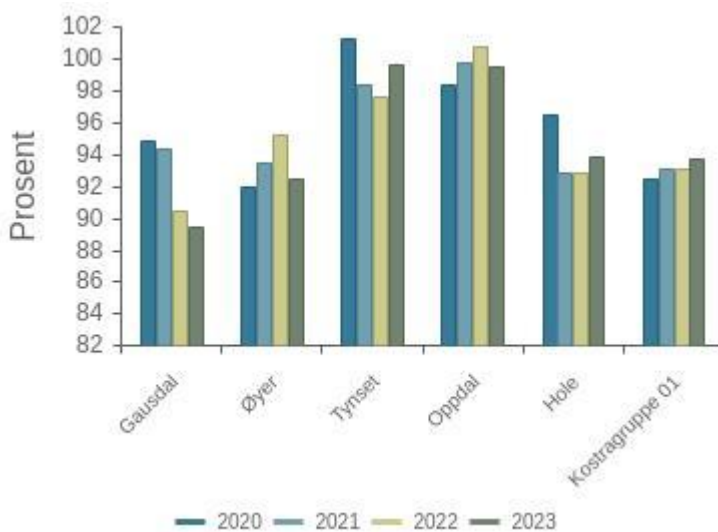
Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	95,8	98,3	97,2	94,1
Øyer	95,7	107,1	92,7	91,7
Tynset	96,5	99,0	88,2	96,6
Oppdal	85,0	89,5	85,4	96,8
Hole	81,8	90,7	83,8	89,3
Kostragruppe 01	88,0	92,9	88,7	93,9

**) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).*

Korrigert brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime er lavere enn foregående år og er nå omtrent på nivå med kostragruppa.

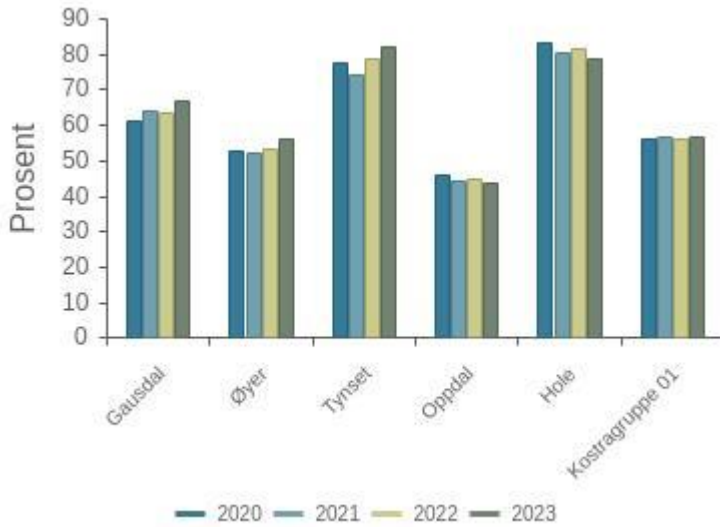
Dekningsgrad - 1-5 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	94,9 %	94,4 %	90,5 %	89,5 %
Øyer	91,9 %	93,5 %	95,2 %	92,5 %
Tynset	101,3 %	98,3 %	97,6 %	99,6 %
Oppdal	98,3 %	99,7 %	100,8 %	99,5 %
Hole	81,8 %	90,7 %	83,8 %	89,3 %
Kostragruppe 01	88,0 %	92,9 %	88,7 %	93,9 %

Det er en lavere andel barn i barnehage i Gausdal enn for KOSTRA-gruppen og de øvrige det sammenlignes med. En årsak kan være at foreldre ønsker å bruke kontantstøtteordningen. En annen grunn er at barn født i desember 2023 ikke har rett til barnehageplass før neste barnehageår. De fleste av disse barna har likevel fått tilbud om plass i barnehage fra januar 2024.

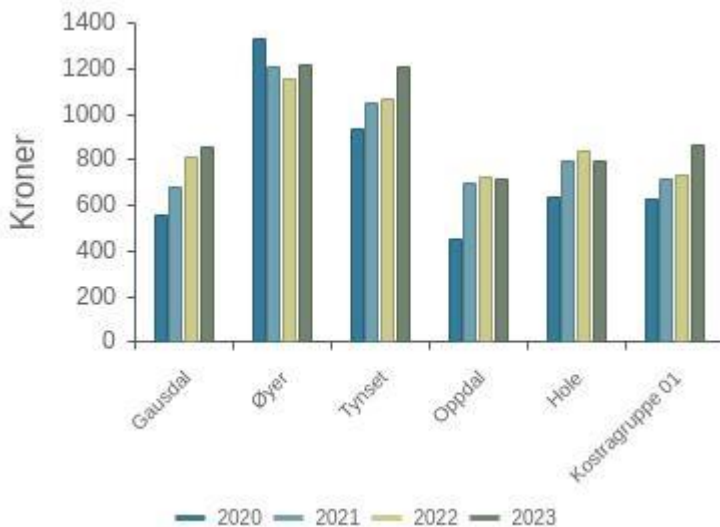
Dekningsgrad - Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	61,2 %	64,3 %	63,7 %	66,7 %
Øyer	52,6 %	52,2 %	53,5 %	55,9 %
Tynset	77,4 %	74,3 %	78,7 %	82,1 %
Oppdal	46,0 %	44,2 %	45,0 %	43,9 %
Hole	83,0 %	80,1 %	81,3 %	78,9 %
Kostragruppe 01	56,0 %	56,5 %	56,2 %	56,4 %

Det er en relativt stabil andel av barn i Gausdal som har en kommunal barnehageplass. Sammenlignet med kostragruppen er det en litt høyere andel i Gausdal som går i kommunal barnehage.

Kommunekasse - Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) (Kommunekasse)

Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	560	679	815	852
Øyer	1 328	1 205	1 154	1 216
Tynset	936	1 046	1 069	1 204
Oppdal	448	699	723	711
Hole	633	796	838	790
Kostragruppe 01	623	715	731	861

Gausdal ligger vesentlig høyere per innbygger når det gjelder styrket tilbud til førskolebarn enn kostragruppa. Utgiftene har også økt år for år i Gausdal, noe som også er tilfellet for kostragruppa.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,64 %	4,14 %	5,78 %
Årlig sykefravær 2020	1,63 %	3,16 %	4,79 %
Årlig sykefravær 2021	1,91 %	3,53 %	5,44 %
Årlig sykefravær 2022	3,58 %	5,89 %	9,47 %
Årlig sykefravær 2023	2,54 %	5,03 %	7,57 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et samlet fravær på 7,6 %, av dette utgjør langtidsfraværet 5 %. I 2022 var sykefraværet hele 9,4 % og det er gledelig at det er redusert til 2023.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bidra til å følge opp plan for forebygging av atferdsvansker og omsorgssvikt, med vekt på systematikk og samarbeid.	Iht. plan	Tiltaksplanen i den forebyggende planen er kommunisert til barnehagestyrerne. Tverrfaglig samordningsteam er etablert, månedlige møter fremover med tanke på faglige drøftinger på tvers av enheter. Det er også etablert oppvekstledermøter som møtearena med muligheter for faglige drøftinger. Vi venter på rapporten fra "Barna først", og tenker at denne vil legge premisser for arbeidet videre.
Fellesskap og inkludering er utviklingsområder barnehagene arbeider med. Det gjennomføres barnehagebaserte utviklingsprosesser med veiledning fra høgskolen i Innlandet.	Iht. plan	Barnehagene jobber med ulike utviklingsområder fra hovedområdene i Rammepan for barnehagene. I tillegg har vi startet opp et felles utviklingsarbeid knyttet til digitale praksiser i barnehagene. Dette skal det arbeides med også barnehageåret 23/24, og her vil Høgskolen i Innlandet bistå oss med kompetanseheving og veiledning. I tillegg deltar styrerne i nettverk sammen med styrere i Lillehammer og Øyer, hvor det fra forrige samling har vært fokus på pedagogisk analyse som verktøy. Her gjenstår en samling dette barnehageåret. Samarbeidet med HINN brukes også som lederutvikling, utprøving av ulike samarbeidsverktøy, struktur og innhold på utviklingsarenaer.

Kultur og fritid

Om planområdet

Planområdet omfatter kulturskole, allmennkultur, frivilligsentral, bibliotek, idrett og ungdomsarbeid.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et positivt avvik på 0,35 mill. kr. Frivilligsentralen har et mindreforbruk på 0,2 mill kr og for øvrig har det vært vakanse/refusjons sykelønn som er årsaken til det øvrige mindreforbruket.

Ved rapporteringen per første tertial ble det anslått et resultat omtrent i balanse.

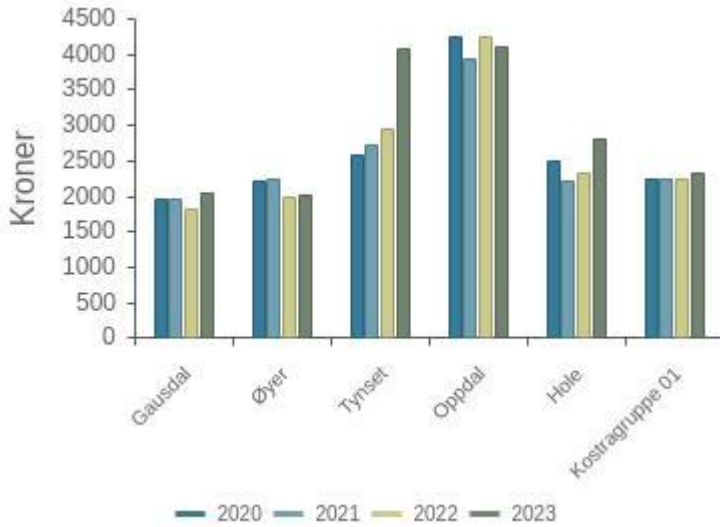
Gausdal kommune mottok i 2022 gave på litt over 1 mill. kr fra en privatperson i kommunen. 2023 er det første året med utbetalinger fra denne gaven, og totalt 274.000 kr ble utbetalt til lag og foreninger i 2023.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	1 826	2 036	2 010	4 069	4 118	2 806	2 337
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	223	203	406	371	301	399	332
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	3 863	4 487	5 385	4 374	4 294	4 071	3 517
Dekningsgrad							
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	22,6 %	20,9 %	35,2 %	23,6 %	27,5 %	16,6 %	15,7 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Prioritet - Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner

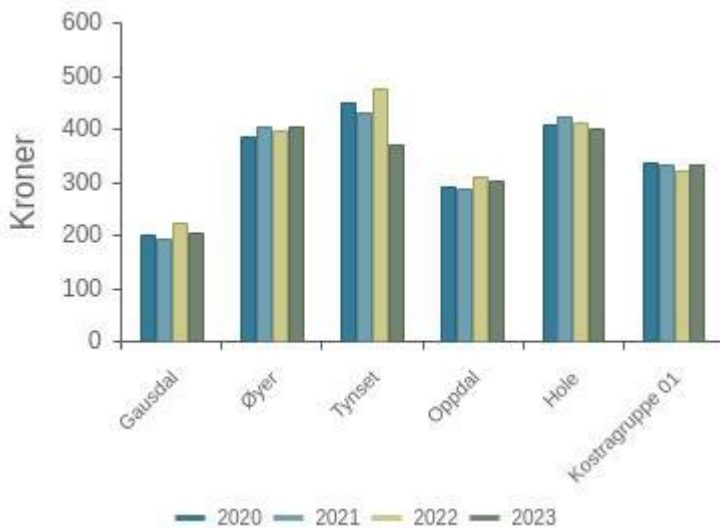

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	1 963	1 955	1 826	2 036
Øyer	2 212	2 235	1 993	2 010
Tynset	2 571	2 733	2 935	4 069
Oppdal	4 243	3 937	4 252	4 118
Hole	2 507	2 220	2 337	2 806
Kostragruppe 01	2 245	2 231	2 251	2 337

**) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).*

Gausdal har lavere utgifter til kultursektoren enn kostragruppen og de øvrige det sammenlignes med. Utgiftene er imidlertid litt høyere enn i 2022. En årsak til det er at kommunen har delt ut tilskudd til lag og foreninger fra gaven som kommunen mottok fra en privatperson.

Prioritet - Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B)

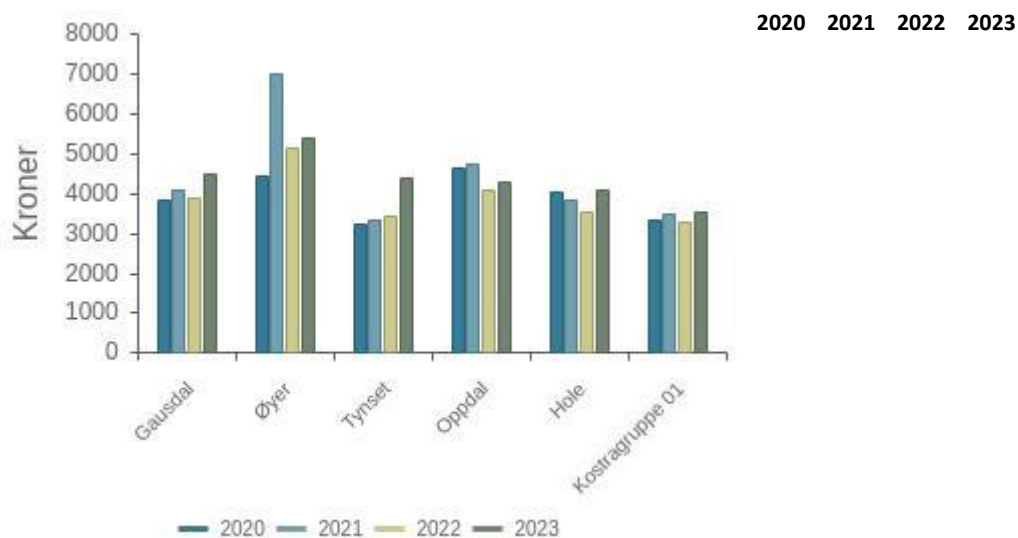
Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	203	194	223	203
Øyer	384	405	395	406
Tynset	449	430	478	371
Oppdal	292	288	309	301
Hole	410	424	413	399
Kostragruppe 01	338	334	323	332

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har lave utgifter til folkebibliotek. En årsak til det er at det er et samarbeid med fylkeskommunen knyttet til at folkebiblioteket også er skolebibliotek for Gausdal videregående skole.

Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B)

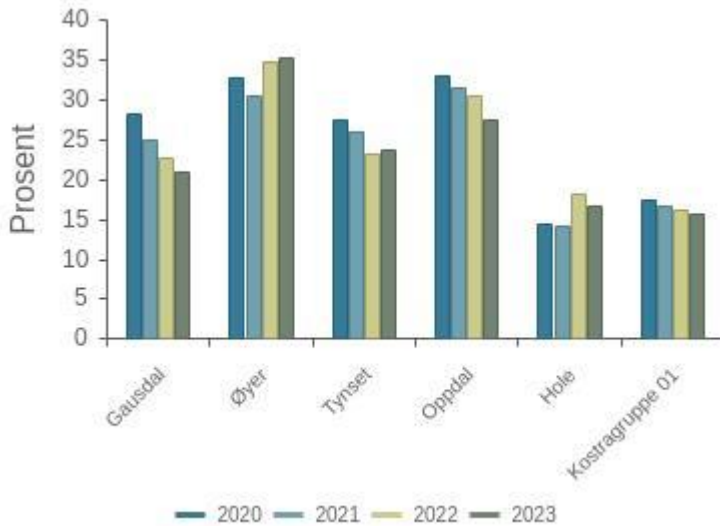
Gausdal	3 853	4 086	3 863	4 487
Øyer	4 430	7 001	5 151	5 385
Tynset	3 227	3 329	3 413	4 374
Oppdal	4 624	4 716	4 065	4 294
Hole	4 010	3 810	3 515	4 071
Kostragruppe 01	3 315	3 501	3 271	3 517

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Gausdal har høyere utgifter til musikk- og kulturskole enn kostragruppa.

Dekningsgrad - Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)

Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	28,3 %	25,0 %	22,6 %	20,9 %
Øyer	32,8 %	30,5 %	34,6 %	35,2 %
Tynset	27,5 %	26,0 %	23,3 %	23,6 %
Oppdal	33,1 %	31,5 %	30,4 %	27,5 %
Hole	14,5 %	14,2 %	18,1 %	16,6 %
Kostragruppe 01	17,3 %	16,7 %	16,2 %	15,7 %

Det er en høyere andel barn i alderen 6-15 år som går i musikk- og kulturskolen enn det som er snittet i kostragruppa. Andelen har imidlertid vært svakt fallende de siste årene, noe som også ser ut til å være utviklingen i kommunene for øvrig.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,22 %	0,78 %	2,00 %
Årlig sykefravær 2020	1,48 %	3,77 %	5,25 %
Årlig sykefravær 2021	1,96 %	6,12 %	8,08 %
Årlig sykefravær 2022	1,58 %	4,34 %	5,92 %
Årlig sykefravær 2023	1,34 %	7,21 %	8,55 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et sykefravær i 2023 på 8,6 %. Av dette utgjør langtidsfraværet hovedtyngden. I 2022 var fraværet 5,9 % og det er dermed et høyere fravær i 2023.

Det er få ansatte innen dette planområdet. Det medfører at fravær over en lenger periode for en ansatt vil slå hardere ut prosentvis enn i en tjeneste med flere ansatte.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bidra til å følge opp plan for forebygging av atferdsvansker og omsorgssvikt, med vekt på systematikk og samarbeid.	Iht. plan	Oppvekstledermøte er opprettet og avholdes månedlig. Planen er gjort kjent i tjenestene og arbeidet fortsetter i 2024.
Det utarbeides en frivilligstrategi for det frivillige arbeidet og samarbeidet mellom lag/organisasjoner og Gausdal kommune.	Ferdig	Strategien er utarbeidet i et samarbeid med frivilligheten. Frivilligstrategien ble vedtatt i kommunestyret september 2023. Trykk på denne linken for å se Frivilligstrategien: https://pub.framsikt.net/plan/gausdal/plan-54d73123-1c48-44d8-9067-e699c28ab329-37902/#/

Teknisk drift

Om planområdet

Dette planområdet omfatter prosjektering, veger, miljø- og trafikksikkerhetstiltak, vann- og avløpsanlegg, renovasjon, septikk-tømming, brannvern og feiing.

Både renovasjon og brann/feiing utføres av interkommunale selskaper. Septikk-tømming gjennomføres av ekstern entreprenør etter en felles anbudskonkurranse for Lillehammer, Øyer og Gausdal. Innenfor planområdet utføres derfor bare mindre forvaltningsoppgaver innen disse tjenestene.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et merforbruk på 13,2 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et merforbruk i størrelsesorden 8,5-9 mill. kr.

Avviket knytter seg i hovedsak til at selvkostfondene for vann og avløp er brukt opp og det er et samlet fremførbart underskudd på 13,6 mill. kr. Det skulle ha vært inntektsført tilsvarende mer fra de to selvkostfondene i drift i 2023. Som det framgår av handlings- og økonomiplanen, må gebyrene økes i årene framover for å få dekket opp det framførbare underskuddet innen de to selvkostområdene.

Det er flere forhold som berører nivået på selvkostfondene. Økt rentenivå gir også økte renteutgifter på investeringene innen selvkostområdene. Etter at rentenivået gikk opp, har byggeaktiviteten nærmest stoppet helt opp. Det medfører lavere inntekter fra tilknytningsavgifter for vann og avløp. Utgiftene til rensing av avløpsvann ved Lillehammer rensaneanlegg har økt vesentlig. I 2023 var utgiften 3,2 mill. kr høyere enn budsjettert. I positiv retning trekker lavere strømavgifter enn budsjettert innen vann og avløp med 0,8 mill. kr.

Ekstremværet "Hans" førte til en del skader på kommunale veger. I tillegg var det et større ras i Ulsrudvegen i juli da det var en mindre flom. En del kostnader etter flommen Hans, og reparasjon etter raset i Ulsrudvegen medfører et lite merforbruk på kommunale veg. Men et mindreforbruk på brøyting/strøing og gatelys medfører at det totale merforbruket på veg er ca. 0,1 mill. kr.

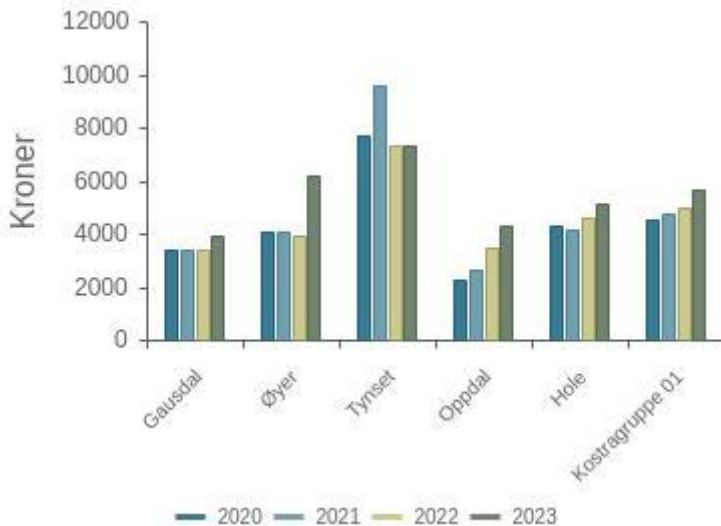
Ekstremværet "Hans" medførte også en del skader og ekstraarbeid som bidrar til merforbruket på dette planområdet. Gausdal kommune har i stor grad fått innvilget tilskudd som dekker opp hovedtyngden av kommunens utgifter til reparasjon og istandsetting av skader forårsaket av ekstremværet. En betydelig del av arbeidet og utgiftene til dette vil finne sted i 2024.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Produktivitet							
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 605	3 968	6 227	7 333	4 343	5 180	5 668
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	3 003	4 310	5 625	3 780	2 839	3 505	4 655
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 893	3 116	3 116	3 454	4 372	3 753	3 461
Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (kr) *)	1 327	1 317	2 518	774	1 175	2 929	1 878

*) Inflasjonsjustert med deflator

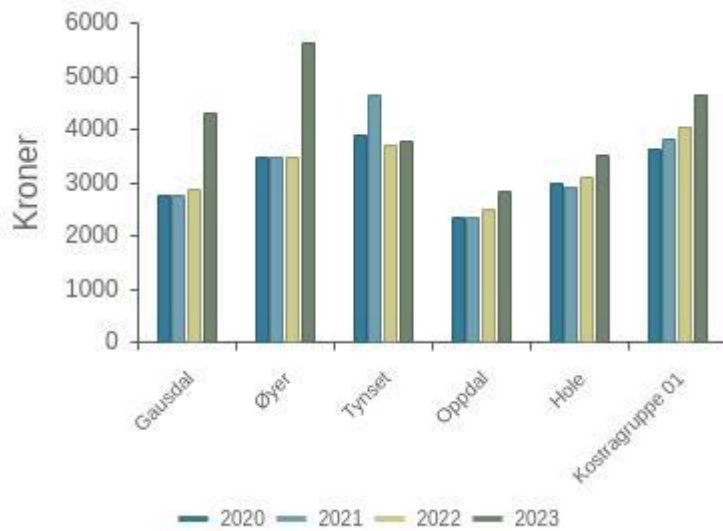
Produktivitet - Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	3 450	3 450	3 450	3 968
Øyer	4 076	4 072	3 914	6 227
Tynset	7 695	9 614	7 313	7 333
Oppdal	2 300	2 638	3 473	4 343
Hole	4 339	4 147	4 645	5 180
Kostragruppe 01	4 576	4 761	4 979	5 668

Årsgebyret for avløpstjenesten er lavere enn de det sammenlignes med. Det til tross for at gebyret er økt.

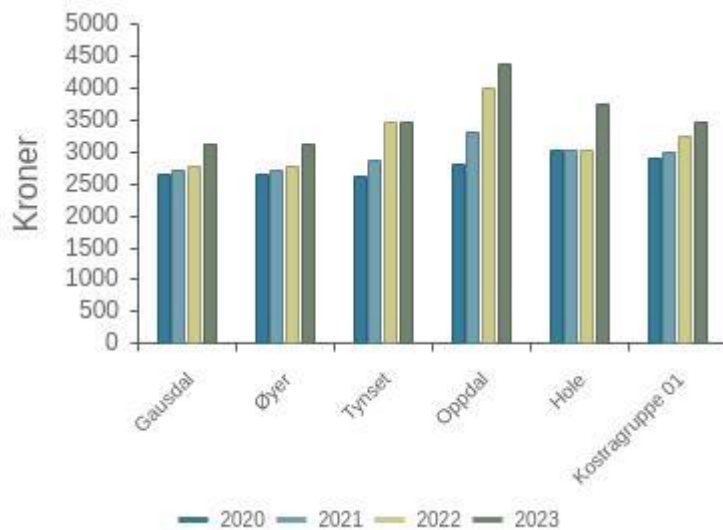
Produktivitet - Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	2 765	2 765	2 874	4 310
Øyer	3 491	3 491	3 491	5 625
Tynset	3 880	4 638	3 703	3 780
Oppdal	2 333	2 348	2 495	2 839
Hole	2 971	2 927	3 093	3 505
Kostragruppe 01	3 645	3 814	4 030	4 655

Årsgebyr for vanntjenesten er økt i Gausdal og de øvrige kommunene. Gausdal ligger lavere enn kostragruppen.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr)

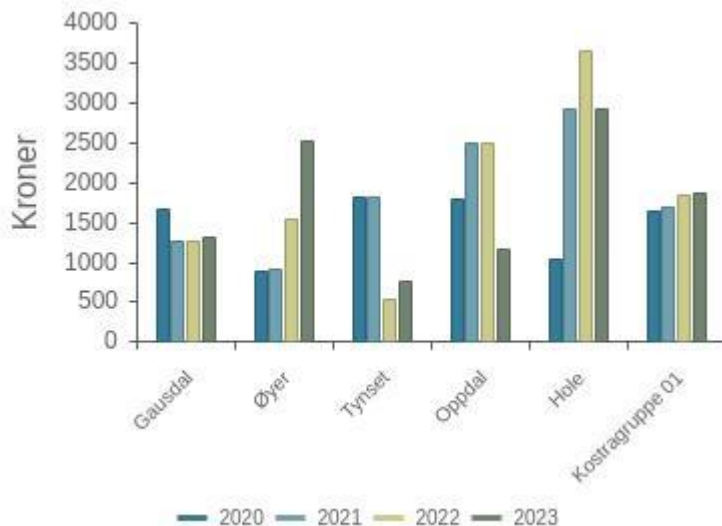
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	2 648	2 724	2 768	3 116
Øyer	2 648	2 724	2 768	3 116

Årsmelding 2023

Tynset	2 625	2 855	3 454	3 454
Oppdal	2 806	3 308	3 995	4 372
Hole	3 016	3 016	3 016	3 753
Kostragruppe 01	2 887	3 001	3 240	3 461

Som for øvrige kommuner er gebyret økt, men nivået er fortsatt lavere enn både kostragruppen og de øvrige det sammenlignes med.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (kr)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	1 670	1 270	1 270	1 317
Øyer	898	906	1 543	2 518
Tynset	1 826	1 826	548	774
Oppdal	1 799	2 500	2 500	1 175
Hole	1 037	2 929	3 661	2 929
Kostragruppe 01	1 634	1 701	1 851	1 878

Årsgebyrer for septiktømming lavere enn kostragruppa og de øvrige det sammenlignes med.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	0,87 %	1,61 %	2,48 %
Årlig sykefravær 2020	0,30 %	0,35 %	0,65 %
Årlig sykefravær 2021	1,15 %	0,59 %	1,74 %
Årlig sykefravær 2022	1,16 %	5,15 %	6,31 %
Årlig sykefravær 2023	1,05 %	0,68 %	1,73 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et fravær på 1,7 % i 2023, noe som er svært lavt. Tilsvarende tall for 2022 var 6,3 %.

Status politiske vedtak

Politiske saker

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Kommunestyret ber kommunedirektøren foreta en ny gjennomgang av investeringsplanen innen vann- og avløpssektoren innen utgangen av mai 2023. Dette med tanke på å holde gebyrene så lave som mulig. Det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse for å vurdere konsekvensene av å eventuelt utsette investeringer.	Iht. plan	Investeringsplanen for vann- og avløpssektoren (VA) er veldig avhengig av hva som blir konklusjonen på vannkildeutredningen. Denne utredningen har tatt lenger tid enn først antatt, men det er viktig å ha så godt beslutningsgrunnlag som mulig før kommunestyret skal beslutte endelig løsning. Prøvepumping av eventuell ny vannkilde på Kråbølsøya i Forset pågikk til vårfloppen var over. Rapporten er forelagt kommunestyret, og den har i etterkant vært på høring. Kommunestyret skal få saken tilbake i 2024 for endelig vedtak. Det er uhensiktsmessig å foreta en gjennomgang av investeringsplanen inkl. risiko- og sårbarhetsanalyser før kommunestyret har valgt løsning for ny vannkilde. Det bes derfor om utsatt frist for dette arbeidet, og at det gjennomføres etter at løsning for ny vannkilde er landet. For investeringer de 2 neste årene er det lagt inn det som er strengt nødvendig i forhold til krav i utslippstillatelse fra statsforvalteren som går på fornying av ledningsnett, samt brannvesenets dispensasjon for trykk og vannmengde til sprinkelanlegg på Follebutunet. I handlings- og økonomiplanen for 2024 – 2027 er dette mer utfyllende beskrevet.

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
I 2023 skal vi ferdigstille revidering av trafikksikkerhetsplan.	Ferdig	Planen ble vedtatt i Kommunestyret sak 12/23. Planen kan leses ved å trykke på denne lenken: https://www.gausdal.kommune.no/ato/esaoff/document/trafikksikkerhetsplan-2022-2025.928357.282740952d.pdf
Reasfaltering av gang- og sykkelveg mellom Herredshuset og undergangen ved Coop Prix i Forset.	Forsinket	Asfaltering er ikke utført da eier av herredshuset skal legge nye inntak for VA som er i gangvegen. Settes derfor opp på asfalteringsplanen for 2024.
Vi vil i 2023 gå til anskaffelse av nødstrømsaggregat.	Ferdig	Nødstrømsaggregat er innkjøpt og er på plass.
Vi vil i 2023 rapportere på avvik av avløpsvann.	Iht. plan	14/4 - 15/4 og 19/4 Lillehammer kommune ba Gausdal om å kjøre avløpet i overløp fordi Lillehammer ikke har hatt kapasitet i overføringsnett og renseanlegg til å ta i mot de store mengdene som ble generert av mye nedbør kombinert med snøsmelting. 15/5 Overløp Espedalen renseanlegg 17 timer 8/8 Overløp Auggestokken frem til 10/8 da hovedledningen ble ødelagt i forbindelse med uværet "Hans". 10/8 Overløp 84 timer Espedal renseanlegg på grunn av "Hans". 10/8 - 6/9 Overløp for hele Gausdal på grunn av "Hans". Overløp ble fordelt på KP (kloakkpumpestasjon) 220/ Buvolden/Rudsbygd. Midlertidig reparert 6/9 slik at avløpet igjen sendes til Lillehammer renseanlegg. 21/9 - 27/9 Overføringsledningen avrevet på ny og ute av drift i denne perioden.
Vi vil i 2023 rapportere på	Iht. plan	Kokepåbud Hovde HB 20/9 på grunn av mistanke om bakterier. 3 dager før det

Årsmelding 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
eventuelle avvik knyttet til drikkevann.		ble friskmeldt. Det kan nevnes at det i forbindelse med flommen "Hans" ble gitt anbefaling om å koke vannet levert fra Bødal vannverk da det ble noe misfarging av vannet. Vannprøver viste imidlertid ingen bakterier. Vannledningen i Olstad ble vasket løs av elva, men det er ikke noe brudd slik at vannleveransen går som normalt. Ledningen må imidlertid legges om for å sikre at det ikke blir brudd på ledningen.
Vi vil i 2023 rapportere på eventuelle avvik knyttet til overvann.	Iht. plan	Det er ikke noen avvik i år.

Bygg/eiendom/areal

Om planområdet

Planområdet omfatter byggesak, kart/oppmåling, arealplanlegging og eiendomsforvaltning. Hele kommunens bygningsmasse er samlet på dette planområdet, og er en av de største verdiene som kommunen besitter.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et mindreforbruk på 4,7 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et positivt resultat i størrelsesorden 1,5-2 mill. kr.

Hovedårsaken til mindreforbruket (og bedre resultat enn angitt per andre tertial) er at strømutførelsen ble hele 3,9 mill. kr lavere enn budsjett. Innen plansaker er det et positivt avvik på 1 mill. kr som følge av at mer arbeid er utført i egen regi. En ny planmedarbeider er rekruttert og vedkommende startet i oktober. Innen byggesak og kart/oppmåling er det mindreavvik med henholdsvis 0,3 og 0,2 mill. kr.

For øvrig er det kun mindre avvik.

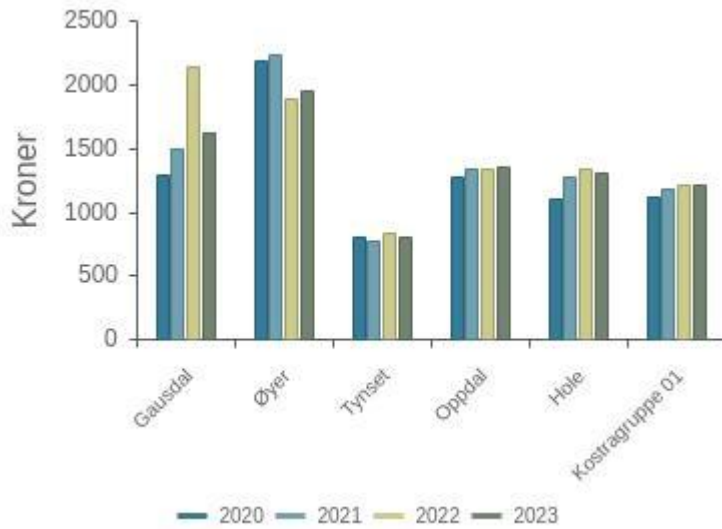
KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B) *) **)	2 133	1 621	1 944	813	1 354	1 310	1 216
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *) **)	8 734	7 336	7 572	7 131	6 379	6 671	6 486
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger *) **)	3 708	3 344	2 662	2 962	2 022	2 471	2 647
Kommunekasse							
Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss (B) (Kommunekasse) *) **)	1 010	816	685	1 151	392	897	647

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B)

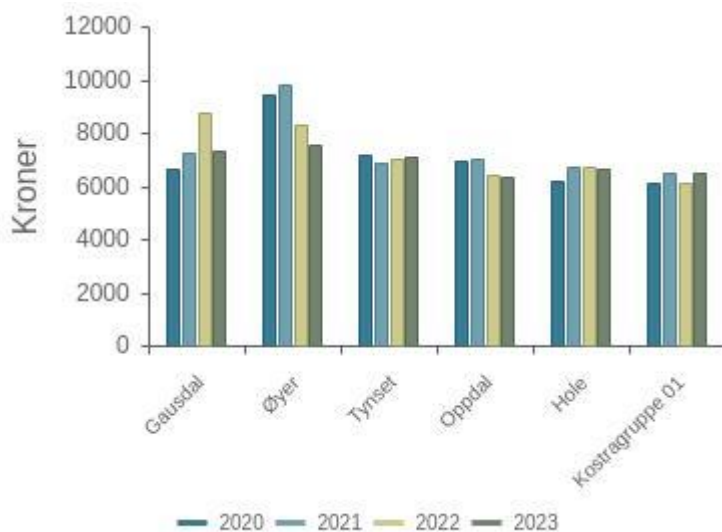
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	1 298	1 498	2 133	1 621
Øyer	2 190	2 226	1 895	1 944
Tynset	801	782	836	813
Oppdal	1 282	1 338	1 339	1 354
Hole	1 103	1 277	1 342	1 310
Kostragruppe 01	1 127	1 186	1 207	1 216

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Grafen justert med utgiftsbehov

Det er en betydelig utgiftsreduksjon per innbygger fra 2022 til 2023. Lavere avskrivninger og utgifter til strøm utgjør hele differanse og litt til. Sammenholdt med kostragruppen har Gausdal betydelig høyere utgifter til lokaler.

Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B)

Årsmelding 2023

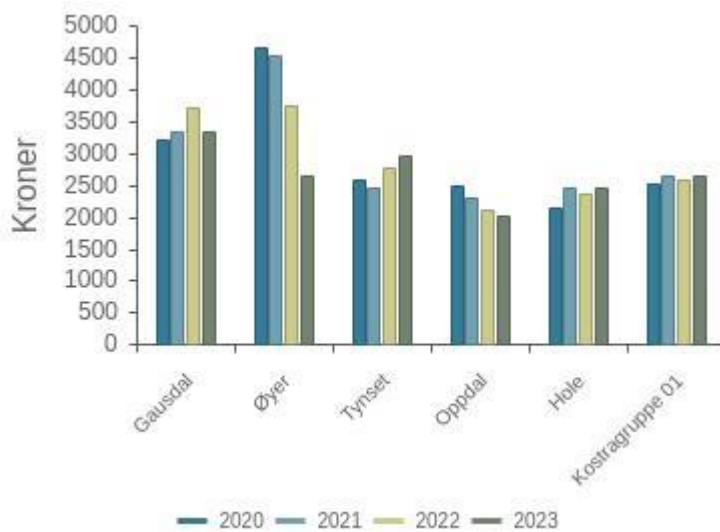
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	6 665	7 293	8 734	7 336
Øyer	9 459	9 807	8 314	7 572
Tynset	7 171	6 905	7 014	7 131
Oppdal	6 980	7 004	6 441	6 379
Hole	6 217	6 741	6 766	6 671
Kostragruppe 01	6 098	6 466	6 151	6 486

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter til kommunal eiendomsforvaltning enn kostragruppen.

Prioritet - Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger

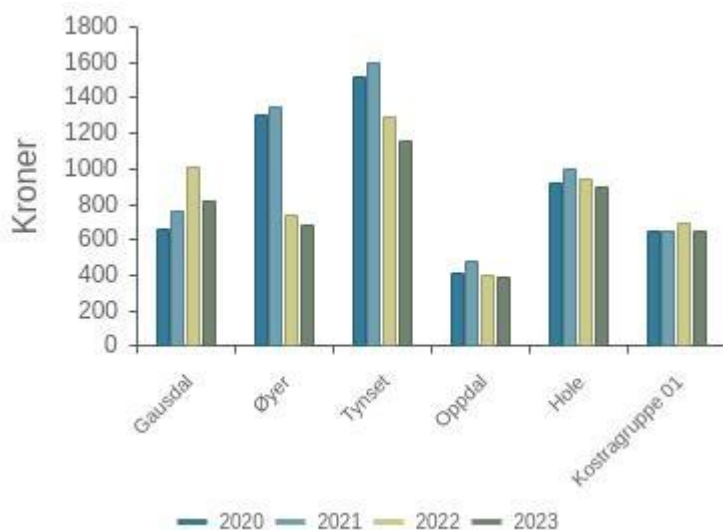
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	3 224	3 352	3 708	3 344
Øyer	4 651	4 541	3 739	2 662
Tynset	2 574	2 462	2 772	2 962
Oppdal	2 483	2 289	2 123	2 022
Hole	2 160	2 449	2 357	2 471
Kostragruppe 01	2 516	2 642	2 590	2 647

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter til skolelokaler per innbygger en kostragruppa. Gausdal har høyere avskrivninger enn kostragruppa, 130 kr per innbygger. Kommunen har fire skolebygg, det vil kunne være en årsak til at nivået er høyere enn kostragruppa.

**Kommunekasse - Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss (B)
(Kommunekasse)**

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	659	763	1 010	816
Øyer	1 308	1 353	743	685
Tynset	1 516	1 595	1 293	1 151
Oppdal	407	479	401	392
Hole	916	997	936	897
Kostragruppe 01	644	651	695	647

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter til lokaler og skyss enn kostragruppen. Om en ser bort fra 2022, har utgiftene økt jevnt de senere årene.. Økt strømpris kan være en årsak.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,48 %	3,87 %	5,35 %
Årlig sykefravær 2020	1,17 %	6,62 %	7,80 %
Årlig sykefravær 2021	1,22 %	3,85 %	5,08 %
Årlig sykefravær 2022	1,57 %	4,99 %	6,56 %
Årlig sykefravær 2023	1,84 %	3,66 %	5,50 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet hadde et sykefravær i 2023 på 5,5 %. Tilsvarende tall i 2022 var 6,6 %. Hovedtyngden av fraværet knytter seg til langtidsfravær.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Det gjennomføres en kartlegging av alle kommunens formålsbygg for å ha grunnlag for en vurdering av om byggene kan utnyttes mer effektivt.	Forsinket	Dokumentet må justeres noe før det er ferdig. Dette er ett av grunnlagsdokumentene inn i prosessen om Balanse 24.
Gjennomføre åpent møte før første gangs behandling av revidert kommunedelplan Skei	Forsinket	Møtet har ikke blitt gjennomført da planprosessen har blitt noe forsinket. Planlegges gjennomført første halvår 2024.
Revidere rehabiliteringsplan for kommunale bygg med særlig fokus på universell utforming.	Forsinket	<p>Vi har planlagt å komme i gang med å revidere rehabiliteringsplanen for våre kommunale bygg, med en spesiell vektlegging av universell utforming. Dette innebærer en tilstandsanalyse av alle kommunale bygg. På grunn av endringer i organisasjonen og ressursbegrensninger innenfor eiendomsforvaltningen har man kun fått startet med planleggingsfasen. Vi har en klar intensjon om å komme i gang med fysiske tilstandsanalyser i løpet av høsten.</p> <p>Kort om tilstandsanalyse: En tilstandsanalyse gir oss en dypere innsikt i byggenes nåværende tilstand, noe som er avgjørende for å identifisere behovet for oppgraderinger og tilpasninger. Ved å rette vårt fokus mot universell utforming, sikrer vi at våre bygg blir tilgjengelige for alle, uavhengig av funksjonsevne. Dette vil kunne føre til økt inkludering og tilfredshet blant våre innbyggere og ansatte, samtidig som det oppfyller våre juridiske forpliktelser.</p>
Utredning og vurdering av investering i solcelleanlegg på kommunale bygg.	Ferdig	<p>Vi har engasjert oss i utredning og vurdering av potensialet for å investere i solcelleanlegg på våre kommunale bygg. Gjennom analyser ser vi på ulike produkter og tjenester på markedet, og vi har satt i gang prosessen med planlegging av et solcelleanlegg på ett av våre kommunale bygg. Dette gir oss muligheten til å observere systemets funksjon og de effektene det har på energiproduksjon og kostnadsbesparelser.</p> <p>På bakgrunn av dette har vi kommet frem til at vi må se dette i sammenheng med alternative energikilder og energikildebruk i større kommunale bygg og vil derfor føre dette oppdraget inn i prosjektet "Alternative energikilder i større kommunale bygg" fra 2024.</p>
Ved utskifting av biler innen eiendomsforvaltningen, skal dette være elbiler.	Ferdig	Det ble i starten av 2022 bestilt 2 nye elbiler innen eiendomsforvaltning, disse ble levert i 2023. I tillegg er det kjøpt 2 nye elbiler til samme avdeling som er også levert i 2023. Utskifting av biler innen eiendomsforvaltningen videre fremover vil også være i form av elbiler.

Interkommunale samarbeid

Om planområdet

Området omfatter utgifter og inntekter knyttet til de interkommunale samarbeidene der Gausdal har et vertskommuneansvar. Dette innebærer i praksis utgifter og inntekter til felles Landbrukskontor for Lillehammer-regionen, Regional Frisklivssentral og Øyer og Gausdal barneverntjeneste. Utgiftene og inntektene her skal både i budsjettet og regnskapet balansere. Kommunens tilskudd til deltakelse i fellesskapene føres på de respektive planområdene, det vil si planområde 2 Næring og miljø for Landbrukskontoret, planområde 9 Barn og familie for Øyer og Gausdal barneverntjeneste og planområde 11 Helse for tilskudd til Regional Frisklivssentral.

Mer om interkommunale samarbeid.

I kommunal sektor er det stor frihet til å organisere virksomheten. Rettsgrunnlag er kommuneloven og særlover som aksjeloven.

- Egen driftsorganisasjon- Selvstendige rettssubjekter- Kjøp av tjenester- Interkommunalt samarbeid	→	Det overordnede ansvaret ligger alltid hos kommunestyret

Siden 2003 har interkommunalt samarbeid (basert på felles IKT-løsninger) vært et strategisk valg for kommunene i Lillehammer-regionen. Gjennom disse samarbeidene er det et mål å sikre:

- Gevinstrealisering
- Større fagmiljø for å løse samfunnsoppgaver
- Større fagmiljø for å redusere sårbarhet
- Større fagmiljø for rekruttering
- At sentrale føringer håndteres, -for eksempel samhandlingsreformen

Noen av samarbeidene omfatter flere kommuner også, og noen samarbeid omfatter bare Gausdal og Lillehammer kommuner, eller Gausdal og Øyer kommuner.

Kommentar til status økonomi

Planområdet balanserer ved årets slutt. Innen planområdet føres utgiftene og inntektene til de tre interkommunale samarbeidene der Gausdal er vertskommune.

Blir det lavere netto utgifter enn budsjettet, vil besparelsen tilbakebetales til deltakerkommunene eller bli avsatt til overskuddfond for samarbeidet. I note 18-1 til årsregnskapet er økonomien i disse tre samarbeidene synliggjort.

De senere år har kommunen på dette planområdet lagt inn en oversikt som viser de ulike samarbeidene som kommunen er deltaker i, og hva som er kommunens andel av utgiftene for disse. Nedenfor er en tabell som viser det enkelte samarbeid og kommunens regnskapsførte andel for 2022 og 2023.

Årsmelding 2023

Navn på samarbeidet og organisering	Verts-kommune	Omfatter	Plan-omr.	Utgift i regnskap 2023	Utgift i regnskap 2022
Interkommunale samarbeid § 28 i kommuneloven:				Tall i hele 1000 kr	Tall i hele 1000 kr
Fellesenhet Økonomi	Lillehammer	Regnskap, lønn, fakturering, skanning.	1	3045	2768
Fellesenhet skatt/innfordring	Øyer	Skatt, arbeidsgiverkontroll og innfordring.	1	400	394
Lillehammer regionen Vekst	Lillehammer	Næringsrådgivning	2	954	934
Felles Landbrukskontor i Lillehammer-regionen	Gausdal	Saksbehandling og rådgivning innen skog og landbruk	2	3322	3402
Veterinærvakt	Gausdal	For produksjonsdyr og smådyr/hest for Lillehammer og Gausdal. Netto utgift etter fratrukk for tilskudd fra staten.	2	670	434
DIG3 samarbeid	Lillehammer	Drift av felles IT-løsning innen skole. Utgift anslått for 2022	3	109	220
GIS-samarbeid	Lillehammer	Samarbeid innen geografiske informasjonssystem	7	658	556
Interkommunal barnevernvakt	Ringsaker	Lovpålagt vaktberedskap for barneverntjenesten	9	382	346
Øyer-Gausdal barneverntjeneste	Gausdal	Barneverntjeneste. Etablert 01.01.2021	9	5977	5357
NAV Lillehammer - Gausdal	Lillehammer	NAV	10	5076	4898
Regional Frisklivssentral	Gausdal	Veiledning fysisk aktivitet, ernæring, livsstil	11	564	555
Legevakt	Lillehammer	Interkommunal legevakt	11	4472	3716
Regional testlinje og luftveispoliklinikk	Lillehammer	Tiltak i forbindelse med korona-	11	0	0

Årsmelding 2023

		pandemien			
Miljørettet helsevern	Ringebu	Miljørettet helsevern	11	129	141
Gerica	Øyer/Lillehammer	Felles elektronisk pasientjournal	11, 12	480	357
Fellesutgifter, helseregion	Lillehammer/ Øyer	Sykehjemslege og sekretær for styret i Helseregion Sør-Gudbrandsdal	11, 12	197	191
FACT-team, psykisk helse/rus	Lillehammer		11	222	150
Fagstilling psykisk helse og rus	Lillehammer		11	0	28
Intermediærplasser	Lillehammer	Intermediærplasser på Lillehammer Helsehus	12	1658	1599
KAD-plasser	Lillehammer	5 KAD-plasser i det nye legevaktbygget.	12	426	416
Kjøp av tjenester:					
Innkjøp	Lillehammer	Innkjøpstjenester	1	425	409
Borgerlige vigsler	Lillehammer	Administrasjon og vigselslokale	1	7	2
Personvernombud	Lillehammer	Lovpålagt funksjon	1	200	200
Koordinator interkommunalt politisk råd	Lillehammer	Sekretærfunksjon for interkommunalt politisk råd i Lillehammer-regionen	2	113	113
Voksenopplæring	Lillehammer	Voksenopplæring (i 2023 også inkl. 216' kr opplæring barn)	3	2080	747
Rensing av avløpsvann	Lillehammer	Kjøp av renseanleggstjenester for avløpsvann og septik	6	11871	9744
Rensing av avløpsvann	Gjøvik	Kapitalkostnad slambehandling	6	75	
Alarmsentral	Midt-Hedmark brann- og redningsvesen	Drift av 110-sentralen	6	613	550
Reisevaksinerings	Lillehammer	Reisevaksinerings	11	43	35

Årsmelding 2023

Interkommunalt samarbeid § 27 i kommuneloven:					
IKA Opplandene	Innlandet fylkeskommune	Arkivsamarbeid	1	0	-
Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet	Innlandet fylkeskommune	Sekretariat for kontrollutvalg	1	171	142
Lillehammer Regionen Brannvesen	Lillehammer	Brann- og feiervesen	6	8005	7781
Partnerskapsavtale:					
Interkommunalt politisk råd i Lillehammerregionen		Utviklingsarbeid i regionen	2	333	333
Mjøsbysamarbeidet			2	87	
Interkommunale selskap (IKS):					
Innlandet revisjon IKS		Revisjonstjenester	1	832	709
GLØR IKS		Renovasjonstjenester	6	14915	12881
Gudbrandsdalen Krisesenter IKS		Krisesenter	9	476	456
NOK.Gjøvik IKS		Senter mot seksuelle overgrep. Betaling starter i 2024	11		
Sum utgifter interkommunale samarbeid				68985	60563
Tilbakeført midler fra overskuddsfond fra tidligere år, gjelder følgende samarbeid:					
Felles Landbrukskontor i Lillehammer-regionen	Gausdal	Saksbehandling og rådgivning innen skog og landbruk	2	-139	-

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,45 %	1,27 %	2,72 %
Årlig sykefravær 2020	0,40 %	2,76 %	3,16 %
Årlig sykefravær 2021	0,59 %	6,36 %	6,94 %
Årlig sykefravær 2022	2,28 %	4,52 %	6,80 %
Årlig sykefravær 2023	1,81 %	3,36 %	5,17 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet hadde et sykefravær på 5,2 % i 2023. Tilsvarende tall for 2022 var 6,8 %. Begge år var det langtidsfraværet som utgjorde den største delen.

Barn og familie

Om planområdet

Planområdet består av pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjons- og skolehelsetjeneste, familieteam, svangerskapsomsorg, barnefysioterapi og barneverntjeneste.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et resultat omtrent i balanse. Ved rapporteringen for andre tertial ble det anslått et merforbruk ved årets slutt på 1,5-2 mill. kr. Det var særlig økt behov innen PPT og barnevern som var årsaken til det anslåtte merforbruket.

Ved årets slutt er det et merforbruk innen PPT med 0,3 mill. kr. Som kommentert tidligere har det vært nødvendig å øke med en stilling som følge av økt behov. Barneverntjenesten fikk et samlet merforbruk på 0,5 mill. kr. Det har vært en økning i utgifter til tiltak i løpet av 2023, avvik til budsjett er på 1,6 mill. kr. I positiv retning trekker lavere utgifter enn budsjettet til drift av tjenesten. Noe av dette er som følge av at det er ompostert lønnsutgifter fra drift til investering for arbeid med innføring av nytt fagsystem for barneverntjenesten.

Det er videre et positivt avvik på 0,7 mill. kr knyttet til skolehelse-/helsestasjonstjenesten samt svangerskapsomsorgen.

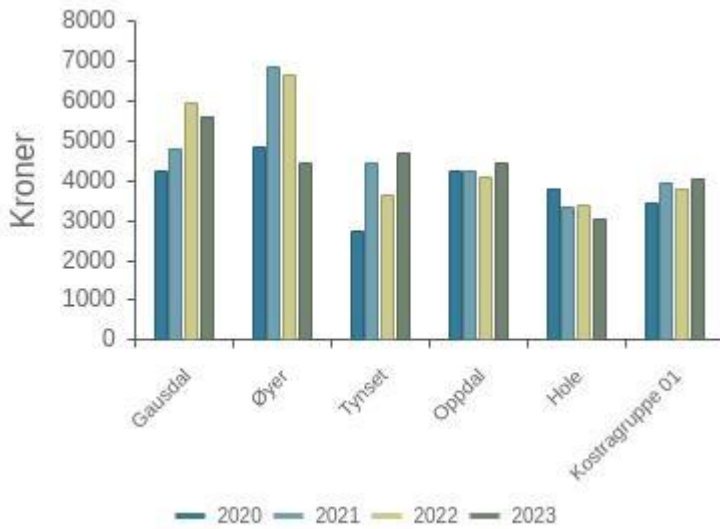
KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole Kostragruppe 01	
Prioritet							
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	5 925	5 569	4 445	4 676	4 415	3 025	4 051
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnevern (B) *) **)	3 619	4 374	2 716	3 577	2 324	2 099	3 004

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgj. til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B)

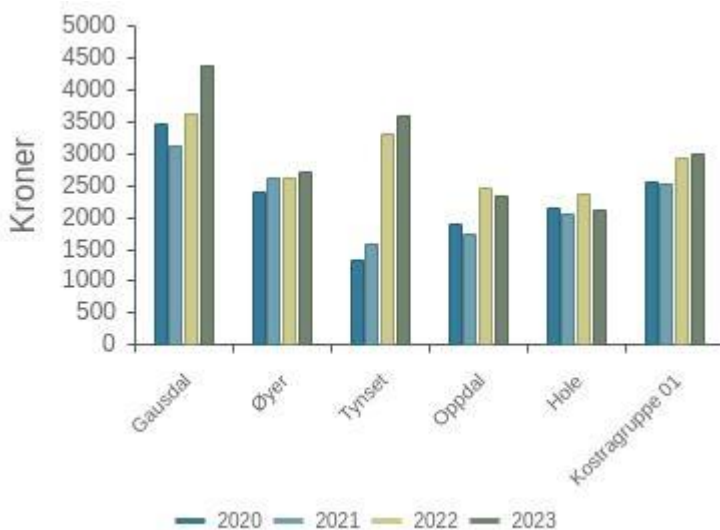
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	4 225	4 776	5 925	5 569
Øyer	4 860	6 842	6 668	4 445
Tynset	2 743	4 456	3 636	4 676
Oppdal	4 215	4 215	4 085	4 415
Hole	3 793	3 346	3 384	3 025
Kostragruppe 01	3 446	3 921	3 797	4 051

**) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).*

****) Grafen er justert med utgiftsbehov*

Indikatoren omfatter skolehelse- og helsestasjonstjenesten samt svangerskapsomsorgen. Utgiftene i Gausdal har de senere årene vært betydelig høyere enn kostragruppa og de øvrige kommunene det sammenlignes med.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnevern (B)

Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	3 465	3 114	3 619	4 374
Øyer	2 387	2 605	2 607	2 716
Tynset	1 329	1 567	3 304	3 577
Oppdal	1 909	1 734	2 454	2 324
Hole	2 159	2 052	2 361	2 099
Kostragruppe 01	2 550	2 516	2 921	3 004

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter per innbygger enn kostragruppe og de det sammenlignes med. Økningen i 2023 er som følge av at det har vært nødvendig å sette inn flere tiltak utenfor familien. Det er også påløpt utgifter for å tilpasse tjenesten til nytt regelverk blant annet når det gjelder etterutdanning av ansatte.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,40 %	16,24 %	17,64 %
Årlig sykefravær 2020	1,35 %	5,24 %	6,58 %
Årlig sykefravær 2021	2,10 %	1,86 %	3,96 %
Årlig sykefravær 2022	3,71 %	2,23 %	5,93 %
Årlig sykefravær 2023	2,11 %	12,45 %	14,55 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet hadde i 2023 et sykefravær på hele 14,6 %. Det er langtidsfraværet som er hovedårsaken til dette med 12,5 %. Det er få ansatte innen planområdet slik at et lengre fravær for en ansatt vil gi et relativt stort prosentvis fravær. Sykefraværet i 2022 var på 5,7 %.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Følge opp plan for forebygging av atferdsvansker og omsorgssvikt, med vekt på systematikk og samarbeid.	Iht. plan	<p>Et hovedmål i forebyggende plan for 2023 var å innføre en helhetlig samhandlingsmodell, som for eksempel BTI (Bedre tverrfaglig innsats). Vi har besluttet å avvente dette til etter samarbeidet med Barna først er avsluttet. De vil kunne gi oss analyser og faglige vurderinger som kan peke i en annen retning. Forventet analyse fra Barna først er i løpet av mars 2024</p> <p>For å oppfylle de skjerpede kravene til samarbeid og samordning i velferds-lovgivningen, har vi opprettet et tverrfaglig samordningsteam med månedlige møter der vi vil ta faglige drøftinger samt tildele koordinator/barnekoordinator i de sakene der det er nødvendig. Teamet er tverrfaglig sammensatt og består av barnekoordinator, leder for ppt, barnevern, helsestasjons- og skolehelsetjenesten, psykisk helse og familieteam samt enhetsleder skole og barnehage.</p>

Sosiale tjenester og sysselsetting

Om planområdet

Planområdet består av gjeldsrådgivning, bostøtte, saksbehandling av Husbankens låne- og tilskuddsordninger, sosial rådgivning, økonomisk sosialhjelp, tilbud til rusmisbrukere, flyktingetjeneste, sysselsetting, aktivitets og arbeidstilbud for personer med nedsatt funksjonsevne, oppfølgingstjeneste for ungdom, samt aktivitetssenter i Forset.

Kommentar til status økonomi

Planområdet fikk et merforbruk på nær 0,7 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial var det anslått et resultat omtrent i balanse. Aktivitets- og sysselsettingstilbudene fikk i sum et mindreforbruk på 0,4 mill. kr. Utgiftene til rusfeltet ble 1,1 mill. kr høyere enn budsjettet. Noe av dette må ses inn mot budsjett for psykisk helse innen planområde 11 Helse og kommenteres særskilt der.

Det har vært en økning i utgiftene til økonomisk sosialhjelp sett opp mot tidligere år. Dette kan knyttes til dyrtiden landet er inne i. Økte priser utfordrer flere av innbyggerne i kommunen. I tillegg har kommunen mottatt flere flyktninger enn tidligere. De som ikke har rett til integreringsprogram har ingen annen inntektskilde enn økonomisk sosialhjelp. Merforbruk sett opp mot justert budsjett utgjorde 0,6 mill. kr. Dette ble dekket opp av overskuddsfond avsatt tidligere år.

Bosetting flyktninger:

Det ble i 2023 bosatt 31 flyktninger i Gausdal. Gausdal kommune hadde i utgangspunktet vedtak på 20 bosettinger i 2023, men det kom våren 2023 en tilleggsanmodning fra IMDi om å bosette ti personer til. Til sammen 30 i 2023. I tillegg til de 30 ble det bosatt en person ekstra, vedkommende hadde familietilknytning i Gausdal.

Det ble også foretatt en sekundærbosetting i 2023, som kommer i tillegg vedtaket.

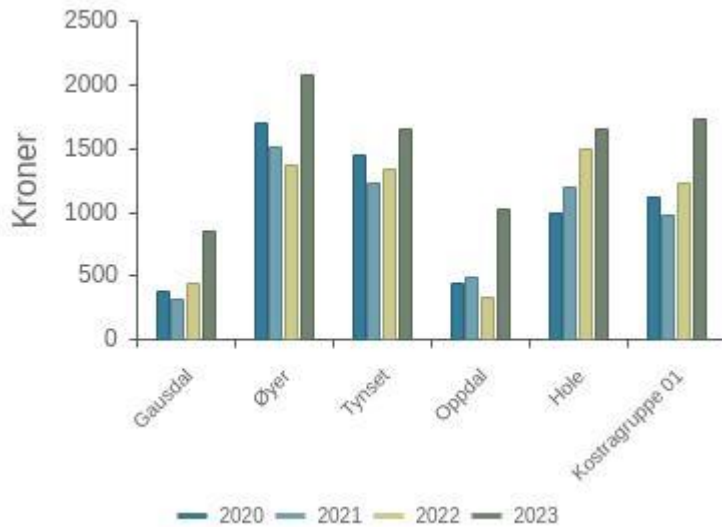
KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	438	846	2 074	1 645	1 022	1 647	1 735
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger (B) *) **)	2 577	3 774	6 984	7 681	9 390	3 527	5 462
Dekningsgrad							
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	2,1 %	3,1 %		6,1 %	5,6 %	4,8 %	6,1 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B)

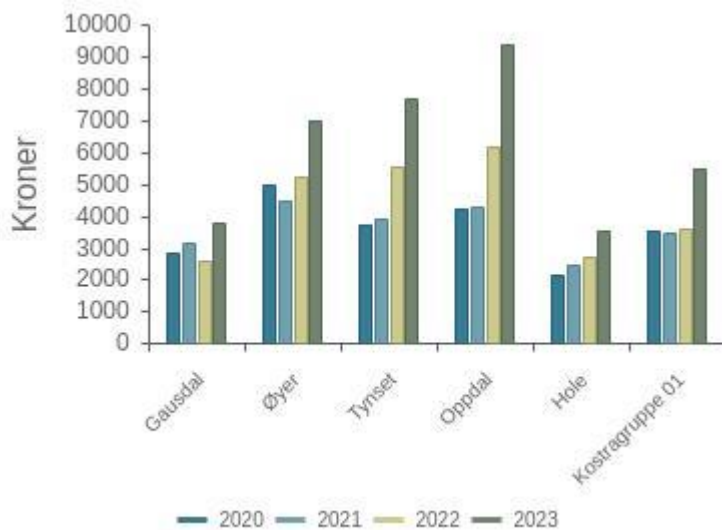
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	377	316	438	846
Øyer	1 700	1 511	1 369	2 074
Tynset	1 451	1 235	1 338	1 645
Oppdal	450	487	338	1 022
Hole	989	1 193	1 498	1 647
Kostragruppe 01	1 115	978	1 229	1 735

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har for alle år betydelig lavere utgifter til økonomisk sosialhjelp enn kostragruppen og de øvrige det sammenlignes med. Det er imidlertid en økning fra 2022 til 2023. Dette knytter seg dyrtiden som landet er inne i der flere innbyggere trenger økonomisk hjelp. I tillegg har kommunen bosatt flere flyktninger de senere årene, det vil også medføre noe økte utbetalinger.

Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger (B)

Årsmelding 2023

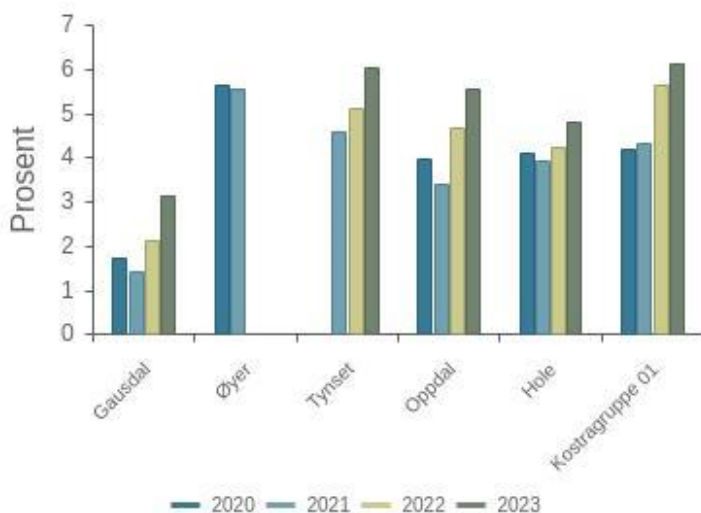
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	2 837	3 164	2 577	3 774
Øyer	4 952	4 508	5 259	6 984
Tynset	3 725	3 899	5 532	7 681
Oppdal	4 198	4 313	6 188	9 390
Hole	2 179	2 449	2 749	3 527
Kostragruppe 01	3 517	3 462	3 597	5 462

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren inneholder utgifter til kommunens andel av felles NAV-kontor med Lillehammer samt utgifter til flykningtjenesten. Som følge av bosetting av flere flykninger, har det vært nødvendig å dimensjonere opp tjenesten. Til tross for dette ligger kommunens utgifter langt lavere enn kostragruppe og de fleste av de øvrige kommunene det sammenlignes med.

Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	1,7 %	1,4 %	2,1 %	3,1 %
Øyer	5,7 %	5,6 %		
Tynset		4,6 %	5,1 %	6,1 %
Oppdal	4,0 %	3,4 %	4,7 %	5,6 %
Hole	4,1 %	3,9 %	4,2 %	4,8 %
Kostragruppe 01	4,2 %	4,3 %	5,6 %	6,1 %

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Andel innbyggere som mottar sosialhjelp er betydelig lavere i Gausdal enn kostragruppa. Dette har vært tilfellet i mange år. Selv om det er en økning i andelen fra 2022 til 2023, er det fortsatt på omtrent halvparten av nivået til kostragruppa.

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,99 %	1,53 %	3,52 %
Årlig sykefravær 2020	0,34 %	5,07 %	5,41 %
Årlig sykefravær 2021	1,26 %	3,75 %	5,02 %

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2022	2,38 %	6,84 %	9,22 %
Årlig sykefravær 2023	1,51 %	6,93 %	8,44 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet hadde et sykefravær i 2023 på 8,4 %. Det er langtidsfraværet som utgjør den største delen av fraværet. I 2022 var sykefraværet innen planområdet 9,4 %.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Når det gjelder aktivitetstilbudet til personer med nedsatt funksjonsevne må vi styrke fagkompetansen blant de ansatte, og utvikle arbeidsportefølje i takt med gjeldende behov og generell samfunnsutvikling.	Iht. plan	Det har vært arbeidet med kartlegging av ønsker, behov og muligheter. Det er satt i gang med nye typer arbeidsoppgaver, og det fungerer godt. Det er en økning i antall ansatte med vernepleierkompetanse i disse tjenestene i løpet av 2023.

Helse

Om planområdet

Planområdet omfatter bofellesskapene Flatland, Bjørkvin, Heggelia og Flatavegen 2, vernepleietjeneste, støttekontakt- og avlastningstjeneste for yngre, kommunale tiltaksplasser, psykisk helse- og rustjeneste, fysioterapitjeneste, ergoterapitjeneste, dagsenter for eldre, aktivitetssenteret i Forset, frisklivsentral (folkehelse), utgifter knyttet til kommunelegetjenesten, legevakt, miljørettet helsevern, teknisk hygiene, smittevern og forebyggende edruskapsarbeid, inklusiv inntekter/utgifter knyttet til skjenkebevillinger.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et merforbruk på 1,9 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial ble det skissert et merforbruk på 5-6 mill. kr.

Det er et sammensatt bilde bak dette avviket, men avviket knytter seg i hovedsak til legetjenesten som hadde et merforbruk på 1,6 mill. kr. Av dette utgjør økte utgifter til legevaktsamarbeidet 0,7 mill. kr. Det har vært behov for å leie inn vikar i permisjon, dette har generert økte lønnsutgifter og kjøp av tjenester fra private. Økte brukerbetalinger og refusjon fra Helfo bidrar i positiv retning med ca. 1 mill. kr.

Videre er det lavere tilskudd til ressurskrevende tjenester med 3,7 mill. kr uten at det er tilsvarende reduksjon i utgiftsnivået. Dette er blant annet dekket opp av mindreutgifter på ca. 2,7 mill. kr som skal ses i sammenheng med utgifter innen planområde 12 Omsorg. Det er reversert en anføring av utgifter på 0,5 mill. kr til kjøp av tjenester som ble utgiftsført for noen år siden, dette etter at det ble klart at kommunen ikke skal dekke utgiftene.

Årsmelding 2023

Innen turnustjenestene i kommunen er det utfordringer med å få tak i ferievikarer. Dette medfører økte utgifter i forhold til tidligere. Se også kommentar innen planområde 12 Omsorg.

Dagsenter psykisk helse har et mindreforbruk på 0,7 mill. kr. Psykisk helsetjeneste har inkl. bofellesskap et merforbruk på 0,3 mill. kr.

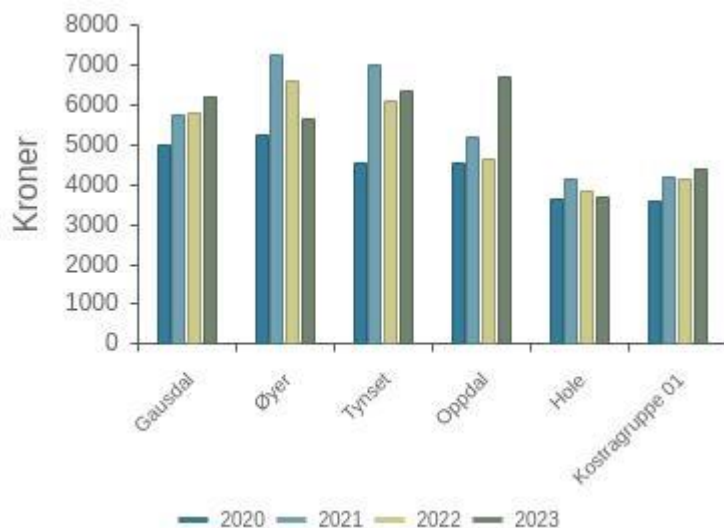
Det er et positivt avvik knyttet til forebyggende edruskapsarbeid med 0,1 mill. kr. Det er lavere utgifter til kontroll og tilsyn enn budsjettet.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	5 791	6 178	5 643	6 319	6 707	3 702	4 377
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) *) **)	763	674	255	243	447	456	372
Dekningsgrad							
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	11,9	12,1	11,3	17,2	10,8	10,2	10,4
Kvalitet							
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	10,1	10,0	10,7	10,4	8,9	9,7	11,0
Andre nøkkeltall							
Gjennomsnittlig listelengde (B)	738,7	728,0	974,6	725,8	960,3	1 105,9	883,0

*) Inflasjonsjustert med deflator, **) Justert for utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)

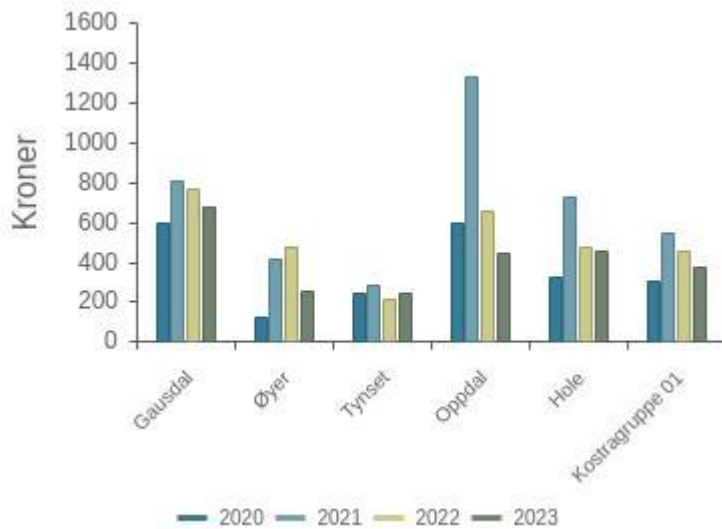
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	4 982	5 763	5 791	6 178
Øyer	5 234	7 245	6 580	5 643
Tynset	4 513	6 993	6 081	6 319
Oppdal	4 513	5 174	4 625	6 707
Hole	3 627	4 159	3 814	3 702
Kostragruppe 01	3 607	4 161	4 151	4 377

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren inneholde helsestasjons- og skolehelsetjenesten, svangerskapsomsorgen, annet forebyggende helsearbeid, legetjeneste, legevakt, ergo-fysioterapitjeneste og psykisk helsetjeneste. Tallene viser at Gausdal har betydelig høyere utgifter enn kostragruppen. En årsak til det kan være at kommunen kun har en privatpraktiserende fastlege mens de øvrige er kommunalt ansatte. Videre her kommunen høyere utgifter til helsestasjon- og skolehelsetjenesten/svangerskapsomsorgen enn kostragruppa.

Prioritet - Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B)

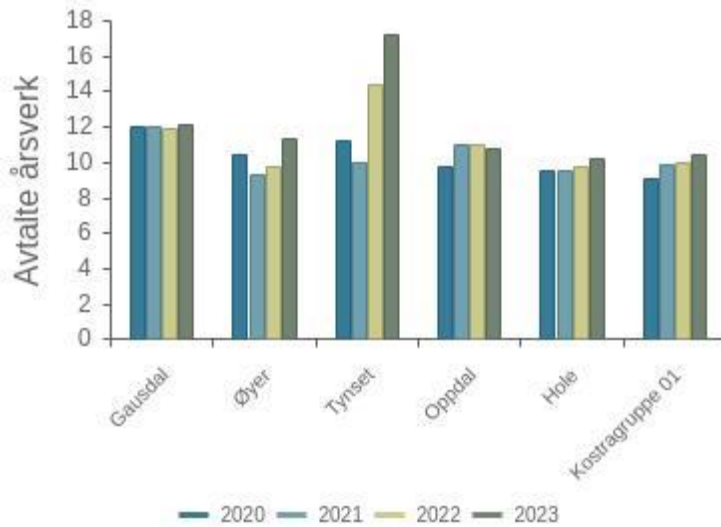
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	591	807	763	674
Øyer	121	412	479	255
Tynset	245	289	216	243
Oppdal	595	1 334	656	447
Hole	320	724	473	456
Kostragruppe 01	304	549	452	372

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Gausdal har høyere utgifter til forebyggende helsearbeid per innbygger enn kostragruppe og de øvrige det sammenlignes med.

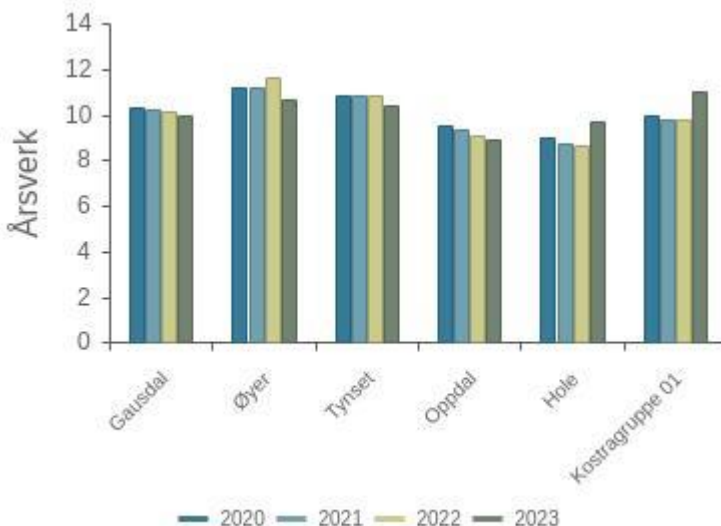
Dekningsgrad - Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	12,0	12,0	11,9	12,1
Øyer	10,4	9,3	9,7	11,3
Tynset	11,2	10,0	14,4	17,2
Oppdal	9,7	11,0	11,0	10,8
Hole	9,5	9,5	9,7	10,2
Kostragruppe 01	9,1	9,9	10,0	10,4

Gausdal har en høyere andel legeårsverk per 10.000 innbyggere enn kostragruppen. Blant de andre kommunene det sammenlignes med er det bare Tynset som har flere legeårsverk enn Gausdal. Årsaken til dette er at Gausdal har en privatpraktiserende lege og resten er kommunalt ansatte. De kommunalt ansatte legene har kortere listelengde enn det som er vanlig blant privatpraktiserende leger.

Kvalitet - Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)

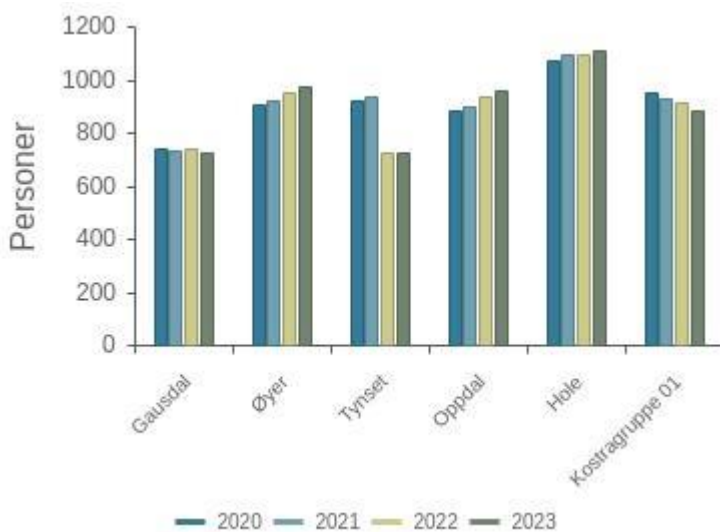
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	10,3	10,2	10,1	10,0
Øyer	11,2	11,2	11,6	10,7
Tynset	10,8	10,8	10,8	10,4
Oppdal	9,5	9,3	9,1	8,9

Årsmelding 2023

Hole	9,0	8,7	8,6	9,7
Kostragruppe 01	10,0	9,8	9,8	11,0

Gausdal har hatt et stabilt antall fysioterapeutårsverk per 10.000 innbyggere. Det har vært en liten nedgang de siste årene. Det kan henge sammen med at det har blitt flere innbyggere i kommunen, noe som gir en lavere andel når årsverkene er de samme.

Andre nøkkeltall - Gjennomsnittlig listelengde (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	737,6	735,9	738,7	728,0
Øyer	906,4	921,8	950,4	974,6
Tynset	924,6	933,0	723,8	725,8
Oppdal	885,3	900,0	940,1	960,3
Hole	1 075,7	1 096,0	1 097,6	1 105,9
Kostragruppe 01	953,0	932,5	915,1	883,0

Gjennomsnittlig listelengde for fastlegene i kommunen er betydelig lavere enn kostragruppen og de øvrige kommunene de sammenlignes med. Årsaken til det kan være at kommunen i hovedsak har kommunalt ansatte leger og kun en privatpraktiserende fastlege.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	1,55 %	7,29 %	8,83 %
Årlig sykefravær 2020	1,84 %	5,33 %	7,17 %
Årlig sykefravær 2021	1,61 %	8,16 %	9,78 %
Årlig sykefravær 2022	2,54 %	6,13 %	8,67 %
Årlig sykefravær 2023	2,52 %	6,48 %	9,00 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har et sykefravær på 9 %. Hovedtyngden knytter seg til langtidsfravær. Det var et relativt høyt sykefravær også i 2022, da var nivået 8,8 %.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bygge og utvikle kompetansen på området brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	Iht. plan	Fagforum, både kommunalt og interkommunalt er etablert.
Kartlegge og planlegge for framtidens botilbud og tjenester i habilitering	Iht. plan	Behovet per i dag er kartlagt, og vi har oversikt over de brukerne som er kjente for kommunen.
Utprøving av nye arbeidsmåter i møte med unge med psykiske utfordringer.	Iht. plan	Kommunen har igangsatt gruppetilbud for ungdom/unge gutter som er falt ut av skole/arbeidsliv. Tilbudet har stor grad av brukermedvirkning og er rettet mot aktivitet. Tilbudet har så langt vært finansiert med hjelp av prosjektmidler. Tjenesten er opptatt av dynamiske løsninger der samarbeid med eksisterende fritids-/aktivitetstilbud er viktig, og at vi hele tiden er lydhøre overfor brukergruppas behov. Status ved utgangen av 2023 er at dette tilbudet videreutvikles sammen med eksisterende tilbud ved Kjellerstua (dagtilbud psykiatri) til å omfatte flere brukergrupper enn i dag.
Utrede/kartlegge behov og mulighet for boliger til ulike målgrupper innen psykiske helse og rus	Forsinket	Tjenesten hadde planlagt en brukerundersøkelse høsten 2023 tilsvarende undersøkelsen gjort for noen år tilbake. Det viste seg at kommunen ikke lenger har tilgang til denne undersøkelsesmodulen, så tjenesten må tenke annerledes om kartlegging. I det interkommunale samarbeidet i helseregionen (HSG) er det for 2024 planlagt en utredningsprosess av behov for boliger med bemanning for de dårligste brukere i psykisk helse/rus. Vi vil delta interkommunalt i denne utredningen med oppstart våren 2024.

Omsorg

Om planområdet

Planområdet omfatter kommunens pleie- og omsorgstilbud, og inneholder sykehjemsdrift, helsetjenester i hjemmet (hjemmesykepleie), praktisk bistand (hjemmehjelp), omsorgsboliger, bofellesskap, omsorgslønn, brukerstyrt personlig assistanse, trygghetsalarm, tildelingskontor, kjøkkendrift i institusjon og matlevering til hjemmeboende.

Kommentar til status økonomi

Planområdet har et merforbruk på 7,4 mill. kr. I rapporteringen per andre tertial ble det anslått et avvik på 7,9 mill. kr. Årsakene til avvik ved årsslutt er de samme som skissert i forbindelse med rapporteringen per andre tertial.

Årsmelding 2023

Det ble et merforbruk når det gjelder utskrivningsklare pasienter med 0,5 mill. kr, mens det ble lavere utgifter enn budsjettet med 0,4 mill. kr for interkommunalt samarbeid. Utgiftene til sykehjemslege ble 0,4 mill. kr lavere enn budsjettet.

Mindreinntekt knyttet til ressurskrevende tjenester ble 0,3 mill. kr. Dette er noe bedre enn det som ble anslått per andre tertial og utgifter til avlastningstiltak ble 0,2 mill. kr lavere enn budsjettet

Innen institusjons- og hjemmetjenesten ble det et merforbruk i størrelsesorden 7,3 mill. kr. Dette må ses mot budsjettpost på planområde 11 Helse som har et positivt avvik på 2,7 mill. kr. Netto merforbruk er dermed 4,6 mill. kr. Hovedårsakene til det er:

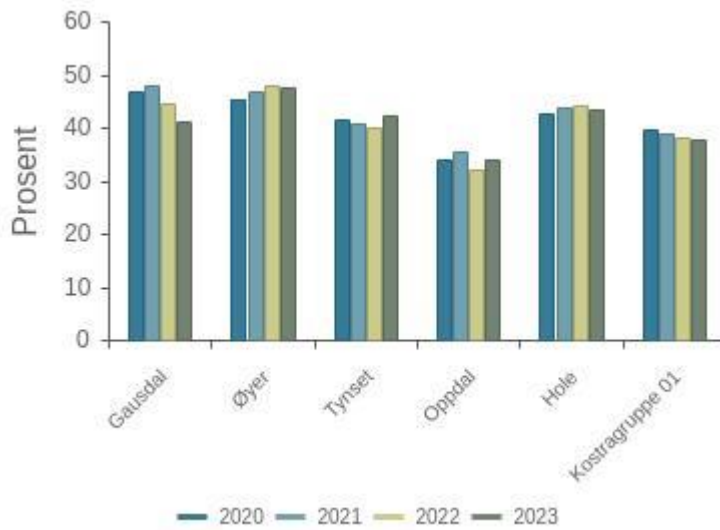
- Den planlagte innsparingen ved å gå fra institusjonstjeneste til HDO gikk ikke som forutsatt i budsjettet, jamfør årsmeldingen for 2022 samt rapporteringer til kommunestyret for øvrig og egen sak som kommunestyret behandlet i august 2023. Det ble der besluttet å reversere disse plassene tilbake til sykehjemsplasser fra og med 1. oktober 2023. Hjemmetjenesten har ikke kunnet bidra med ressurser og derfor har det vært nødvendig å styrke avd. med ekstravakter.
- Det er økte utgifter i forbindelse med sommerferieavviklingen samt utgifter i forbindelse med sykefravær og bakvakter. Det har vært nødvendig med kjøp av vikartjenester fra vikarbyrå på grunn av manglende tilgang til vikarer i sommer og til enkelt-tjenester.
- Det er utfordring med å rekruttere sykepleiere. Det har derfor vært vakante sykepleiervakter på natt, i den forbindelse har det vært nødvendig med bruk av bakvakter og overtid.
- Generell tidvis mangel på tilgang til vikarer medfører også overtid for de fast ansatte.
- Tjenestene har hatt et høyt sykefravær i 2023, noe som gir økte utgifter til vikarer og overtid.
- Økte priser generelt, det være seg for eksempel mat, drivstoff og kjøp av skystjenester til dagsentrene.
- Oppkobling til ny helsevakt og kjøp av nye alarmer.

KOSTRA Nøkkeltall

	Gausdal 2022	Gausdal 2023	Øyer	Tynset	Oppdal	Hole	Kostragruppe 01
Prioritet							
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	44,6 %	41,1 %	47,6 %	42,2 %	34,2 %	43,5 %	37,8 %
Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)	8 792	9 077	9 363	8 664	7 780	9 342	8 405
Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B) *) **)	11 959	13 765	10 932	11 193	16 375	12 277	14 525
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	24 473	26 010	23 731	22 482	26 737	24 475	25 456
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	48,9 %	52,9 %	46,1 %	49,8 %	61,2 %	50,2 %	57,1 %
Produktivitet							
Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie	1 564 265	1 315 246	1 024 313	1 213 746	1 278 390	1 881 400	1 378 205
Kvalitet							
Andel brukerretnede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	73,8 %	76,5 %	81,3 %	72,5 %	79,4 %	80,0 %	78,7 %

*) Inflasjonsjustert med deflator
 **) Justert for utgiftsbehov

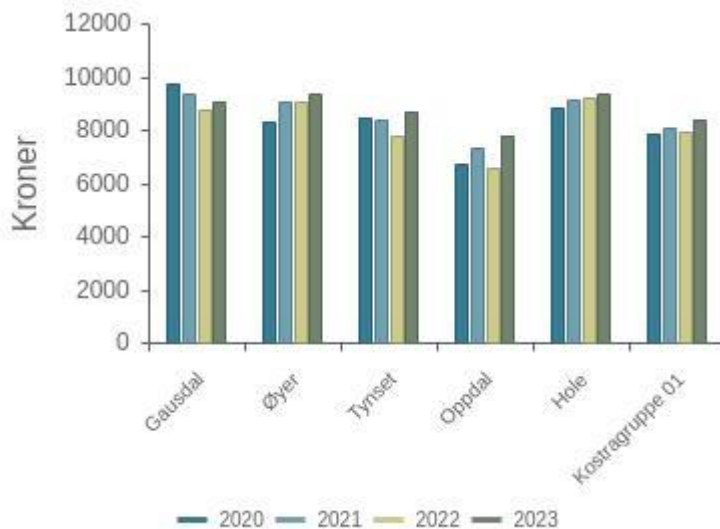
Prioritet - Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	47,0 %	47,8 %	44,6 %	41,1 %
Øyer	45,3 %	46,9 %	47,8 %	47,6 %
Tynset	41,4 %	40,6 %	40,0 %	42,2 %
Oppdal	34,1 %	35,4 %	32,0 %	34,2 %
Hole	42,7 %	43,8 %	44,2 %	43,5 %
Kostragruppe 01	39,6 %	38,9 %	38,1 %	37,8 %

Andel av kommunens netto driftsutgifter som brukes til pleie- og omsorgstjenester utgjør 41,1%. Det er lavere enn tidligere år. Det er også en nedadgående trend for kostragruppen.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B)

Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	9 753	9 392	8 792	9 077
Øyer	8 285	9 073	9 087	9 363
Tynset	8 457	8 397	7 774	8 664
Oppdal	6 724	7 320	6 558	7 780
Hole	8 873	9 150	9 197	9 342
Kostragruppe 01	7 880	8 090	7 941	8 405

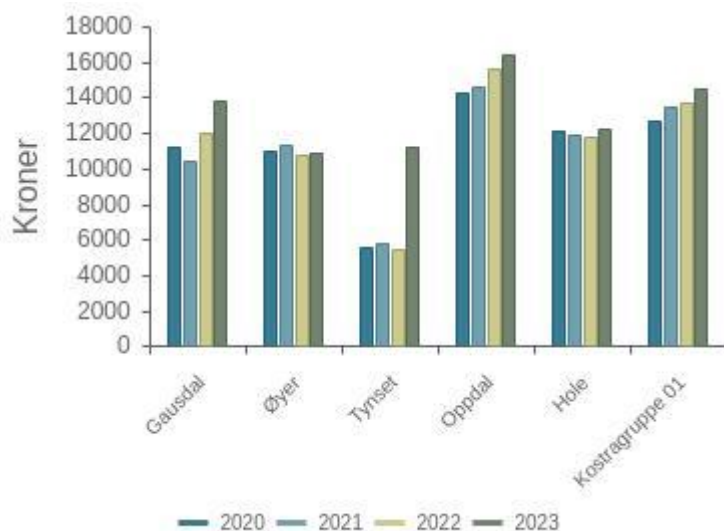
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Kommunens utgifter til institusjonstjeneste per innbygger er økt fra 2022 til 2023. Årsaken til det er at kommunestyret vedtok å gjøre om HDO-plasser til institusjonsplasser igjen. Den overgangen skjedde (i hovedsak) med virkning fra 1. oktober 2023.

Gausdal har høyere utgifter per innbygger til drift av institusjonstjenester.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B)

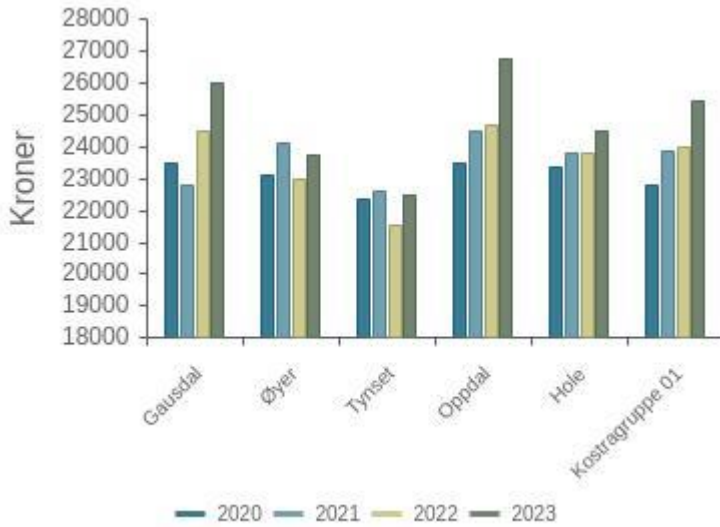
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	11 179	10 450	11 959	13 765
Øyer	10 981	11 381	10 733	10 932
Tynset	5 610	5 800	5 413	11 193
Oppdal	14 293	14 559	15 637	16 375
Hole	12 126	11 896	11 817	12 277
Kostragruppe 01	12 681	13 445	13 728	14 525

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Kommunens utgifter til helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende har økt fra 2022 til 2023. Dette er som følge av økt behov i tjenesten. Samtidig har kommunene lavere utgifter per innbygger enn kostragruppa. En årsak til det er at kommunen har en noe større andel av institusjonsplasser enn en del andre kommuner.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B)

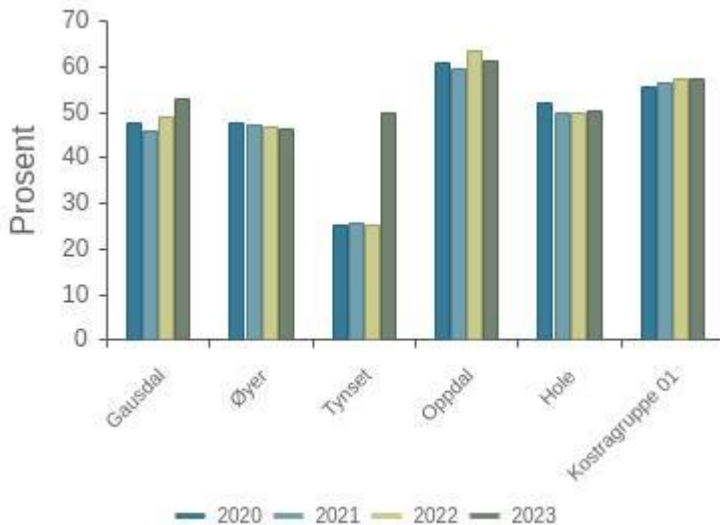
	2020	2021	2022	2023
Gausdal	23 505	22 794	24 473	26 010
Øyer	23 116	24 115	22 989	23 731
Tynset	22 376	22 583	21 517	22 482
Oppdal	23 512	24 495	24 668	26 737
Hole	23 340	23 807	23 826	24 475
Kostragruppe 01	22 761	23 867	24 012	25 456

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Grafen er justert med utgiftsbehov

Indikatoren omfatter institusjonstjeneste, helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende, akutthjelp og institusjonslokaler. Gausdal har en relativt høyere utgift til pleie- og omsorgstjenester enn kostragruppa.

Prioritet - Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)

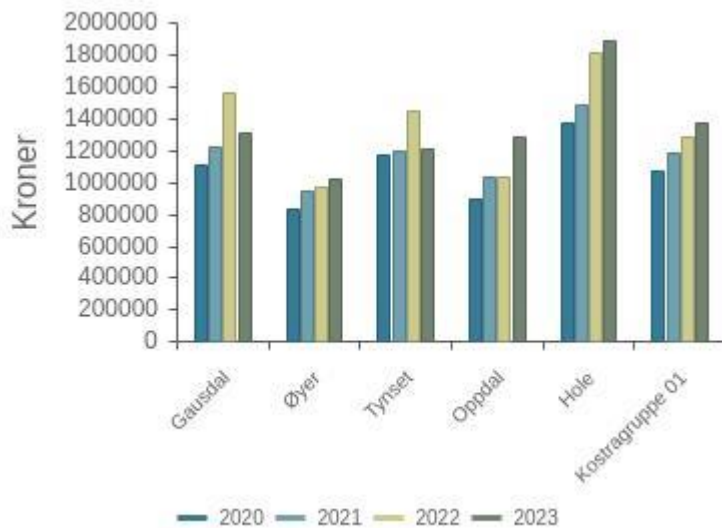

Årsmelding 2023

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	47,6 %	45,8 %	48,9 %	52,9 %
Øyer	47,5 %	47,2 %	46,7 %	46,1 %
Tynset	25,1 %	25,7 %	25,2 %	49,8 %
Oppdal	60,8 %	59,4 %	63,4 %	61,2 %
Hole	52,0 %	50,0 %	49,6 %	50,2 %
Kostragruppe 01	55,7 %	56,3 %	57,2 %	57,1 %

Kommunen har lavere utgifter til tjenester til hjemmeboende enn det som er snittet i kostragruppa. Utgiftene er økt de senere årene. En årsak til det kan være at kommunen omdisponerte noen sykehjemsplasser ved Follebutunet til HDO-plasser. Kommunestyret vedtok å reversere dette med virkning fra og med 1. oktober 2023. En større andel av utgiftene i 2023 enn i 2022 ble ført som HDO (hjemmebasert tjeneste).

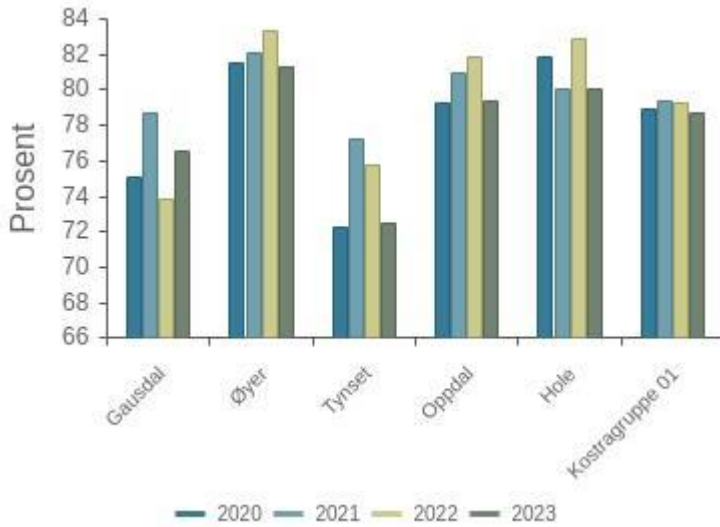
Produktivitet - Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	1 105 571	1 225 034	1 564 265	1 315 246
Øyer	832 500	939 662	966 647	1 024 313
Tynset	1 174 680	1 203 020	1 445 071	1 213 746
Oppdal	894 186	1 027 797	1 032 712	1 278 390
Hole	1 368 119	1 487 857	1 811 711	1 881 400
Kostragruppe 01	1 066 359	1 180 748	1 280 937	1 378 205

Indikatoren ser på hva som er netto driftsutgifter for en institusjonsplass i 2023. Dette gjelder selve institusjonstjeneste og utgifter til institusjonslokaler. Ettersom antall sykehjemsplasser ved årets slutt var flere enn det som var snittet for året (som følge omgjøring fra HDO-plass til institusjonsplass fra 1/10-23), vil dette gi en lavere driftsutgift per plass. Nivået per plass er dermed litt lavere enn kostragruppa. Tidligere år har netto utgift per plass vært høyere enn kostragruppa.

Kvalitet - Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)

	2020	2021	2022	2023
Gausdal	75,1 %	78,7 %	73,8 %	76,5 %
Øyer	81,5 %	82,1 %	83,3 %	81,3 %
Tynset	72,3 %	77,2 %	75,8 %	72,5 %
Oppdal	79,2 %	81,0 %	81,9 %	79,4 %
Hole	81,9 %	80,0 %	82,9 %	80,0 %
Kostragruppe 01	78,9 %	79,4 %	79,2 %	78,7 %

Andel brukerretta årsverk med helsefagutdanning i omsorgstjenesten er høyere i 2023 enn i 2022. Det har vært en svak oppgang i tallet siden 2020. Til tross for dette er det færre brukerretta årsverk med helsefagutdanning i Gausdal enn i kostragruppa.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2019	2,43 %	5,84 %	8,28 %
Årlig sykefravær 2020	2,26 %	6,60 %	8,85 %
Årlig sykefravær 2021	2,43 %	5,86 %	8,30 %
Årlig sykefravær 2022	2,73 %	6,49 %	9,22 %
Årlig sykefravær 2023	2,21 %	9,12 %	11,32 %

Status sykefravær og HMS

Planområdet har i 2023 et høyt sykefravær med 11,3 %. Av dette utgjør langtidsfraværet 9,1 %. I 2022 var sykefraværet på 9,1 %.

Status politiske vedtak

Mål

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Årsmelding 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Delta aktivt i videreføringen av KS-nettverket om innovativ bemanningsledelse, for å dra nytte av KS sin kompetanse og av erfaringer fra andre kommuner i Innlandet.	Ferdig	Selve KS-nettverket ble avsluttet med siste samling i mars. Kunnskapen, basert på forelesninger og erfaringer fra andre kommuner, tar vi med oss videre i arbeidet med å utarbeide mer effektive arbeidstidsordninger.
Gjennomføre pilot for testing av digitalt tilsyn.	Iht. plan	Pilotprosjektet startet høsten 2022 i HDO-avdelingen. Personalet har fått en del erfaring, men piloten bør vare inntil to år for å etablere gode rutiner med bruk av slik teknologi. Erfaringene er likevel så gode at vi ønsker å ta i bruk digitalt tilsyn også i andre deler av tjenesten. Kommunen er derfor med på en anbudsrunde for anskaffelse av utstyr til digitalt tilsyn, sammen med mange kommuner og ledet av Fredrikstad kommune.
Prøve ut alternative arbeidstidsordninger. Dette skjer i samarbeid mellom ledere og tillitsvalgte.	Iht. plan	Overordna rammeavtale for kalenderplan ble inngått mellom arbeidstakerorganisasjonene og arbeidsgiver i slutten av august. Kalenderplanen ble iverksatt i desember 2023. Kalenderplan prøves ut i hjemmetjenesten og i ett av sykehjemmene.
Utvikle en langsiktig strategi for velferdsteknologi.	Ferdig	Det utarbeides ikke en egen strategisk plan for velferdsteknologi. Strategi for velferdsteknologi er innarbeidet i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Ved utskifting av biler i hjemmetjenesten erstattes dieselbilene med mer klimavennlige biler.	Ferdig	Hjemmetjenesten mottok i juni to el-biler som er i drift. Så langt fungerer de greit. Dette er iht. planen for 2023. Det planlegges for ytterligere utskifting av biler de nærmeste årene.
Videreføre prosess med å innarbeide hverdagsrehabilitering og utvikling som bidrar til egenmestring hos tjenestemottakerne.	Iht. plan	Det er økende bevissthet og fokus på hverdagsrehabilitering og mestring i hele tjenesten. Hjemmetjenesten bidrar på denne måten til at pasienter får mulighet til å bo hjemme lenger til tross for sykdom og redusert funksjonsnivå. Den årlige innbyggerdagen er gjennomført i 2023 og er under planlegging for 2024.
Videreutvikle og implementere nye velferdsteknologiske løsninger.	Forsinket	Pilotprosjektet for bruk av digitalt tilsyn har vist at dette gir gevinster både for pasienten og for personalet. Vi er med i en anbudsrunde som styres av Fredrikstad kommune, og når beslutning om type teknologi og leverandør er tatt, vil tjenesten arbeide aktivt med å tilby digitale løsninger til pasienter både i sykehjem, omsorgsboliger og i pasientenes private hjem. Fredrikstad er forsinket med anbudsprosessen.

Generelle utgifter og inntekter

Om planområdet

Planområdet omfatter inntekter fra skatt og rammetilskudd samt andre generelle statstilskudd. Her føres også rente- og avdragsutgifter, samt renteinntekter fra likviditet og avkastning fra kraftsektoren. Generell bruk og avsetning til fond, driftsfinansiering av investeringer og bruk av tidligere års regnskapsmessige overskudd/inndekking av underskudd hører også hjemme på planområdet. Premieavvik pensjon og budsjettreserver som ikke er fordelt ut på de øvrige planområdene plasseres også her.

Kommentar til status økonomi

Planområdet fikk et resultat tilnærmet i balanse. Av **lønsreserveposten** er det igjen 0,1 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial var det anslått omtrent budsjettbalanse. Avsatte midler til **pensjon** fikk et merforbruk på 0,15 mill. kr. Ved rapporteringen per andre tertial ble det anslått et positivt avvik på 5 mill. kr basert på det som da var prognosene fra pensjonsleverandørene.

Avvik knyttet til de **sentrale** utgiftene og inntektene til kommunen beskrives i tabellen nedenfor.

Avvik knyttet til de sentrale postene, alle tall i mill. kr:	Positivt avvik	Negativt avvik
Skatt og rammetilskudd	6,2	
Eiendomsskatten	1,8	
Andre generelle tilskudd	0,7	
Sum netto driftsutgifter	17,8	
Renteinntekter og -utgifter	5,6	
Utbytte	0,2	
Avdrag	0,8	
Netto driftsresultat	33,2	
Bundne driftsfond.		-33,0
Avsetning til disposisjonsfond		-4,6
Bruk av disposisjonsfond	4,4	
Sum	37,6	-37,6
Sum totalt	0	

Skatt og rammetilskudd ble 6,2 mill. kr høyere enn budsjettet. Av dette utgjør økt rammetilskudd og skjønnsmidler 1 mill. kr mens skatt og inntektsutjevning utgjør 5,2 mill. kr. Dersom naturressursskatten

Årsmelding 2023

også tas hensyn til (føres under andre generelle tilskudd), er netto skatteinntekter 6 mill. kr høyere enn budsjettet.

Det ble tydelig i desember 2023 at det ble økte inntekter fra skatt/inntektsutjevning. Dette ble orientert om i kommunestyret i desember 2023, men det var vanskelig å angi noe beløp. Sett opp mot det opprinnelige budsjettet er inntektene økt med nær 14 mill. kr. Dette knytter seg til økt lønns- og prisvekst utover det som var lagt inn i statsbudsjettet.

Eiendomsskatten ble nær 1,8 mill. kr høyere enn budsjettet.

Andre generelle tilskudd ble 0,6 mill. kr høyere enn budsjettet. Naturressursskatten utgjør en merinntekt på 0,9 mill. kr, merinntekter fra rente- og avdragskompensasjon utgjør 0,8 mill. kr, konsesjonsavgiften ble 0,2 mill. kr høyere enn budsjett og integreringstilskudd flyktninger 1,4 mill. kr lavere enn justert budsjett.

Sum netto driftsutgifter ble 17,8 mill. kr lavere enn budsjettet. Dette kommenteres særskilt under kapitlet "Vesentlige avvik i bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd". Mottatt tilskudd knyttet til utbedringer etter ekstremværet Hans på 32,7 mill. kr påvirker dette tallet i vesentlig grad. Årsaken til det er at tilskuddet ikke ble brukt opp i 2023 og det er foretatt avsetning til bundne driftsfond med 28,3 mill. kr.

Renteinntekter og -utgifter har et positivt budsjettavvik på 5,6 mill. kr. Ny hovedbankavtale sammen med høyere rentenivå og økt innestående på bankkonto utgjorde en stor inntektsøkning i 2023. Det økte rentenivået var delvis tatt høyde for på utgiftssiden, og sammen med et noe lavere låneopptak enn budsjettet bidro det i positiv retning.

Avdrag på lån har en mindreutgift på 0,8 mill. kr. Det er som følge av at minimumsavdrag på lån ikke ble så høyt som anslått i det opprinnelige budsjettet for 2023.

Netto driftsresultat er som følge av avvikene ovenfor 33,2 mill. kr bedre enn regulert budsjett, og 53,8 mill. kr bedre enn det opprinnelige budsjettet. Dersom det korrigeres for bruk og avsetning bundne driftsfond (som er knyttet til øremerkede midler), er resultatet 24,7 mill. kr lavere.

Bundne driftsfond. Både bruk av og avsetning til bundne driftsfond er høyere enn budsjettet, netto utgjør dette en merutgift på 33 mill. kr. Hovedårsaken her er også avsetningen til bundne driftsfond med 28,3 mill. kr av de ubrukte tilskuddsmidlene som kommunen mottok fra staten etter ekstremværet Hans.

Avsetning til disposisjonsfond er høyere enn budsjettet med 4,6 mill. kr. Dette knytter seg til formål der kommunestyret har knyttet en bevilgning til et særskilt formål, f.eks. bredbåndsfond, fond konkrete plansaker, etc. I forbindelse med årsavslutningen ble det foretatt en strykning av avsetning til disposisjonsfondet med 1,6 mill. kr som følge av at regnskapet viste et merbruk med samme beløp.

Bruk av disposisjonsfond har et positivt avvik på 4,4 mill. kr. Årsaken til det er at det har blitt inntektsført bruk av overskuddsfond i enhetene, flyktningfond samt at det er brukt av fond avsatt til konkrete formål der kommunestyret har knyttet en bevilgning til et formål.